

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**ÜNİVERSİTENİN KENTİN SOSYAL KÜLTÜREL VE EKONOMİK
GELİŞİMİNE ETKİSİ: ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE BİR
ARAŞTIRMA**

Asiye IŞIK

Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2021

**ÜNİVERSİTENİN KENTİN SOSYAL KÜLTÜREL VE EKONOMİK
GELİŞİMİNE ETKİSİ: ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE BİR
ARAŞTIRMA**

Asiye IŞIK

Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2021

KABUL VE ONAY

Asiye Işık tarafından hazırlanan “Üniversitenin Kentin Sosyal Kültürel ve Ekonomik Gelişimine Etkisi: Artvin Çoruh Üniversitesi Örneğinde Bir Araştırma” başlıklı bu çalışma, 03.05.2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. İhsan KURTBAŞ (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Osman YALAP

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezimin aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

06/05/2021

Asiye IŞIK

¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, **Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

(İmza)

Asiye IŞIK

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın her aşmasında bana destek olan, kendisiyle çalışmaktan gurur duyduğum, kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA'ya, Ardahan ve Artvin arasındaki zorlu yollarda bana eşlik eden eşim Sertaç IŞIK'a, bilhassa beni tüm hayatım boyunca koruyup kollayan anneme, bu sürecin her aşamasında benden desteğini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Elif IŞIK, Öğr. Gör. Özlem ERDEM ÇAVDAR, Selçuk IŞIK'a ve kendilerinden çaldığım zaman için beni affetmeleri dileği ile çocuklarım Hazal ve Akif'e sonsuz teşekkür ediyorum.

ÖZET

İŞİK Asiye, Üniversitenin Kentin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Gelişimine Etkisi: Artvin Çoruh Üniversitesi Örneğinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan 2021.

İlk çağlardan beri, insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olan eğitim, insanoğlunun gelişimine paralel bir biçimde ilerlemiştir. Bu süreçte, dünyanın çeşitli bölgelerindeki birçok farklı toplum kendilerine münhasır eğitim sistemleri geliştirmiştir. 20. yüzyıldan itibaren küreselleşmenin etkisi ile dünyada sosyo-kültürel, ekonomik ve politik boyutlarda önemli değişim ve dönüşümler yaşanmış; dünya adeta bir küresel köye dönüşmüştür. Doğal olarak, üniversiteler de bu değişim ve dönüşümlerden nasibini almıştır. Üniversiteler Platon'un 'academia'sından günümüze, pek çok değişik görev ve sorumluluk yüklenmiştir. Üniversiteler bilim üretilen yerler olmanın yanı sıra, sosyal, ekonomik, kültürel ve hatta politik birçok işlevi yerine getiren kurumlara dönüşmüştür. Bu araştırma ile tarihsel gelişim süreçleri de göz önünde bulundurularak, üniversitelerin kentin ekonomik sosyal ve kültürel gelişmesine etkileri Artvin Çoruh Üniversitesi örneğinde araştırılmaktadır. Çalışma nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama tekniği bakımından ise anket yöntemine başvurulmuştur. Araştırma sahası olarak, Artvin Çoruh Üniversitesi'nin en fazla birimi bulunması nedeniyle Artvin merkez ilçesi seçilmiştir. Araştırmanın evreni ise TÜİK'in adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 35.180 olarak belirlenmiştir. TÜİK verileri dikkate alınarak, basit tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenen 754 kişi araştırmamızın örneklemini oluşturmaktadır.. Çalışmada kullanılan anket formu toplam 54 soru içermektedir. 754 katılımcının anket formunda yer alan sorulara verdiği cevaplardan SPSS 22.0 programı kullanılarak çeşitli istatistiki sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmanın analiz sonuçlarına göre: kentin gelişimindeki en önemli faktör üniversitedir. Üniversitenin sosyal, kültürel, ekonomi ve eğitim alanlarında kente olumlu katkıları bulunmaktadır. Bunun yanında üniversitenin kentle ilişkisi ile kentin gelenek ve göreneklerine uyumunun yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca kentte iş yeri ve konut kiralарının artışı ile hayat pahalılığına sebep olması yönünden kente negatif etkilerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile Artvin oruh niversitesi'nin Artvin kentinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde olumlu etkilerinin olduğu, kentsel evre ve altyapı hizmetlerinde ki artışın yanında eğitim konusunda da bölge insanına önemli katkıları bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Kentleşme, Sürdürülebilirlik, Kentsel Gelişme, Artvin, Artvin oruh Üniversitesi

ABSTRACT

IŞIK Asiye, *Impacts of Universities on the Social, Cultural and Economic Development of the Cities: A Study on the Example of Artvin Coruh University*, Master Thesis, Ardahan 2021.

Starting from the earliest years of humankind, education, which has been an indispensable part of human life, has developed in parallel with the development of mankind. In this process, each culture, from one part of the world to another, has developed a specific education form and system on its own. Since the 20th century, under the influence of globalization, important changes and transformations in socio-cultural, economic and political dimensions have been experienced in the world; the world has almost turned into a global village. In line with this, universities have also been affected by those changes and transformations. The effects of universities on the economic, social and cultural development of the city are investigated in the present study by considering the historical development processes in the example of Artvin Coruh University. The study was carried out using quantitative research method. In terms of data collection, survey method was used. The center of the city was chosen as the research area due to the fact that the university has the highest number of units there. The population of the research was determined as 35.180 according to the address-based population registration system of the TURKSTAT. Concerning the TURKSTAT data, the number of the participants was determined as 754 using random sampling method. The questionnaire form used in the study contains 54 items in total. SPSS 22,0 program was used to obtain statistical results from the answers of 754 participants to questionnaire items. The analysis of the results showed that university is considered as the most important factor in the development of the city. The university has positive contributions to the city in terms of social, cultural and economic fields. On the other hand, it has been concluded that the city-university relationship and the university's compliance with the traditions and customs of the city are not sufficient. Furthermore, it has been found out that the increase in the workplace and house rents in the city can be regarded as negative effects of the university on the city in terms of cost of living. With the findings obtained, it can be concluded that Arvin

Coruh University has positive effects on the economic, social and cultural development of the city of Artvin, and has significant contributions to the people of the region in terms of education as well as the increase in urban environment and infrastructure services.

Keywords:

Urbanization, Sustainability, Urban Development, Artvin, Artvin Coruh University

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	
ETİK BEYAN	
TEŞEKKÜR	
ÖZET	7
ABSTRACT	9
İÇİNDEKİLER.....	11
ÖNSÖZ	18
GİRİŞ	19
1. BÖLÜM	22
KENT VE ÜNİVERSİTENİN KAVRAMSAL VE KURAMSAL İNCELEMESİ. 22	
1.1. KENT KAVRAMI, ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ	22
1.1.1 Kent Kavramı	22
1.1.2. Kentlerin Tarihsel Gelişimi	26
1.1.3. Kentleşme Kavramı	32
1.1.4. Kentleşmenin Nedenleri ve Sonuçları.....	33
1.1.5. Sürdürülebilir Kentleşme	34
1.2. BİR KENTSEL GELİŞME ARACI OLARAK ÜNİVERSİTE	36
1.2.1 Üniversite'nin Tanımı.....	36
1.2.2. Üniversitelerin Tarihsel Gelişimi	38
1.2.2.1. Dünyada Üniversitelerin Gelişimi ve Modern Üniversiteler.....	39
1.2.2.2. Türkiye'de Üniversitelerin Gelişimi	42
1.2.2.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Türkiye'de Üniversiteler	42
1.2.2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Üniversiteler	43
1.2.3. Üniversite İşlevleri ve Çeşitli Ünivesite Uygulamaları	46

1.2.4. Bölgesel Kalkınma ve Kentsel Gelişmede Üniversitenin Rolü	49
2. BÖLÜM	52
ARTVİN KENTİ VE ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE BİR ARAŞTIRMA	52
2.1. Artvin Kenti	52
2.1.1. Kentin Tarihi	52
2.1.2. Artvin'in Coğrafi Özellikleri.....	53
2.1.3. Artvin'in Sosyo-Ekonomik Özellikleri.....	56
2.2 Artvin Çoruh Üniversitesi	57
2.2.1 Artvin Çoruh Üniversitesi Fiziksel Yapısı	57
2.2.2. Artvin Çoruh Üniversitesi Yönetimi ve İnsan Kaynakları	60
2.3. Araştırmanın Materyal ve Yöntemi	60
2.3.1. Araştırmanın Soruları	63
2.3.2. Araştırmanın Amacı.....	64
2.3.3. Çalışmanın Önemi	65
2.3.4. Literatür İncelemesi	65
2.3.5. Çalışmanın Sınırlılıkları.....	70
2.4. Artvin Çoruh Üniversitesi ve Artvin Kenti Alan Araştırması Sonuçları	71
2.4.1. Çalışmanın Hipotezleri	71
2.4.2 Örneklemenin Demografik Verileri	74
2.4.4. Tanımlayıcı İstatistik ve Normallik Durumunun Test Edilmesi.....	82
2.4.5 Araştırma Verilerinin Analizi.....	85
2.4.5.1. Frekans ve Çapraz Tablolar.....	85
2.4.5.2. Fark Testleri Bulguları	95
2.4.5.2.1. Cinsiyete Göre T Testi Bulguları	95
2.4.5.2.2. Yaş durumuna Göre ANOVA Sonuçları	97
2.4.5.2.3. Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	99
2.4.5.2.4. Mesleğe Göre ANOVA Sonuçları	101
2.4.5.2.5.İkamet Süresine Göre ANOVA Sonuçları	103

2.4.5.2.6. Korelasyon Analizi Sonuçları	105
TARTIŞMA.....	109
SONUÇ VE ÖNERİLER	115
KAYNAKÇA.....	119
EK 1. Orjinallik Raporu	130
EK 2. ETİK KURUL İZNİ	131
EK 3 VALİLİK İZNİ.....	138
EK 4 ANKET ÖRNEĞİ	139
ÖZGEÇMİŞ	142

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri'nde
AÇÜ	Artvin Çoruh Üniversitesi
BM	Birleşmiş Milletler
DOKA	Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı
IUCN	Dünya Doğayı Koruma Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yıllara göre Artvin'in nüfus istatistikleri	54
Tablo 2. Yıllara göre Artvin'in göç istatistikleri	55
Tablo 3. Artvin'e ait demografik istatistikler	55
Tablo 4. Artvin'e dair ekonomik istatistikler	56
Tablo 5. 2019 yılı Artvin Çoruh Üniversitesi öğrenci sayıları	58
Tablo 6. Yıllara göre Artvin Çoruh Üniversitesi'nin öğrenci sayıları	59
Tablo 7. Araştırmanın hipotezleri.....	71
Tablo 8. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler	74
Tablo 9. Bağımsızlık (Ki Kare Analizi) sonuçları.....	75
Tablo 10. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonuçları	79
Tablo 11. Ölçekte yer alan sorulara ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	82
Tablo 12. Artvin'in değişim durumu	85
Tablo 13. Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör	85
Tablo 14. Üniversite Artvin'de sosyal ve kültürel bir değişim yaratmış mıdır?.....	86
Tablo 15. Üniversite sosyal ve kültürel alanların hangisinin gelişiminde etkili olmuştur	86
Tablo 16. Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in kentsel gelişimine katkı yapmış mıdır	87
Tablo 17. Artvin Çoruh Üniversitesi hangi alanların gelişiminde etkili olmuştur	87
Tablo 18 . Cinsiyet dağılımlarına göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör.....	88
Tablo 19. Mesleğe göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör.....	89
Tablo 20. Kentte ikamet süresine göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör.....	91
Tablo 21. Artvin Çoruh Üniversitesi kentte hangi iş kollarının gelişiminde etkili olmuştur	92
Tablo 22. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kent için en olumlu yanı	93
Tablo 23. Artvin Çoruh Ünivesitesi'nin kent için en olumsuz yanı.....	93
Tablo 24. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kentte en çok değiştirdiği şey.....	94
Tablo 25. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin etkinliklerden faydalandınız mı.....	95
Tablo 26. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin tesislerinden faydalandınız mı	95
Tablo 27. Katılımcıların cinsiyetlerine göre Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları	96
Tablo 28. Katılımcıların yaşlarına göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları	97

Tablo 29. Katılımcıların eğitim durumlarına göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları	99
Tablo 30. Katılımcıların mesleklerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları	101
Tablo 31. Katılımcıların ikamet sürelerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları	103
Tablo 32. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilere dair korelasyon değerleri	105
Tablo 33. Hipotez Kabul/Red durum değerlendirilmesi	106

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Artvin haritası	52
--------------------------------	----

ÖNSÖZ

Kentler insan yaşamının merkezi olmanın yanında bir ülkenin ekonomik sosyal ve kültürel açıdan kalbinin attığı yerlerdir. Kentlerin canlılığı, yaşam koşulları, gelişmişliği pek çok açıdan tüm ülkeyi etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya nüfusunun yaklaşık 7,8 milyar olduğu bilinmektedir. (World Development Report). 2017 yılı Avrupa birliği verilerine göre dünya nüfusunun %54.74'ü kentlerde yaşamaktadır. Bu durum, kentlerde trafik, çarpık yapılaşma ve doğal kaynakların aşırı tüketimi, çevre ve gürültü kirliliği gibi problemler oluşturmaktadır. Bu da ülkeler için çözülmesi güç bir sorundur. Bu sorunun çözümü için büyük kentlerin cazibe merkezi olmaktan çıkması için küçük yerleşimlerin gelişmesi gerekmektedir. Üniversitelerin tam bu noktada kentlere ve ülkelere bu sorunun çözümü noktasında bir umut kaynağı olduğu görülmektedir. Üniversiteler kentsel gelişmişlik, altyapı ve ekonomik canlılık getirdiği küçük kentleri daha yaşanabilir kılmakta; bunun yanında eğitimde fırsat eşitliği sağlamakta, küçük kentlerdeki kapalı sosyolojik yapı yerine kültürel kaynaşma sağlayarak toplumun yapısının daha homojen olmasına katkı sağlamaktadır. Çok işlevli yapıları nedeniyle kentler ve üniversiteler, her zaman araştırma konusu olarak popülerliğini korumaktadır.

GİRİŞ

İnsanları diğer bütün canlılardan ayıran temel özelliği onun düşünmesi, merak etmesi ve sürekli bir gelişim göstermesi olmuştur. İnsanın içinde var olan bilme ve araştırma isteği onu eğitim kurumları oluşturmaya itmiştir. İlk çağlardan itibaren, dünyanın her köşesinde farklı şekil ve aşamalarda oluşturulan eğitim kurumları zaman içinde çağın getirdiği yenilikler ve gerektirdiği koşullara göre şekillenerek gelişmiş ve bugün bildiğimiz modern üniversitelere dönüşmüştür.

Uygarlığımızda son iki asır içinde önemli bilimsel ve teknolojik gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler medeniyeti teknolojinin daha etkin kullanıldığı bu döneme taşımıştır. Dünyanın geldiği noktada, insanlık için en büyük gücün bilgi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum yetişmiş insan gücünü devletlerin en önemli stratejik unsuru olarak ön plana çıkarmıştır.

Bu bağlamda, bilginin üretildiği yerler olması bakımından üniversiteler, gelişmenin ve ilerlemenin en önemli aktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle coğrafi bakımdan çeşitli zorlukları bünyesinde barındıran, sanayisini kuramamış, ulaşım imkânlarının kısıtlı olduğu, sürekli göç vererek nüfus kaybeden bölgelerde kurulan üniversitelerin bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan gelişmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Üniversiteler değişen dünya koşullarına paralel olarak kentleri birer cazibe merkezine dönüştürebilme gücüne sahiptir (Işık, 2008: 161).

Kentleşmenin artışına paralel olarak kırsal kesimlerden kentlere doğru yaşanan göç ile kırsal kesimler, nüfus yoğunluğu bakımından gittikçe tenhalaşmıştır. Gelişmiş ve kentleşmiş bölgeler de ise nüfus yoğunluğu oldukça artmıştır. Bu durum sosyal, ekonomik ve kültürel olarak kentler arasındaki gelişmişlik farkının artmasına da neden olmuştur. İlk örneklerinin Amerika'da kurulduğunu bildiğimiz Land-Grant tipi üniversiteler ile az gelişmiş bölgelerin ekonomik olarak kalkınmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda bu üniversiteler kuruldukları bölgenin sorunlarına yönelik akademik çalışmalar yaparak bu sorunların çözümü konusunda bölgelerine katkı sağlamaktadır. Üniversitenin bu özellikleri nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu günden bugüne kadar Türkiye'nin her yerinde üniversiteler kurulmasını hedeflemiştir. Ülkemizin son yirmi yılını mercek altına aldığımızda, yeni kurulan üniversiteler ile her ilde bir üniversite hedefine ulaşılmıştır (Türkdoğan, 2016:152).

Bu hedef bağlamında Artvin’de 2007 yılında Artvin Çoruh Üniversitesi eğitim öğretim hayatına başlamıştır. Bölgenin coğrafi koşulları göz önüne alındığında üniversitenin bölge için ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bölge yüksek dağlar ve derin vadiler arasında yer almakta olup kent merkezi daha az eğimli olan bir yamaç üzerine kurulmuştur (Aytekin 2019: 75).

Kentin komşu şehirlerle ulaşımı karayolu ile sağlanmakta olup bu karayolları bir çok tünel ve virajdan oluşmaktadır. Kent ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Kent demografik olarak az nüfuslanmış şehirlerden biridir. Bunun ana nedeni son elli yıldır sürekli göç vermesidir. Üniversitelerin bölgenin sorunlarına çözüm üretmesi, bunun yanında bölgenin soyo-ekonomik ve kültürel olarak gelişimini desteklemesi bakımından land grant tipi üniversitelerden biri olabileceğini düşündüğümüz Artvin Çoruh Üniversitesinin şehrin sahip olduğu bu handikapları aşmaya yardımcı olması beklenmektedir. Böylelikle bölgenin ekonomik olarak gelişmesi ve kentleşmesi öngörülmektedir. Bu kentleşme ile beraber kent dışına göçün azalacağı düşünülmektedir (Doğanay ve Orhan 2014: 2).

Kentler bir ülkenin kalbinin attığı yerlerdir. Ancak son elli yıldır yaşanan yoğun kentleşme kentleri neredeyse yaşanmaz hale getirmiştir. Son elli yıldır ivme kazanan kentleşmenin büyük oranda ekonomik sebeplerle kente yapılan göçten kaynaklandığı düşünülmektedir. Dolayısıyla üniversitenin, kurulduğu kentte oluşturduğu sosyal kültürel ve ekonomik canlılığa paralel olarak bölgeden göçün azalması, böylece şehirlerdeki kentleşme hızının yavaşlaması ve bölgelerarası gelişmişlik farkının azalmasına katkı sağlamaktadır. (Keleş, 2010:31-37).

Bu araştırma ile Artvin kentinde 2007 yılında kurulmuş olan Artvin Çoruh Üniversitesinin kente etkileri değerlendirilmiştir. Literatür incelendiğinde Türkiye’nin çeşitli şehirlerinde kurulan üniversitelerin kuruldukları kentlere etkilerini değerlendiren pek çok çalışma bulunmaktadır. Ancak Artvin Çoruh Üniversitesinin kente etkilerini bütüncül bir bakışla ele alan çalışmanın bulunmaması nedeniyle bu çalışmanın literatürde yer alan bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada öncelikle ‘kent’ ve ‘kentleşme’ kavramları açıklanmıştır. Sonrasında, günümüze gelinceye değin dünyada ve Türkiye’de üniversitelerin tarihi gelişimine değinilerek, değişen üniversite kavramı çerçevesinde üniversitenin eğitim işlevi yanındaki sosyal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin de altı çizilmiştir. Bu bağlamda,

Artvin’de kurulan Artvin Çoruh Üniversitesi’nin gelişimi açıklanarak üniversitelerin kentin gelişimine etkisi sorunsalı temellendirilmiştir.

Birinci bölümde ise çalışmaya kavramsal ve kuramsal bir çerçeve oluşturmak için kent kavramı ve kentlerin tarihi ele alınmakta, ayrıca kentleşme ve sürdürülebilir kentleşme terimleri açıklanmıştır. Araştırmanın bir diğer unsuru üniversitenin tanımı, tarihsel gelişimi ile üniversitenin kentsel gelişmeye katkısı incelenmiştir. Ampirik sonuçların yer aldığı ikinci bölüm ise araştırma sahamız olan Artvin kentinin tarihi, coğrafi, ekonomik, kültürel ve demografik özellikleri, Artvin Çoruh Üniversitesi’ne ait bilgiler, çalışmanın yöntemi ile kent halkının Artvin Çoruh Üniversitesi’ne ilişkin görüşlerini ölçen anket bulgularından oluşmaktadır. Tartışma bölümünde konu ile ilgili olarak daha önce yapılmış çalışmaların bulguları ile bu araştırmanın bulguları karşılaştırılmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünde ise anket verilerinden elde edilen bulgular değerlendirilerek, kent üniversite etkileşiminin artırılması bağlamında kent yöneticilerine ve bundan sonra yapılacak benzer çalışmaları yürütülecek araştırmacılara çeşitli öneriler sunulmuştur.

1. BÖLÜM

KENT VE ÜNİVERSİTENİN KAVRAMSAL VE KURAMSAL İNCELEMESİ

Bu bölümde araştırmanın sorunsalı çerçevesinde üniversitenin kentin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine etkisi ele alınmıştır.

1.1. KENT KAVRAMI, ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

1.1.1 Kent Kavramı

Uygarlığın doğduğu ve geliştiği yerler olması bakımından kentler, tüm zamanlarda insanoğlunun ilgisini üzerine çekmiştir. Ancak bilimsel bir alan olarak incelenmeye başlanması 1900’lü yıllarda olmuştur. Kent kelimesinin kavramsal olarak incelemeden önce kelimenin etimolojik kökenlerine kısaca değinmek kavramı daha anlaşılır hale getirdiği söylenebilir (Adem, 2018:46)

İngilizce “kent” terimi Latince yurttaşlık ve hemşerilik kavramlarından türemiştir. Bu kavramların eski Yunan ve Roma medeniyetinden etkilendiği düşünülmektedir. Çünkü “özgürlük”, “demokrasi”, “yurttaşlık” ve “siyasal yaşam” gibi Yunan ve Roma kavramları eski kent devlet (polis) kavramlarıyla yakından ilgilidir (Holton ve Keleş, 1999: 13-15).

Türkçe’de kullanılan kent kelimesinin farsça kökenli bir kelime olduğu düşünülmekte olup; ‘Soğdca¹’ olduğu ifade edilen araştırmalarda mevcuttur. Türkçe’de şehir, kent kelimesinin eş anlamlısı olarak kullanılmaktadır. Şehir kelimesi Arapça kökenli bir kelimedir (Gültekin, 2014: 17).

Kent sözcüğü 20 yüzyıla kadar köy, kasaba gibi anlamlar ifade etmek üzere kullanılmıştır. Nitekim 1964 yılında hazırlanan Coğrafi Terimler Sözlüğü’nde, kent sözcüğünün ‘küçük şehir, kasaba’ olarak tanımlandığı görülmektedir. Günümüzde ise kent kelimesinin şehir sözcüğü ile eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmektedir (Gültekin, 2014:17).

¹ Soğdca hint Avrupa dil ailesine mensup, bugün ki Özbekistan topraklarında yaşamış olan soğdiana uygarlığının kullandığı dildir (Erdem, 2014:66).

Kent ve kitleleşmeye dair yapılan çalışmalar incelendiğinde, kent için çok farklı tanımlamalar yapılsa da genelde tanımların belli noktalarda birleştiği görülmektedir. Tanımlarda vurgu yapılan noktalar, tanımlamayı yapan disipline göre değişmektedir. Örneğin demografik öncelikli bir tanımda, söz konusu alanda yaşayan insan sayısına vurgu yapılırken; eğer sosyolojik bir tanımlama söz konusu olacaksa kentte yaşayan insanların, kültürel olarak homojen yada heterojen olması, birbirleri ile olan ilişkileri, benimsedikleri yaşam tarzları gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Buradan hareketle kentlerin demografik, ekonomik, sosyolojik ve yönetsel olarak çeşitli tanımları bulunduğu söylenebilir (Özer, 2004:2).

Demografik ölçütlere göre yapılan kent tanımında vurgunun, kent kabul edilen yerde yaşayan insan sayısına yapıldığı görülmektedir. “Nüfusu belli bir büyüklüğe ulaşan yerleşim yerlerine kent adı verilmektedir” (Gökyurt, Kındap ve Sarı 2015:3).

1924 yılında hazırlanan “Köy Kanunu” yerleşim birimlerini nüfuslarına göre kategorize etmiştir. Buna göre:

“Nüfusu iki binden aşağı yurtlara (köy) ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara (kasaba) ve yirmi binden çok nüfusu olanlara (şehir) denir. Nüfusu iki binden aşağı olsa dahi belediye teşkilatı mevcut olan nahiye, kaza ve vilayet merkezleri kasaba itibar olunur” (442 sayılı Köy Kanunu, 1924).

Kent, farklı din, dil, ırk ve kültürel özelliklere sahip insanın bir arada yaşadığı yerdir. Özellikle sanayi devrimi sonrasında artan kent nüfusu ile kentlerin doğal bir çatışma alanı haline gelmesi, kentleri sosyolojinin de doğal bir çalışma alanı haline getirmiştir (Keleş, 2010:97-98).

Klasik sosyoloji kuramcıları; kenti, insan ilişkileri bağlamında değerlendirmiş, samimi insan ilişkilerinin yerini daha formel ilişkilerin aldığı yaşam alanları olarak tanımlamışlardır. Chicago Okulu kuramcılarında Luis Wirth ise kenti tanımlarken üç hususa dikkat çekmektedir. “Nüfus büyüklüğü, Yoğunluk ve Heterojenlik” (Koyuncu, 2011:31-56).

Buradan hareketle, sosyolojik açıdan kent; çok sayıda fertten oluşan fertlerin aralarındaki bağların zayıf olduğu, tabakalı bir sosyal yapıya sahip yerleşim birimi olarak tanımlanabilir (Koyuncu, 2011:31-56).

Ekonomik ölçütlere göre, bir yerleşim yerinin kent olarak değerlendirilmesi için nüfusunun büyük çoğunluğunun tarım dışı faaliyetlerde çalışması gerekmektedir.

Kentler, iş bölümü ve uzmanlaşmanın yaşandığı, sermaye birikiminin ve işgücünün yeniden üretildiği alanlardır (Şengül, 2007:89).

Kent bir ülkenin sosyolojik, ekonomik, demografik özellikleri de dikkate alınarak kanun ile kurulmuş yönetsel yerleşim yerlerinden biridir (Keleş,2010:97-98).

Buradan hareketle, genel bir kent tanımını şu şekilde yapabiliriz: Kent içinde belirli büyüklükte bir nüfus barındıran, tarım dışı faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı, aile ilişkilerinin yerini resmi ilişkilerin aldığı, belirli bir iş bölümü ve uzmanlaşmanın olduğu yerleşim birimidir (Tekeli,2011:16-21).

Kentler insana dair pek çok şeyi bünyesinde barındırmaktadır. Kentlerde yaşayan insan birey olmaktan çok, büyük bir topluluğun parçasıdır. Bu hususa binaen toplumu anlamasının en iyi yolu, kentleri doğru anlamaktan geçmektedir. Bu nedenle pek çok kuramcının kentler ile yakından ilgilendiği görülmektedir. Kentin henüz bir araştırma nesnesi olmadığı 19. Yüzyılda Marx, Engels, Weber ve Simmelin çalışmalarında; kent, toplumsal dönüşümün merkezinde yer alması bakımından incelenmiştir (Turut ve Özgür, 2018:4).

18. yüzyıl ile birlikte kentler, ilerlemenin ve medeniyetin merkezi olarak ele alınmıştır. Bunun nedeni kentlerde yaşayanların görece toprak serflerinden daha özgür olmalarıdır. Bu noktada Adam Smith'in kenti kapitalizme geçiş sürecine bağladığını görmekteyiz. Bunu kırsal üretimin ticarileştirilmesi için kentsel pazarların önemine yaptığı vurgudan anlamaktayız (Holton ve Keleş, 1999: 51).

Marx ve Engels'e göre kent, kırsal yaşam biçiminden ve feodal yapının benimsendiği orta çağ yapılarının uzağında, sermaye birikiminin yoğunlaştığı ve işlenerek üretim sürecine dâhil edilecek kaynaklara yakın, toplumsal iş bölümünün benimsendiği, sınıfsal ayrımın netleştiği ve üretimin en önemli unsuru olarak proletaryanın, sınıf mücadelesi verebileceği oluşumlardır. Marx ve Engels'in kenti kapitalist sistemde, işçi sınıfının örgütlenmesi ve sınıf mücadelesi için en uygun yer olarak düşündükleri görülmektedir (Turut ve Özgür, 2018:4).

Max Weber, Kenti "ideal tip" olarak kavramsallaştırarak feodalizmden kapitalist yapıya geçişte oynadığı rol üzerinden açıklamıştır. Weber kenti tanımlarken onun ekonomik ve siyasi özelliklerine değinmiştir. Weber'in İdeal kenti, içinde yaşayan insanların, geçimlerini tarımsal faaliyetlerinden ziyade ticari faaliyetlerle sürdürdüğü; siyasi olarak özerk yapılardır (Aslanoğlu, 1998:59).

Klasik kuramcılardan Simmel, çalışmalarında kent konusuna yer vermiştir. Simmel kenti, içinde yaşayan insanların kişisel ve psikolojik nitelikleri üzerinden değerlendirmiştir. Simmel'e göre kent insanı yalnızlaştıran bir yerdir. Ayrıca kentli insan daha özgür ve rasyoneldir (Simmel, 2015: 322).

Buraya kadar yer alan klasik kuramcıların kenti bir analiz nesnesi olarak ele almadığı, görülmektedir. Kentin kendisinin, araştırılması ve kente ilişkin kuramsal bir çerçeve oluşturulması; ikinci dünya savaşı sonrasında ABD'de kurulan Chicago Okulu ile olmuştur. Park'ın oluşturduğu "kentsel çevrebilim" Burgess ile Mc Kenzie tarafından geliştirilmiş, L. Wirth'in kentli yaşam biçimi üzerine yaptığı çalışmaları ile ilk kuramsal çerçeve tamamlanmıştır (Turut ve Özgür, 2018:4).

Ekolojistlerin, Chicago kentini bir laboratuvar gibi kullanarak geliştirdikleri " 'kentsel çevrebilim' disiplini nüfus topluluklarının çevreye uyum sürecini tanımlamakta, nüfus ve çevre arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır". Ekolojistlerin cevap aradığı temel soru nüfusun çevreye nasıl uyum sağladığıdır. Bu soruya cevap ararken mekân ve sosyal süreçler arasındaki ilişkiler kullanılmıştır. İnsanlar arasındaki rekabet, yarışmacı bir işbirliğine dönüşmekte, bunun sonucunda "işlevsel ve mekânsal farklılaşma" ortaya çıkmaktadır. "Örneğin belli bir yerde nüfusun artması, ulaşım, iletişim ağlarının gelişimi ve mekansal ihtisaslaşma ile sonuçlanır"(Aslanoğlu, 1998:61).

Kentin kuramsal tarihçesinde diğer bir durakta; kenti kapital birikim süreçleri açısından değerlendiren yaklaşımdır. Kentler doğrudan ya da dolaylı olarak kapitalist sürecin temelinde yer almaktadır. Tekeli (1998:128), "Birincisi, kent doğrudan bir üretim alanı, artı değer yaratıldığı yerdir. İkincisi, toplumsal formasyonun ya da üretim biçiminin yeniden üretildiği alandır. Üçüncüsü, kent alt-yapısıyla, üretim ve hizmet işlevli binalarıyla kendisi de bir kapital birikimdir. Dördüncüsü, kentsel alanın yarattığı rantlarla artı ürünün toplumda bölüşülmesini dolayısıyla kapital birikimi etkilemesidir" şeklinde açıklamıştır.

Kenti kapitalist birikim süreçleri bakımından ele alan yaklaşımların en önemli temsilcileri Castells, Lefebvre ve Harvey'dir. Marksist geleneğe sahip kuramcılardan Castells, Altuser'den etkilenerken kenti; ekonomik, siyasal ve ideolojik olmak üzere üç boyutta ele almıştır. Bunun yanında Castells kenti tanımlarken "kolektif tüketim" kavramına başvurmuştur (Elliot, 1980: 155).

Kolektif tüketim kavramı ile kentin tüketim sürecinin temel aktörü olduğu noktasına vurgu yapılmaktadır. Tüketim, emeğin yeniden üretimi için gereklidir. Kentler ise emeğin yeniden üretilmesi döngüsünde “kolektif tüketimin” elde edildiği yerlerdir (Brenner, 2000: 362).

Castells’in ortaya koyduğu farklı bir “kent sorunu” kavramını Lefebvre ve Harvey kentin kapitalist sitemin meydana getirdiği sorunlara, çözüm bulmakta oynadığı rol üzerinden analiz etmektedir (Aslanoğlu, 1998:65).

Sonuç olarak kentin, bir kavram olarak izlediği tarihsel gelişimi incelediğimizde, geçirdiği aşamaların çeşitli disiplinlerce ele alındığını, bilhassa toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik durumunun analizinde kilit bir rol aldığı söylenebilir.

1.1.2. Kentlerin Tarihsel Gelişimi

Bugün yolları, köprüleri, binaları ile hayatımızın merkezinde yer alan kentler, doğu ve batı medeniyetlerinin ortak mirasıdır. Kentler her ne kadar modern dünyanın örgütlü yapıları gibi görünse de, eski çağ dünyasının da temel kurumlarından biriydi. İlk çağ uygarlıkları için kentli olmak barbarlık ve kaosun karşıtı olarak kullanılmıştır. Aslında ilk şehirleri oluşturan motivasyon, bugünün kentlerini oluşturan faktörlerle neredeyse aynıdır. İlk kentler, öncelikle su kaynaklarına yakın, tarıma elverişli ve korunaklı yerlerde inşa edilmiştir. Tarihte bilinen ilk kentlerin 5.500 yıl önce kurulduğu düşünülmektedir (Sjoberg, 1965:55).

İlk kentlerin kuruluşu “tarım devrimini” izlemektedir. Aslında kentler toplumsal iş bölümü ve iş birliği ihtiyacından doğmuştur. Ancak elimizde ilk kentlere dair sınırlı bilgi bulunmaktadır. Bunlar; yetersiz yazılı kaynak, yetersiz arkeolojik kazı ve ilk şehirlerin yoğun istila ve yıkıma uğramış olmasından dolayı günümüze yeterli eserin ulaşmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak, elimizdeki kaynaklara dayanarak; insanların tarım uygulamalarını keşfettikleri ve doğadan korunmak için bir arada yaşamaya başladıkları dönemden itibaren ilk kent örneklerinin oluşmaya başladığı söylenebilir (Hatt ve Resıss, 2002:27).

İnsanoğlu avlanmayı öğrenene kadar bir kent yerleşiminden söz etmek mümkün olmamıştır. İnsanlar ilk bitkileri ıslah edip verimli ve güvenli alanlarda basit yerleşimler kurmaya başladıklarında kentlerin ilk çekirdeğini oluşturan yerleşimlerin ortaya çıktığı

söylenbilir. Ancak, kentlerin ortaya çıkışını; yazının icadına, metalin kullanılmasına bağlayan yaklaşımlar da mevcuttur (Ertan, 2007:17).

Arkeolojik kazılar neticesinde ilk kentlerin bereketli hilal de denilen Nil vadisinde ve Aşağı Mezopotamya'da yaklaşık M.Ö 3.500 civarında olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu bölgenin işlenebilir metaller açısından zengin, tarıma elverişli, bol su kaynaklarının bulunduğu bir bölge olduğu için ilk kentlerin burada ortaya çıktığı söylenebilir. Aşağı mezopotamya'da kurulan şehirler Sümer Uygarlığı tarafından oluşturulmuştur. Genellikle birbirine benzeyen şehirlerin başlıcaları; Eridu, Ur, Nippur, Lagaş, ve Kiş'tir. Kentler dini sorumluluğuda bulunan rahip krallar tarafından yönetilmektedir. Bu şehirlerde basit tekerlekli araçlar kullanılır, arpa, buğday ekilirdi. Şehirde en üst sınıfta, rahipler ile tüccarlar yer almaktadır. Söz konusu şehirlerin en büyüğü olan Ur kentinden, M.Ö 2.000'li yıllarda 34000 kişinin yaşadığı düşünülmektedir. Bu durum, kentleşmenin de ilk örneği sayılabilir (Sijoberg, 2002:56).

İlk kent örneklerinin bulunduğu bir diğer yer de Nil Nehrinin beslediği vadide kurulan Antik Mısır şehirleridir. Vadi son derece bereketli topraklara sahipti. Burada yaşayan insanlar, şehirlerinde tapınaklar, kral mezarları, inşa etmişlerdi. Mısır ve Mezopotamya'dan uzakta bugün ki Çin'in Sarı Nehir havzasında ve Mezoamerika'da kentlerin kurulmuş olduğu bilinmektedir (Sijoberg, 2002:56).

Mezopotamya kentlerinin temel özelliği, tüm kente hakim bir tepede inşa edilmiş zigguratın etrafında genişleyen ve yer yer daha küçük ibadethaneleri olan birbirine bağlı mahallelerden oluşmasıdır. Tüm halk şehri yöneten tanrı krala aitti ve onun için çalışırdı. Mısırdaki ise kentler birbirinden bağımsızdı. Tanrısal güçlere sahip krallar olan firavunlar tarafından yönetilmekteydi (Yılmaz ve Çiftçi, 2011:256).

Kentlerin nasıl olduğu konusunda ortaya atılan düşüncelerde "Neolitik Devrim" yani tarım devriminin önemine sıkça vurgu yapılmaktadır. Tarım devrimi ile insanlar yerleşim yerleri olarak, tarıma elverişli su kıyıları, savunulması kolay ormanlık ve dağlık alanları, ticaret yollarının kesiştiği merkezleri seçmiştir. Bu yerleşimler zamanla büyüyüp gelişerek antik kentlere dönüşmüştür (Türkmen ve Tekkanat, 2018: 112).

Antik kentler büyük imparatorlukların kontrol edildiği diğer şehirlerin kara ve su yolları ile bağlandığı merkezlerdir. Atina, Roma, İstanbul bu şehirlere örnek olarak gösterilebilir. Antik dönemde kentler etrafı surlarla çevrili, merkezinde pazar yerleri, tapınakların yer aldığı, güç, bilgi ve zenginliğin toplandığı merkezlerdir. Bu merkezlerde "devlet, din,

uygarlık, aile ve ülke kavramları “şehir” kavramı ile iç içeydi. Polis (Antik Yunan şehir devleti), özünde bir kentin egemenlik alanıyla tanımlanan bir yönetim şeklidir. Kent sakini ise “kent hayatı” ve “iyi bir hayat” için kentlerde yaşayan kentli yurttaştı” (Karaca,2006:21).

Belli bir plana göre inşa edilmiş ilk düzenli şehir örnekleri Yunan şehir devletlerinde görülmektedir. Ticaret yollarının kesiştiği, verimli tarım arazilerin bulunduğu bir noktada kurulmuş olan Yunan şehir devletleri; birbirini kesen düzenli sokakları, meydanları, kütüphane, hamam, gelişmiş su ve kanalizasyon sistemleri ile bugünün kentlerinin ilk örneklerini oluşturmuştur (Alsaç,2007:109-128).

Antik Yunan medeniyeti, özerk yönetim birimleri olan polislerden meydana gelmektedir. Polisler, ekonomik kültürel ve sosyal anlamda son derece gelişmiş şehir devletleridir. Bu şehir devletleri dinsel bir duyarlılıkla inşa edilmiştir. Antik kazılardan ya da günümüze ulaşan anlatı ya da eserlerden öğrendiğimiz kadarıyla, şehrin en yüksek tepesinde tapınak; tepenin etrafında ise evler inşa edilmiştir. Yolların birbirini çarpaz şekilde kestiği ve bütün yolların tapınağa çıktığı bir şehir planı ile oluşturulmuşlardır. Bu plan Antik Yunan’dan sonra gelen pek çok uygarlık tarafından da kullanılmıştır (Kayıkçı, 2007: 152).

Antik Yunan’dan sonra, çağının en büyük ve kalabalık kentlerini inşa eden uygarlık Roma İmparatorluğu olmuştur. Romalılar, gelişmiş mühendislik teknikleri kullanarak yollar, köprüler ve su kemerleri ile dönemin en görkemli kentlerini inşa etmişlerdir. Fethettikleri bölgelere, kurdukları yeni kentler aracılığı ile imparatorluğun merkezi otoritesini taşımışlardır. Aynı zamanda, Antik Yunan medeniyetinde olduğu gibi dinsel algının kent düzenini oluşturmada ön plana çıktığı görülmektedir. Kentler, imparatorlukların ortadan kalkmasıyla yok olmayıp; yeni kurulan devlet ya da sisteme entegre olarak varlığını devam ettirmektedir. Örneğin; antik kentlerden sonra oluşan feodal kentlerin planında da yine merkeze kilisenin alındığı, şehri çevreleyen surlara kadar ise yerleşimlerin dairesel ya da altıgen planda yerleştirildiği görülmektedir (Tekeli, 2011: 30).

Kentleri bugünkü şekline taşıyan, tarihin bir diğer adımını Roma kentleri oluşturmaktadır. “Bütün yollar Roma’ya çıkar” deyiimi aslında Roma kentleri hakkında bize büyük bir ipucu vermektedir. Roma sınırları geniş alanlara yayılmış bir imparatorluktu. Roma İmparatorluğu gücünün zirvesindeyken tüm Akdeniz havzası,

Britanya dahil Kuzey ve Orta Avrupa'nın önemli bir kısmı ve Fırat nehrine kadar Ortadoğu'yu içine alan pek çok farklı dil, kültür ve ırktan insanı yönetmekteydi. Bu insanların imparatorluğa bağlı kalması için kentlerin oluşumu ve büyümesi desteklenmiştir. Bunun için büyük yollar inşa ederek tüm kentleri birbirine bağlamışlardır. Roma İmparatorluğu fethettiği yerlere, Roma kentlerinin tüm özelliklerini içinde barındıran koloniler kurmuşlardır. Bu kolonilere görkemli kamu binaları ve tapınaklar inşa edilmiş, Pax Romana'nın sağladığı yeni ve geniş olanaklardan faydalanmışlardır (Owens, 2000:123).

Görüldüğü üzere birbirinden bağımsız kent devletlerinin yerini Roma İmparatorluğu'nda merkeze bağlı kentler almıştır. Ancak Roma'nın gücünü yitirmesi Hristiyanlığın yayılması ile birlikte Roma kentlerinde çöktüğünü görülmektedir (Türkmen ve Tekkanat, 2018:113).

Roma İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından, özellikle Akdeniz kıyısında yer alan şehirlerin varlığını sürdürdüğü ancak bunların dışında kalanların tamamen ortadan kalktığı görülmektedir. Akdeniz kıyısında varlığını sürdüren kentlerin ise zanaatkar ve tüccar nüfusunun büyük bölümü ile birlikte Roma İmparatorluğu'ndan geriye kalan örgütlenmelerini yitirdikleri görülmektedir. Roma imparatorluğunun ardından oraya çıkan yeni kentlerin her birinde bir piskopos oturuyordu bu da kentlere dinsel bir nitelik kazandırıyordu. Orta Çağ'da kentlerin lordların oturduğu şatonun etrafında şekillenmekte olduğu görülür. Surların içinde inşa edilen şatolar genellikle içine asma bir kapıdan girilen bir hendekle çevrili yapılardır. Bunu yanında surların içinde lordu korumakla görevli bir garnizon ve dini işlerin yürütüldüğü bir kilise ve katedral bulunmaktadır. Şatonun çevresinde ise lorda ait toprakları işleyen serfler bulunmakta olup bu serfler savaş ya da herhangi bir saldırı karşısında sürüleri ile birlikte surlara sığınıyorlardı. Orta çağda bu şekilde oluşan yerleşimler tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Bu yerleşimlere orta çağda Bourg ismi verilmektedir. Bourg'ların nüfusu ticari faaliyetler nedeniyle kalabalıklaştığı için yanına benzeri yerleşme birimleri olan Portuslar yapılmıştır. Bu yeni yerleşim birimlerindeki hayat eski Bourg'lardakinden farklılaşmıştır (Pirenne, 2005:51-54).

Sanayi öncesi Orta Çağ kentlerinde ise iş bölümü loncalar aracılığı ile sağlanmaktadır. İlk dönemler, kentlerde basit bir üretim düzeni hakimdir "işveren-işçi" ilişkisi değil usta-

çırak ilişkisi hakimdir. Ancak, 12. Yüzyılda ticaretin gelişmesi ile kentlerde daha gelişmiş bir iş bölümü oluşmuştur (Tekeli,2011:31).

Orta çağda kentlerin gelişmesinin başlıca nedeni ticarettir. Ticaret sayesinde zenginleşen şehirler, kırdan yaşayan insanları kendine çekmeye başlamıştır. Bu tarihteki ilk kentleşme sürecini başlatmıştır. Bu aşamada, kentlerin yatay değil dikey bir şekilde büyüdüğünü; sonrasında bunun tüm dünyaya yayıldığı görülmektedir. Bu durum, aynı zamanda kentleşmenin başladığı dönemdir (Yılmaz ve Çiftçi,2011:257).

Orta Çağ’ da ticari faaliyetlerini yürüterek zenginleşen burjuvazi, her ne kadar kentlerde manorlarından uzakta yaşasada, belirgin bir hukuki statüye sahip değildi. Kimi muhafazakar lordlar toprağı işlemeyi bırakarak kente yerleşen köylülerin zorla köye geri getirilmesini savunuyordu. Bu noktada burjuvazinin haklarını yasal olarak alması gerekliliğı ortaya çıkmıştı. Bu yolda başlayan mücadele kentlerde belediye yasaların oluşması ve kentlerde ticari faaliyet yürütenlerin yasal garantiye alınması ile sonuçlanmıştır. Orta çağ kentlerinin antik ve modern kentlerden çok daha karmaşık yapan şey, onların içinde bulunan statüye göre değişen bazı kurallarının varlığıdır (Pirenne, 2005:54-69).

Burjuvazinin hukuki ticari statüsünü alması ile kentler, diğer bölgelere göre daha özgür alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Bir Alman atasözü olan “kent havası insanı özgür kılar” sözü bu konuyu doğrular niteliktedir. Bunun yanında başlangıçta köylerde kadın işçilerin yürüttüğü dokuma faaliyetleri zamanla kırdan kente taşınarak, erkek işçilerin egemenliğinde endüstriyel bir nitelik kazanmıştır. Bu durum sanayi devrimi ile bütün ekonomik alana yayılmış ve kentlerin nüfusunun hızla artmasına neden olmuştur (Pirenne, 2005:54-69).

Ancak Pirenne’nin kentlerin oluşumunu yalnızca ticari faaliyetlere bağlayan görüşünün aksine, Orta Çağ asillerinin de kentlerin oluşumuna katkı sağladığını iddia eden görüşler mevcuttur (Holton ve Keleş, 1999: 88-116).

Batıda sanayi devrimine kadar kentlerin tarihi aşağı yukarı benzer bir seyir izlemiştir. Kentlerin gelişim aşamalarının şüphesiz en önemlisi sanayi devrimi ile olmuştur. Sanayi devrimi pek çok konuda dünya için bir dönüm noktasıdır. Kentler için ise tam bir sıçrama noktasıdır. Sanayi devrimi ile köyden kente yoğun bir nüfus kayması gerçekleşmiştir. Bu nüfus kentin yatay ve dikey yönde büyümesini hızlandırmıştır. Bu noktada, kent karmaşık bir yönetimsel yapıya dönüşmüştür (Ertan,2016:27).

Sanayi devrimi sonrasında kentler sermayenin toplandığı ve yeniden dağıtıldığı yerler olarak toplumsal hayatın en önemli aktörü olmuştur. Sanayi devrimi sonrası kentlerini açıklamak için sanayi öncesi ve geçiş kentinin özelliklerini karşılaştırmalı olarak ele almak gerekmektedir. Sanayi öncesi kentinde teknolojinin yetersizliği, ulaşım ve haberleşme imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle şehrin belli bir bölümünde belli iş kollarının yoğunlaştığı; ancak sanayi kentinde ulaşım, haberleşme ve teknolojik gelişmeler iş kollarının kentin çeşitli bölgelerine yayılmasına olanak vermiştir. Sanayi öncesi kentlerde etnik köken ve aile bağlarına göre ihtisaslaşma yaygınken sanayi kentlerinde bireylerin istek ve yeteneğine göre iş kollarında çalıştığı görülmektedir. Sanayi öncesi kentinde üretim organik enerji ile yapılmaktadır. Kent içindeki ulaşım insan ve hayvan gücüne dayanmaktadır. Sanayi kentinde ise her türlü üretim, taşıma ve ulaşımın makineler aracılığı ile yürütülmektedir (Aslanoğlu, 1998:32-42).

Modern kent, ekonomik faaliyetleri, insan ilişkileri gibi pek çok bakımdan sanayi kentinden ayrılmaktadır. Modern kentte fordist bir üretim anlayışı hâkimdir. Fordist dönem, “Sermaye yoğun büyük çaplı üretim birimlerinin yer aldığı, standartlaşmış üretimin yapıldığı, üretim maliyetlerinin düşürülmesinin rekabeti belirlediği” bir dönemi tanımlamaktadır (Aslanoğlu, 1998: 32-91).

Modernizmin başlangıç zamanını 1500’lü yıllara kadar götürmek mümkündür. Ancak kentlerde modernizmin belirgin bir hal alması 1790’larda olmuştur. Modern kentte, birey cemaatten ayrılmış, özgür ve daha rasyonel bir nitelik kazanmıştır. Gelenekselden uzaklaşan modern kent, içinde yaşayan insanlara yeni ve bütüncül bir kimlik vermektedir. Kentli bireyin yaşam mekânı olan modern kent, zamanla etrafındaki kırsal alanları da bünyesine katarak büyümüştür. Modern kentlerde, çalışma, dinlenme ve eğlenme fonksiyonlarıyla yirmi dört saati planlanmış, eğitimi, giyimi kuşamı ile modern kentin belirlediği bir birey tipolojisi oluşturulmuştur. İkinci dünya savaşı ile düşünsel bir kırılma yaşayan modernizm, 1960’larda yaşanan ekonomik bunalımlar ile birlikte yerini postfordist ve postmodernist anlayışa bırakmıştır. Buda kimilerinin modern kentin ikinci evresi dediği kimlerininse; postmodern kent olarak kavramsallaştırdığı yeni bir kent anlayışını ortaya çıkarmıştır (Aslanoğlu, 1998:32-105).

1.1.3. Kentleşme Kavramı

Kentleşme, 19'uncu yüzyılda Avrupa'nın sanayileşmesi ile başlamış, yirmi ve yirmibirinci yüzyıllar boyunca tüm dünya kentlerinin paylaştığı bir olgudur. Kentlerin tarihi incelediğinde, bugünkü görünümünü yüzlerce yılda aldığı, pek çok değişimden geçtiği görülmektedir. Kentler son iki yüzyıldır ekonomik, sosyal ve kültürel pek çok nedenden ötürü göç almıştır. Kentler, kapitalizmin doğduğu ve geliştiği yerlerdir. Kapitalizm ise, sürekli büyüme ve gelişme odaklıdır dolayısıyla kentler kapitalizm için, sürekli yeni üretim biçimleri geliştirme ve yeni pazarlar bulma isteğinin odak noktaları olmuştur (Şengül, 2007:89).

Dünyada, 1950'de kentlerde yaşayan nüfus oranı %29.6'iken, 2020 yılında ise nüfusun %56.2'sinin kentlerde yaşadığı görülmektedir. Yani günümüzde dünya nüfusunun yarısından fazlası kentlerde yaşamaktadır (UN Department of Economic and Social Affairs, 2018). Bu durum kentlerin önemini vurgulamak açısından son derece önemlidir. Ancak herhangi bir topluluğu sayısının çokluğuna göre kentsel yada kentsel değil şeklinde değerlendirmek doğru değildir. Bir yerleşmeyi içinde yaşayanların sayısına, yada alan olarak büyüklüğüne göre sınırlamak kentleşme tanımını eksik bırakmaktadır. İyi bir kentleşme tanımından beklenen, tüm kentlerde var olan temel nitelikleri açıklaması bunun yanında kentin içine doğduğu kültürdeki değişik biçimlerini ortaya koymasıdır (Wirth, 2002: 80-83).

19. Yüzyıl sosyologları kentleşme olgusuna kendi sosyal teori anlayışları çerçevesinden yaklaşmışlardır. Saint-Simon, kentleşmeyi tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş olarak değerlendirirken; Tönniesin'nin cemaatten cemiyete geçiş olarak tanımladığı görülmektedir. Buradan hareketle 19. Yüzyılda kentin ve kentleşmenin kendi başına bir olgu olarak değilde “feodalizmden kapitalizme geçişte modernleşmenin bir ürünü olarak” değerlendirildiğini söylemek mümkündür (Güllüpnar, 2012: 2).

1920'lere gelindiğinde özellikle Chicago Ekolünün de öncülüğüyle kentin kendisi bir özne olarak analiz edilmeye başlanmaktadır. Kentin araştırılması, ile ortaya çıkan bulgular kentleşme kavramının tartışılmasını zorunlu hale getirmiştir. 1970'lere gelindiğinde ise kentleşmenin kapitalist üretim sürecinin önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir. 1990'larda ise kent ve kentleşme kavramını küreselleşme bağlamında ele alan yaklaşımların olduğunu görülmektedir (Güllüpnar, 2012: 3).

Tekeli (2011), kentleşme kavramını “bir insan yerleşmesinin ya da kentin tarım dışı üretim, büyüklük, yoğunluk, hetorejenlik ve bütünleşme derecelerinin artma yönünde değişmesi olayıdır” şeklinde tanımlamaktadır. Diğer bir tanımın da ise “ bir yerleşmede ya da bir ülkenin yerleşmelerinde tarım dışı olan üretim oranının artması, tüm üretimin denetim ve koordinasyonunun sağlanmasıdır” diye belirtir (Tekeli, 2011:21).

Dar anlamıyla kentleşme: kent sayısının kentlerde yaşayan insan sayısının artmasıdır. Ancak, kentleşmeyi yalnızca bir nüfus hareketi olarak tanımlamak kavramın sosyal, ekonomik yönlerinin eksik kalmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan, kavramın geniş anlamda tanımı “Sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye paralel olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikim sürecidir” şeklinde yapılabilir (Keleş, 2010:27).

1.1.4. Kentleşmenin Nedenleri ve Sonuçları

Kentleşmeyi tetikleyen mekanizmayı sanayi devrimi ateşlemiştir. Bu bakımdan; kentleşmenin en önemli nedeni ekonomiktir. Modernizmin sürekli ilerlemeyi öğütleyen anlayışı ile iki yüz yılı aşkın bir süredir insanlar kırsal yaşamını terk ederek şehirlere gelmişlerdir. Bunun pek çok patolojik nedeni vardır ancak bunların en önemlisi ülkelerin gelişmişliği arttıkça üretim emek yoğun tarım sektöründen, teknolojik üretim merkezlerine kaymakta bu da kentleşmenin hızını artırmaktadır (Henderson, 2005: 32). Kentleşmenin nedenini ararken şüphesiz insanların neden kentlere göç ettiği sorusunun cevabı verilmektedir; buna itici nedenler de denilebilir. Köylü köyünü neden terk eder? Kuraklık, arazilerin yetersiz olması gibi etkenlerle tarımdan çiftçinin yeterli geliri elde edememesi kente göçü tetiklemiştir. Kente göçü etkileyen bir başka husus da, tarımda makineleşme ile organik iş gücüne ihtiyacın azalması sonucu işsiz kalan kırsal nüfusun kente doğru hareket etmesidir. Kentlerin, güvenlik, sağlık, beslenme ve sosyo-kültürel olanaklar bakımından daha yüksek standartlarda bir yaşam vaatmesi köyden kente göçün bir başka nedeni olarak belirtilmektedir (Keleş, 2010:31-37).

Kentleşmenin başlama çizgisini çektiğimiz sanayi devrimi her bakımdan teknolojik ilerlemenin de startını vermiştir. Tarım, sanayi gibi pek çok sektör emek, yoğun çalışmadan makineleşmeye adım atmıştır. Bunun yanında, insanlara daha hızlı seyahat

etme imkanı veren araçların kullanılması da şehirlere göçün teknolojik nedenlerindendir (Keleş, 2010:31-37).

Wirth (2002:101), kentler, kendini yeniden üretmeyi başaramaz bu yüzden kentlerin, insan üreten değil tüketen yerler olduğunu söylemektedir. Bu yüzden kentlerin cazibesini koruması ve insanları kendilerine çekmeye devam etmesi gerekmektedir. İnsanlık tarihinde dönüm noktası olan ulaşım ve iletişim teknolojileri bu cazibenin yayılmasını kolaylaştırmıştır. Özellikle sanayi, sağlık, eğitim ve eğlence kurumlarının kentlerde toplanması ile kent yaşamının daha rahat ve davetkar görünmesi kır nüfusunu kente çekmiştir (Wirth, 2002: 81).

Kentler, farklı ırk, din ve dile sahip insanın bir arada yaşadığı yerlerdir. Bu insanların tek ortak özelliği kentli olmalarıdır. Yani kentler farklı özelliklere sahip heterojen bir topluluğu bünyesinde, kentli kimliği ile eriten bir pota işlevi görür. Aslında insanları kente çeken kentin insanı özgürleştirici havasıdır. Aynı zamanda kentler farklı özelliklere sahip insanları, eşitleme özelliğine sahiptir. Kırdaki yaşayan insanları kentin bu eşitleyici ve özgürleştirici tarafı kendine çekmektedir (Wirth, 2002: 91).

Kentleşme ile beraber kentlerin nüfus yoğunluğu artmıştır. Artan insan nüfusu, trafik ve çevre kirliliğini de beraberinde getirmiştir. İnsanların şehre adapte olamamaları ve şehirdeki resmi insan ilişkileri psikolojik yönden onları olumsuz etkilemekte, işgücü verimliliğini düşürmektedir. Aslında kentlerdeki aşırı nüfuslanma, bir çeşit domino etkisi yaratmaktadır. Oluşan her netice bir diğerinin oluşmasına neden olmaktadır. Hayat pahalılığı, işsizlik, çarpık yapılaşma; çevre kirliliği, su kaynaklarının azalması, küresel iklim değişikliği ve doğal kaynakların aşırı tüketimi gibi pek çok olumsuz sonuç meydana getirmektedir (Ulusoy ve Vural, 2001:10).

Daha fazla yaşam alanı sağlaması, kalabalık insan topluluklarının yerleşmesi için dikey büyümenin artması, enerjinin daha etkin bir şekilde kullanılması, etkili atık yönetimlerinin uygulanması, sosyal, kültürel ve eğitim olanaklarının artması kentleşmenin olumlu etkileri arasında sayılabilir (Ulusoy ve Vural, 2001:10).

1.1.5. Sürdürülebilir Kentleşme

Dünyada meydana gelen teknolojik, gelişmeler insanlara yeni sosyal ve kültürel özellikler kazandırmaktadır. Özellikle, insanların satınalma algısının değiştiği, buna binaen kitlesel bir tüketme kültürünün oluştuğu görülmektedir. Bu da sürekli bir üretim

fonksiyonu oluşturmakta, bunun neticesinde sınırlı olan doğal kaynaklar tükenme noktasına gelmektedir. Bunun yanında; büyük sanayi tesisleri, kalabalık nüfuslu kentler, doğanın aşırı kirlenmesine neden olmuştur. Doğal kaynakların aşırı kullanımı ve atık sorunları nedeniyle dünyanın, önümüzdeki yıllarda büyük çevresel felaketler yaşayabileceği sorunsalı ortaya çıkmıştır. Bilim insanları, bu tehditlerin bertaraf edilerek daha yaşanabilir bir dünya oluşturmak için ‘sürdürülebilirlik’ kavramını ortaya atmıştır (Akçakaya, 2016:48).

Sürdürülebilirlik kavramı, literatürde ilk kez Alman madenci Hans Carl Von Carlowits tarafından kullanılmıştır. Sürdürülebilirlik, ekonomik, sosyolojik ve ekolojik bir kavramdır. Toplumun gereksinimlerini karşılarken “şimdi ve bilinmeyen bir gelecekte yaşayan insanlar için en iyi olanı sunabilmektir” bu yüzden sürdürülebilirlik, bir kurallar silsilesi değil, bir süreçtir (Ertan, 2007:12).

Kavramın multidisipliner bir yapısı bulunduğundan, kurumsal sürdürülebilirlik, ekonomik ve mali sürdürülebilirlik ve ekolojik sürdürülebilirlik gibi ayrı başlıklar altında incelemek mümkündür. Ekolojik sürdürülebilirlik teknoloji kullanımı ve ekonomik gelişmenin, çevrenin yaşanabilir formunu bozmadan yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde çevresel hareketler tarafından dile getirilmiştir (Ertan, 2007:12).

Sürdürülebilirlik kavramı, Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN) tarafından 1982 yılında ilk kez kullanılmış olup, kavramın yer aldığı Dünya Doğa Şartı Belgesinde: “Doğal kaynaklardan en verimli şekilde yararlanılabilir ancak doğadaki faaliyetimiz ekosistemin dengesini bozmayacak, canlı türlerinin varlığını tehlikeye atmayacak şekilde olmalıdır” şeklinde ifade edilmiştir (Karakurt Tosun, 2009: 2).

Sürdürülebilirlik tanımları yapılırken ekonomik gelişmenin çevre dengelerini gözetmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Bu da sürdürülebilirlik kavramını anlamak için sürdürülebilir kalkınma kavramını açıklamayı gerekli kılmaktadır “aslında önüne sürdürülebilir kavramını eklediğimiz tüm anlayışlar sürdürülebilir kalkınma ile doğrudan ilişkilidir” (Ertan, 2007:13).

Sürdürülebilir kalkınma özellikle hızlı sanayileşmenin olumsuz yansımalarının hissedildiği 1960’lı yıllarda oluşan çevre hareketleri 1970’li yıllarda uluslararası boyuta taşınarak, 1983 Birleşmiş Milletler’in (BM) Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nu kurmasına sebep olmuştur. Çevre sorunlarının dile getirildiği uluslar arası platformlarda

çevre ile kalkınma ilişkisi tartışılarak sürdürülebilir kalkınma kavramının çıktığı 1987 Brundland Raporu hazırlanmıştır. Kavram 1992’de gündem 21 ve Rio de Janeiro’da Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Zirvesinde 1997’de Rio+5 Zirvesi ve 2000 Johannesburg Zirvesi ile kavram geliştirilmiş ve kalkınma söyleminin önemli bir argümanı olmuştur (Özmehmet, 2008: 5).

Sürdürülebilir kent, kavramı aslında sürdürülebilir kalkınma kavramı ile yakından ilişkilidir. Çünkü modern dünyanın teknolojik ve ekonomik, gelişmelerinin büyük bir bölümü kentlerde meydana gelmektedir. Ayrıca kalabalık kent nüfusu, üretilen doğal kaynakların büyük bölümünü tüketmekte, bunun yanında, kentlerde yaşayan kitlenin atıkları, ekolojik hayatı son derece olumsuz etkilemektedir. Bu nedenlerden ötürü sürdürülebilir kentleşme çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kentsel yoksulluğun azaltılması, kent nüfusunun planlanması, suç ve şiddetin önlenmesi, kültür varlıklarının korunması, çevresel dengenin korunması temiz su, güvenli gıda erişiminin imkanı hale getirilmesi, enerjide doğaya zarar vermeyen yenilenebilir kaynakların tercih edilmesi gibi bir dizi ön kabulün olduğu, çevreye duyarlı mekânsal ve işlevsel gelişme süreci olarak ifade edilebilir (Özcan, 2016: 17).

1.2. BİR KENTSEL GELİŞME ARACI OLARAK ÜNİVERSİTE

Bu bölümde, üniversitenin tanımını ve tarihsel gelişimini kapsamlı bir biçimde ele alınmış ve çalışmaya genel bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Bölümün devamında ise kentin üniversitenin gelişimine katkısı literatür incelenerek tartışılmıştır.

1.2.1 Üniversite’nin Tanımı

İçinde yaşadığımız bu dönemde yükseköğretimin en temel kurumu olan üniversite kelimesinin kökeni onbirinci yüzyıl Ortaçağ Avrupası’nda bilim dili olarak kullanılan latince “universitas” kelimesine dayanmaktadır (Antalyalı, 2007:25-40).

“Universitas” kelimesi daha çok yabancı uyruklu öğrencileri belirtmek için kullanılan “Universitates” kavramının zamanla değişmesi ve kısalması ile oluşmuştur (Rukancı ve Anameriç, 2004:170-186).

Ancak “üniversitas” terimi Ortaçağda bugünkü üniversite kelimesin karşılığı olarak kullanılmıyordu. O dönemlerde daha çok öğrenci ve öğretmenlerin birliği anlamına karşılık geliyordu (Erdem,2006:299-314).

Ortaçağ latincesinde, “universitas” bir konu etrafında birleşmiş olan insanları belirtmek için kullanılmaktaydı. Bildiğimiz anlamda üniversite kelimesi, “öğrenciler ve öğretmenler topluluğu” olarak kullanılan “universitas magistrorum et scholarium” deyiminden türetilmiştir (Rasdall, 1895:109).

“Universitas Magistrorum et Scholarium”un başlangıçta öğrenci ve öğretmenlerin yani bilim ile uğraşanların bir araya gelip yaşadığı yer olarak kullanıldığı bilinmektedir (Detloff,1973:98).

Üniversite kelimesinin kökeni Ortaçağ Avrupası’na dayansa bile üniversite aslında Çin, Mezopotamya, Yunan ve İslam Medeniyetlerinin ortak bir ürünüdür (Çağlayandereli ve Güleş, 2013:1-19) .

Üniversite, bugün bildiğimiz modern kurumlar halini alırken değişen çağ koşullarına göre bünyesine aldığı yeni faaliyet alanları ve kendisine yüklenen sorumluluklar çerçevesinde yeniden tanımlanmıştır (Antalyalı, 2007:25-40).

Türk Dil Kurumu “Üniversite” kelimesini “Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu” olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu (TDK), 2020).

“Sözlük anlamına göre “üniversite”, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul gibi aynı rektörlüğe bağlı birimlerden oluşan öğretim kurumu” olarak tanımlanmıştır” (Açıkgöz, 2012:2).

Üniversite kelimesi ile yükseköğretim kelimesi sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır; burada ayrı kavram olmalarına rağmen birbirlerinden keskin çizgileri ile ayrılmamış olmalarının payı büyüktür. Yükseköğretim, üniversite, fakülte, meslek yüksekokulu gibi eğitim kurumlarını bünyesinde barındıran eğitim öğretim faaliyetinin bir kademesi olarak tanımlanabilir. Üniversiteler ise *“eğitim, öğretim bilimsel araştırma ve yayın yapılan kurumlardır”* (Başkan, 2001:21-32).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda ise Yükseköğretim “Milli Eğitim Sistemi içinde, dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümüdür.” şeklinde tanımlanmaktadır (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, 1981).

Üniversite ilk orta ve lise eğitiminde verilen temel eğitimin ardından uzmanlaşma sağlayan, bilgi ve becerilere göre bölümlere ayrılmış yükseköğretimin verildiği kurumlardır (Açıkgöz,2012:11-17).

Üniversiteler, üst düzey eğitim veren, çeşitli alanlarda uzmanlaşma sağlayan, bilimsel araştırma faaliyetleri yürüten kurumları bünyesinde barındıran, eleştirel düşüncüyü teşvik eden demokratik ve bağımsız kurumlardır (Çatalbaş,2007:90-101).

Başka bir tanımda üniversiteler “gerçekleri arayan bilim üreten ve yayan kurumlardır şeklinde açıklanmaktadır (Timur,2000:2).

Bir yükseköğretim kurumu olarak üniversiteler; basit ve temel işlevleri baz alınarak öğrenci yetiştiren ve bilimsel araştırma yapan kurumlar olarak tanımlanabilir. Ancak yeni dönemde bölgeler arası gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak için teknolojinin ve bilginin paylaşımında üniversiteler girişimci bir rol üstlenerek; eğitim ve öğretim işlevinin yanında sanayi, ticaret gibi sektörlerin isteklerini de dikkate alan bölgesel kalkınmanın itici gücü olarak da tanımlanmaktadır (Doğan, 2015:12).

1.2.2. Üniversitelerin Tarihsel Gelişimi

Eğitim ve öğretimin tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir çünkü ‘insan’ doğası gereği sürekli bir öğrenme faaliyetinin içinde yer almaktadır. İnsan, doğduğu andan itibaren bu sürecin bir parçası olarak hareket eder; önce konuşmayı, yürümeyi öğrenir sonra yazmayı ve okumayı. Ancak, ilk çağlardan itibaren çeşitli şekillerde eğitim veren kurumların bizim konumuz olan kurumsal formatta meslek edindirmeye dayalı eğitim öğretim işinin yürütüldüğü kurumlara, yani bugünkü üniversitelere dönüşmeleri yüzyıllar sürmüştür.

Yükseköğretimin tarihsel kökleri incelendiğinde, Çin’de Han hanedanının kurduğu okullara, İskenderiye Kütüphanesine, 11. Yüzyılda Bağdat’ta Büyük Selçuklu veziri Nizamülmülk’ün kurmuş olduğu Nizamiye Medresesine, 13. Yüzyılda Kayseri’de kurulan Çifte Medrese’ye, Konya’daki Karatay Medresesi’ne, Erzurum’daki Çifte Minareli Medrese’ye kadar uzandığı görülmektedir. Çağdaş üniversitelerin temellerinin ise Avrupa’da kurulan Bologna, Paris ve Oxford üniversiteleri ile başladığı bilinmektedir (Doğramacı,2007:3).

1.2.2.1. Dünyada Üniversitelerin Gelişimi ve Modern Üniversiteler

İnsan, doğası gereği kendisine, çevresine merakla bakan bir varlıktır. Bu merak öğrenme ihtiyacını doğurmuştur. Buradan yola çıkarak, ilk çağlardan itibaren insanın olduğu her yerde eğitimin var olduğu söylenebilir. İlk çağ uygarlıkları incelediğinde, Sümerliler Mısırlılar v.b. pek çok uygarlıkta eğitime önem verildiği, ancak eğitim faaliyetinin sınırlı sayıdaki zengin ve elit kişiler arasında gerçekleştiği görülmektedir (Gündüz, 2011:6). Bilimsel gelişmelerin yaşandığı bölgeler dikkatle incelendiğinde; ilk çağlarda eğitimin, yürütülen faaliyet ile dönemin ve bölgenin ihtiyaçlarına göre düzenlenmektedir. Örneğin, Mısır da tarım faaliyetlerini düzenlemek için astronomi, yapım işleri için mimari ve mühendislik eğitiminin önemsendiği söylenebilir (Gündüz, 2011:7-8).

Anadolu uygarlıklarında eğitim faaliyetinin ise; Mısır ve Sümerler'den etkilendiği görülmektedir. Ancak Hititler ve sonrasında kurulan Anadolu Uygarlıklarında, devlet teşkilatlanması ilerlemiş ve bürokrasi yönetimin bir işlevi haline gelmiştir. Özellikle Hititler de devlet işlerinin yürütülmesi için memur yetiştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yine Hititler'in tarih yazıcılığına, arşivciliğe ve kütüphaneciliğe önem verdikleri, bu alanlarda eğitim faaliyeti yürüttükleri bilinmektedir. Bu bakımdan günümüz modern eğitim faaliyetlerinin de temelini atmış oldukları söylenebilir (Gündüz, 2011:13).

Dünyanın önde gelen bir başka medeniyeti olan Çin'de de eğitime oldukça önem verildiği görülmektedir. On üç yaşına gelen çocuğun eğitim hayatına başladığı, 30 yaşında ise eğitimini tamamlayarak devlet memuru olduğu bilinmektedir. “Antik dönemde Çin'de, cemaat okulları, kanton okulları, büyük kasaba okulları ve büyük şehir okulları olmak üzere farklı türde okullar bulunurdu. Bu okulların hizmet alanları ve nüfuzları, öğretim ilke ve yöntemleri birbirinden farklıydı. Şehir okulları, yüksekokul olarak görülür ve en ileri düzeyde eğitim burada verilirdi” (Gündüz, 2011:13).

Çağdaş Batı uygarlığının ve onun eğitim sisteminin temeli sayacağımız Antik Yunan Medeniyeti, kendinden önce var olan uygarlıklardan devşirdiği bilimsel gelişme ve faaliyetlerini bir adım öteye taşımıştır. Antik Yunan Medeniyeti, bilim dünyasına birçok alanda katkı sağlamış, ünlü filozoflar yetiştirmiştir. Bunlar arasında en önemlileri; Sokrat, Platon (Eflatun), Aristo'dur. Bunların hepsinden önce gelişen felsefi Sofist akımı vardır. Bu akımın önde gelen temsilcisi de Protogaros'tur. Helenistik Dönem, Yunanlıların bağımsızlığını kaybetmesinden Roma İmparatorluğu'nun kuruluşuna kadar olan zaman

aralığını (MÖ 323-MS 30) kapsar. Bu dönem Atina, İskenderiye, Antakya, Bergama, Rodos, Tarsus ve Roma gibi önemli bilim ve kültür merkezleri oluştu bunlardan özellikle İskenderiye kütüphanesiyle ön plana çıkmıştır. Bu devirde mantık, astronomi, tıp gibi bilimiler büyük gelişme kaydetti. Öklid, Arşimet, Heran, Aristark gibi önemli bilim insanları yetişti (Gündüz, 2011:21)

Orta Çağ Avrupası'na baktığımız zaman, geçmiş uygarlıkların eğitim anlayışını taşımakla birlikte, günümüz modern üniversitelerine en yakın kurumlar oldukları söylenebilir (Ülgen, 2010:349).

Orta Çağ Avrupası'nda eğitimin gelişmesini etkileyen üç faktör vardır. Bunlardan birincisi; Antik Yunan ve İslam eserlerinin Latince'ye çevrilmesidir. Çeviri faaliyetlerinin yaygınlaşması, 11. yy da bilimsel anlamda doğu uygarlığının gerisinde olduğu bilinen Avrupa için temel bir itici güç olmuştur. Bu dönemde, eğitimi etkileyen diğer bir hususta; üniversitelerin kurulması ve gelişimleri desteklenerek varlıklarını 800 yıl gibi bir süre boyunca sürdürmelerinin sağlanması olmuştur (Rukancı ve Anameriç, 2004: 171).

Orta Çağda temelleri atılan modern üniversitelerin tam anlamıyla gelişimi Avrupa'nın kentleşmesi ile birlikte olmuştur. “Bilgi üretmeyi, araştırma yapmayı, eğitimi kitlelere yaygınlaştırmayı, genel kültür kazandırmayı, vatandaşlık eğitimini ve mesleki eğitim sağlamayı hedefleyen modern ve laik yükseköğretim, kentlerin ve kapitalizmin gelişmesine, Reform ve Rönesans Hareketlerine ve Aydınlanma koşut olarak Avrupa'da gelişmiştir” (S. S. Gül; H. Gül, 2014:52).

Orta Çağda, Rönesans ile birlikte eğitimin toplum hayatındaki önemi de artmıştır. Eğitimin toplum hayatında ortaya çıkardığı sosyal ve kültürel farklar teorik eğitimle pek ilgilenmeyen, alt ve orta düzeye mensup halk tarafından kavranmaya başlanmıştır. Hatta, orta sınıfa mensup kişilerin çocuklarının seküler eğitim alması için ciddi masraf yaptığı, hatta borçlandığı ve çocuklarının saygın eğitim kurumlarında eğitim alabilmeleri için çeşitli kulis çalışmaları yaptıkları bilinmektedir. Sonuç olarak, her ne kadar önemi bilinse de, eğitim alt ve orta düzey halk için hala oldukça pahalı bir etkinliktir (Gümüş, 2010:30). Rönesans ve reform hareketlerinin etkisiyle 17. ve 18. yüzyıllarda insanı merkeze alarak onun her anlamda gelişmesini, sorgulamasını, düşünmesini, öğütleyen aydınlanma akımı yayılmıştır. Bu akım insan aklının kendi sınırlarını zorlayarak elde ettiği bilimsel bilgiyi kullanarak “toplumdaki eksikleri gidermeye, iyilik, adalet, düşüncelerinin yayılmasını ve

politikanın insan yaşamını daha iyi bir hale getirmek için kullanıldığı bir eğilimdir. Bu akım, pozitif bilimlere nesnel düşünceye bir dini inanış gibi muamele ediyorlardı. Bu noktada bilimsel bilginin, ilerlemesi, ve tüm topluma yayılmasını sağlayacak en doğru yer olan üniversiteler geliştirilmiş ve yaygınlaştırılmıştır (Ballıkaya, 2015: 91).

Orta düzey halkın bilgiye yönelmesi şüphesiz bilgiye olan açlığından değil, ona sahip olduğunda kendisine kazanç sağlayacak olmasından kaynaklanmaktaydı. Diğer taraftan, kişinin doğduğu bölgeden ayrılarak, farklı bölgelere geçici olarak göçüp eğitim alması da ciddi güçlükleri beraberinde getiriyordu. Eğitim, Orta Çağ'ın sona ermeye başladığı bu dönemde bazı bölgeler ve şehirler ile sınırlı olan oldukça pahalı bir uğraştı (Gümüş, 2010: 38).

Orta sınıfın da artık eğitime önem vermesi ve belli bölgelerde kurulmuş olan üniversitelerin ulaşım ve maliyet olarak orta sınıfa fazla gelmesi sebebiyle üniversitelerin yaygınlaştığı söylenebilir. İlk Çağ uygarlıklarından günümüze erişinceye kadar eğitimin farklı birçok evreden geçtiği görülmektedir. Aynı zamanda, her uygarlığın eğitime bakışı da kendi çağının ve kurulduğu coğrafyanın koşulları ile şekillenmektedir.

Orta Çağ Avrupa'sında, klasik düşüncenin aksine, incelenen yeni kaynaklar ışığında kilise merkezli eğitimin yanında seküler anlamda eğitim veren bazı eğitim kurumlarının da bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu kurumlar günümüz modern üniversitelerinin ilk örneklerini oluşturmaktadır. Bunlara örnek olarak Bologna, Oxford, Paris, Cambirdge üniversiteleri gösterilebilir (Grendler, 2004:8).

Eğitim hayatına 1088 yılında hukuk alanında başlamış olan Bologna Üniversitesi kurulduğu tarihten günümüze kadar ara vermeden eğitim faaliyetini yürütmüştür. Üniversitenin '*alma mater studiorum*' yani '*üniversitelerin anası*' unvanı da doğal olarak ilk oluşundan gelmektedir (Kasap, 2014: 211).

1096 yılında yerel bir eğitim kurumu olan Oxford üniversitesi, İngiltere Kralı II. Henry'nin 1167 yılında öğrencilerin Paris Üniversitesi'ne gitmelerini yasaklamasının ardından, zorunlu olarak ülkedeki diğer öğrencilerin de eğitim aldıkları bir kurum haline gelmiştir (Kasap, 2014: 212).

1160 ile 1250 arasında kurulan Paris Üniversitesi, (la Sorbonne olarak da bilinmektedir) Avrupa kıtasında ilk üniversitelerden biridir. 1793 – 1896 tarihleri arasında Fransız devriminin gerçekleşmesinden sonra çalışmalarına ara verilmiştir. Bugün, kurum 13 özerk enstitüden oluşmaktadır (Kasap, 2014: 212).

1209 yılında, kasaba halkı ve üniversite öğrencileri arasında yaşanan olumsuz gelişmelerin ardından bir kısım akademisyen bölgeyi terk ederek Cambridge yakınlarına yerleşmiş ve günümüzde Cambridge Üniversitesi olarak bilinen ve dünyanın en eski dördüncü üniversitesi olan kurumun temellerini atmışlardır (Kasap, 2014: 213).

1.2.2.2. Türkiye’de Üniversitelerin Gelişimi

Kurulduğu ilk günden itibaren Türkiye Cumhuriyeti ileri batı uygarlığı seviyesine ulaşarak, ekonomik, bilim ve teknoloji alanlarında söz sahibi olabilmenin yolunun iyi bir eğitim sisteminden geçtiğinin farkındadır. Bunun için hâlihazırda elinde bulunan eğitim kurumlarını modernize edip, gelecekte Anadolu’nun her yerine eğitimi yaygınlaştırmayı Milli Eğitim’in en birinci görevi olarak belirlemiştir (Güzel,2005:2).

1.2.2.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Türkiye’de Üniversiteler

Türkiye’de üniversitelerin gelişimini anlayabilmek için Cumhuriyet öncesi dönemi kısaca analiz edilmesi gerekmektedir. Ülkemiz üniversiteleri her ne kadar batılı üniversite modeli üzerine inşa edilmiş olsa da gelişiminin tarihsel köklerinden bağımsız olduğu söylenemez. Selçuklu ve Osmanlı Devletleri’nin eğitim kurumları incelendiğinde; bu kurumların genel olarak İslam medeniyeti etkisi altında olduğu görülmektedir. Taşrada ilk ve en temel eğitim kurumu mescittir. Bunun yanında, medreselerin devlet eliyle ya da vakıflar aracılığıyla kurulmuş ileri eğitim kurumları olduğu görülmektedir; ancak buralarda dini eğitimin ön planda olduğu bilinmektedir. Buralarda ilk zamanlarda dini eğitimin yanında pozitif bilimlerde öğretilirken; zamanla dini eğitimin etkisi artmış, pozitif bilimlere medreselerde yer verilmemiştir (Makdisi, 2004:43).

Türk tarihinde üniversitelerin gelişimini incelediğimizde, 11’inci yüzyılda kurulan Büyük Selçuklu Devleti döneminde vezir Nizamülmülk tarafından kurulan medresenin yükseköğretimin ilk örneği olduğu söylenebilir. Anadolu’da Orhan Bey döneminde İznik’te 14. yüzyılda kurulan medrese Osmanlı dönemi yükseköğretiminin temelini oluşturur (S.S.Gül & H.Gül, 2014:52).

Osmanlı Devleti’nde Fatih Sultan Mehmet döneminde kurulan Sahnı Seman Medreseleri ile Kanuni Sultan Süleyman devrinde kurulan Süleymaniye Medreseleri bulundukları çağın en ileri eğitim seviyesi ulaşmışlar; ancak gerileme ve çöküş döneminde bu

kurumlarda hakim olan dogmatik eğitim kültürü nedeniyle çağın gerisinde kalarak işlevini yitirmiştir (S.S.Gül & H.Gül, 2014:52).

17. ve 18 yüzyıllara gelindiğinde, Osmanlı'nın Avrupa'ya göre askeri, ekonomik, ve bilimsel alanlarda geri kaldığı kabul edilmiş ve çağdaş eğitim kurumlarına ihtiyaç olduğu gerçeğiyle yüzleşilmiştir. Tarihimizde medrese sisteminden koparak ilk kez laik eğitim kurumlarının oluşturulması 1773 yılında olmuştur. 1773 yılında İstanbul'da Mühendishane-i Bahri-i Hümayun ve Mühendishane-i Berri Hümayun kurulmuştur. Bunu 1827 yılında kurulan Tıbbiye ve 1834'te Harbiye okulları takip etmiş ve Türkiye açısından günümüz çağdaş üniversitelerinin temelleri atılmıştır (S.S.Gül & H.Gül, 2014:53). II. Meşrutiyet dönemine geldiğimizde, yükseköğretim açısından tarihi bir adım atılmış ve Yükseköğretim Dairesi (Tedsisat-ı Aliye) kurulmuştur. Aynı zamanda, faaliyeti açısından daha yaygın olan medreselerin yenilenmesi için de çalışmalar yapılmıştır (S.S.Gül & H. Gül, 2014:53).

Türkiye'de üniversitenin kuruluşu batılılaşma hareketlerine paralel olarak gelişir. Medreselerin eğitimden beklenen neticeyi vermemesi üzerine 1863'te İstanbul'da bugünkü üniversitelerin çekirdeğini oluşturacak olan Darü'l Fünun açılmıştır. Açılmasından kısa bir süre sonra binasında meydana gelen yangın nedeniyle faaliyetine ara vermiş; 1870'te Maarif-i Umumiye Nizamnamesi Darü'ül Fünun-u Osmani adıyla tekrar düzenlenmiş, çeşitli yıllarda yeniden yapılan düzenlemeler ile birlikte 1924 yılında İstanbul Darü'l- Fünun adını alarak Cumhuriyet dönemine kadar gelmiştir (Atasoy, 2018:295).

Bu bilgiler ışığında, Türkiye Cumhuriyeti'nin yükseköğretim tecrübesinin 200 yılı aşmadığı tespiti ortaya çıkmaktadır. Ancak, Osmanlı Devleti döneminde yapılan bu çalışmaların yeni kurulan devletin yükseköğretim kurumlarını ve politikasını şekillendirdiği gerçektir.

1.2.2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Üniversiteler

Üniversiteler toplumsal açıdan önemli bir role sahiptir. Bu yüzden, her zaman dinamik bir tartışmanın içinde varolmaları kaçınılmazdır. Hal böyle iken, teokratik bir monarşiden geriye kalan kurumları çağdaş üniversitelere dönüştürmek için oldukça uzun bir zaman gerektirmektedir. Bu bağlamda, Cumhuriyet döneminde üniversitelerin pek çok

değişikliğe uğraması da ülkenin değişik siyasi ve sosyal aşamalardan geçmesinin doğal bir sonucudur diyebiliriz (Baskan,2001:24).

Cumhuriyetin eğitim alanındaki ilk köklü değişikliği 1924 yılında çıkarılan 430 sayılı “Eğitimin Birleştirilmesi” yasasıdır. Çıkarılan yasa ile beraber medreseler kapatılmıştır. 1924 tarih ve 493 sayılı kanun ile Darülfünun, İstanbul Darülfünun’u olarak yeniden açılmış; 1925’te Milli Eğitim Bakanlığı’ndan ayrılarak özerk hale gelmiştir. Darülfünun, 31 Mayıs 1933 tarihinde çıkarılan 2252 sayılı Kanun ile modern bir üniversite olarak yeniden yapılandırılmış ve İstanbul Üniversitesi olmuştur. Bunun yanında, Ankara’da 1925’te Hukuk Mektebi ve 1926’da Orta Muallim Mektebi açılmıştır. 1929 yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü adını alan Muallim Mektebi, 1982’de Eğitim Fakültesi olarak Gazi Üniversitesi’ne bağlanmıştır. 10 Haziran 1933’te Ankara’da 2291 sayılı kanun ile üniversite statüsünde Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuştur. 1935 yılında da Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi kurulmuştur. Fen ve Tıp Fakülteleri’nin kurulmasından sonra 1946 yılında Ankara Üniversitesi kurulmuştur. 13 Haziran 1946 yılında da 4936 sayılı “Üniversiteler Kanunu” çıkarılmıştır. Kanuna göre, üniversiteler “genel özerkliğe ve tüzel kişiliğe”, fakülteler ise, “bilim ve yönetim özerkliğine ve tüzel kişiliğe” sahip birimler olarak tanımlanmıştır (S.S.Gül & H. Gül, 2014 :53).

1946 yılına kadar olan bu gelişmelerin en önemlisi 1933 yılında yapılan eğitim devrimidir. Buna göre; Rektör, Milli Eğitim Bakanı’nın önerisi üzerine üçlü kararnameyle, Dekanlar, Rektör’ün önerisi ve Milli Eğitim Bakanı’nın onayıyla, Profesörler ise, Fakülte Kurulu’nun tespit ettiği 3 aday arasından Milli Eğitim Bakanı’nın onayıyla atanmaktaydı (Kılıç, 1999:297).

1934 yılında yayımlanan “İstanbul Üniversitesi Talimatnamesi” ile üniversitelerin görevlerinden birincisi: Araştırma yapmak, milli kültürü ve yüksek bilgiyi yaymak ikincisi ise devlet ve ülke düzeyinde işler için kalifiye eleman yetiştirmek olmak üzere iki madde olarak tasnif edilmiştir (Kılıç, 1999:297).

Yine bu yıllarda, Türk yükseköğretim açısından önemli olan bir başka gelişme Almanya’dan Hitler’in baskısından kaçarak Türkiye’ye gelen bilim adamlarının İstanbul Üniversitesi’nde çalışmasıdır ki bu Türkiye’de Alman üniversite modelinin yerleşmesine neden olmuştur (Kılıç, 1999:298).

Türkiye üniversite tarihi açısından bir diğer dönüm noktası olarak 1946 yılında yapılan üniversite reformu gösterilebilir. 1946 Türkiye’de hem siyasal hemde sosyoekonomik

olarak bir değişim ve dönüşüm dönemine rastlamaktadır. Siyasal hayatta çok partili hayata geçilmiştir. 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu da çıkartılmıştır. 1946 yılında Ankara'daki çeşitli fakültelerin birleştirilmesiyle Ankara Üniversitesi kurulmuştur. Bu kanunla üniversitelere “muhtariyet” (özerklik) verilmiş ve rektörlerle dekanların seçimle gelmeleri esası getirilmiştir” (Arslan, 2005:28).

Türkiye’de üniversitelerin tarihi incelendiğinde; ülkenin siyasi hayatında meydana gelen önemli siyasal ve ekonomik gelişmelerden bizatihi etkilendiği görülmektedir. Özellikle askeri müdahaleler ve sonrasında yapılan anayasal düzenlemelerden üniversiteler de nasibini almıştır. 1946 yılında geçilen çok partili sistem sonrası iktidara gelen Demokrat Parti’nin atılımıyla, 1950’li yıllardan sonra, toplumsal talep doğrultusunda yükseköğretimde önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Bu gelişmelerden en önemlisi; yüksekokul ve üniversitelerin bölgesel merkezlere yaygınlaştırılmasıdır. 1955 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Ege Üniversitesi, 1956 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1957 yılında Atatürk Üniversitesi bu doğrultuda kurulan ilk üniversitelerdir (Kılıç, 1999:11).

27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra çıkarılan 115 sayılı kanunla üniversiteler daha özerk bir yapı kazanmıştır. 1965 yılında özel yüksekokulların açılmasına izin veren 625 sayılı kanundan sonra birçok özel okul açılmıştır. Bu dönemde (1963-1964), merkezi seçme sınavı da kurumsallaşmıştır” (Kılıç, 1999:11).

Türkiye’de üniversitelerin tarihsel gelişimi genel hatlarıyla değerlendirildiğinde, Cumhuriyet döneminde üniversitenin gelişiminde Alman ve ABD etkisinin varlığı görülmektedir. Bu etkiler “Humbolt modeli” ve “girişimci üniversite modeli” olarak tanımlanan modellerin özelliklerini taşımaktadır. Bunlardan ‘Humbolt modeli’nin bazı unsurları ütöpik bulunsa da 1933 üniversite reformundan itibaren yerleştirilmeye çalışılmıştır. 4936 ve 1750 sayılı yasalar da bu modele bağlı çerçeve yasalar olarak değerlendirilmektedir. 1950’lerde kurulan bölge üniversitelerine Amerikan bilim adamlarının sık sık çağrılmasıyla girişimci üniversite modelinin temelleri atılmaya başlanmıştır (Arap, 2010:10).

Başta da ifade edildiği üzere, üniversiteler kurulduğu coğrafyadan ve çağın şartlarından bağımsız düşünülemez. Buradan hareketle, genç cumhuriyetin seyrü sefer ettiği deniz dalgalandıkça ülkedeki bütün kurumlar gibi üniversiteler de bundan etkilenmektedir. Türkiye üniversitelerinin dönüşümünde bir başka mihenk yılı da 1960’tır. Türkiye’de ilk

kez bir kurucu meclis Anayasa hazırlamış ve bu anayasa halk oyuyla 1961’de kabul edilmiştir. Anayasanın 120. maddesinde ilk kez üniversiteye yer verilmiştir: “Üniversiteler, ancak devlet eliyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler, bilimsel ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir” (Güzel, 2005:97).

Tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de üniversiteler çeşitli fikirlerin yayılma ve çatışma alanını oluşturmuştur. 1960’tan 1980 yılına uzanan dönemde üniversite gençlerinin kendilerinin içlerinde buldukları siyasal çatışma üniversitelerin üzerine düşenleri yerine getirilmesinde olumsuz etkiler yaratmıştır (Türkdoğan, 2016:137).

Bu olaylar 12 Eylül 1980 askeri darbesi ile neticelenmiştir. Türkiye üniversiteleri için bu askeri darbe sonrasında hazırlanan ve halkoyuna sunulan 1982 anayasası yeni bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Bu anayasa ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu yapılmış ve bu kanunun öngördüğü YÖK sistemi oluşturulmuştur (Arslan,2005:28). Bu tarihten sonra, Yükseköğretim Kanunu pek çok değişikliğe uğrayarak günümüzdeki halini almıştır.

1.2.3. Üniversite İşlevleri ve Çeşitli Ünivesite Uygulamaları

Dünya coğrafyası incelendiğinde; her bölgenin, her ülkenin ve her toplumun kendine has birtakım özellikleri bulunduğu ve üniversitelerinde kuruldukları bölge ve toplum koşullarından etkilendiği bilinmektedir (Meray, 1971:13).

Sonuç olarak, benimsedikleri öğretim metodu, sahip oldukları işlev ve kendilerini konumlandıkları statü gibi pek çok konuda farklı özelliklere sahip üniversiteler kurulmuştur. Bu ilk üniversiteler, kendilerinden sonra gelen ve benimsedikleri ilke ve yöntemleri kullanan kurumlar için birer model olmuştur.

Meray’a (1971), göre üniversiteler, içinde oluştukları kültür, ideoloji ve hükümet politikalarına göre belli işlevleri ile öne plana çıkmış ve bu onların yöntemini benimseyen diğer üniversiteler için birer model olmuştur.

Üniversite modelleri basit bir ifade ile beş kategoride incelenebilir: “ (1) Üniversite bir yetişme (formasyon) ortamıdır. (2) Üniversite bir araştırmacılar topluluğudur. (3) Üniversite topluma hizmet kurumudur. (4) Üniversite entellektüel bir kalıptır. (5) Üniversite bir üretim faktörüdür” (Meray,1971:13).

Üniversiteleri bir yetişme ortamı olarak gören anlayış aynı zamanda modern yükseköğretimin temllerinin atıldığı, aristokrasinin güçlü olduğu ve sınıfsal ayrımın katı

ve belirgin olduğu İngiltere’de kabul görmüştür. Bu anlayışa göre amaç, öğrenciye mesleki bilgi vermekten çok onun kişilik özelliklerinin geliştirilmesidir. Başka bir ifadeyle; “Bir soylunun başka bir soylu tarafından eğitilmesi” anlamına da gelmektedir. Üniversiteyi bir formasyon kurumu olarak benimseyen bu ekolün en önemli temsilcileri Oxford ve Cambridge üniversiteleridir. Bu üniversiteler bizzat kralın fermanı ile kurulur ve yönetim konusunda son derece özerk bir biçimde idare edilirler (Meray, 1971: 15-18).

Üniversitenin eğitim, öğretim faaliyetinin yanında asıl varlık amacının araştırma faaliyeti olduğunu savunan üniversite anlayışıdır. Özellikle 19. yüzyılda Almanya’da Wilhelm von Humboldt’un savunduğu ve geliştirdiği bir üniversite modeli olmuştur. Bu modele göre, üniversiteler ne sadece mevcut bilgilerin öğrencilere aktarıldığı yer, ne de meslek öğretimi yapılan yerdir; üniversiteler düşünsel ve bilimsel anlamda ilerlemenin temsilcileridir. Bu modelin üç temel prensibi vardır; ilki, “araştırma ile öğretimin bilgi”dir. İkincisi; her çeşit siyasi ve ideolojik baskıdan uzak özerk bir yönetim yapısına sahip olması; üçüncüsü ise “akademik özgürlük”tür (Meray,1971: 29).

Geleneksel Alman Humboldt modeli üniversitelerin ana amacı hümanist bir bakış açısı ile kültürel ve bilimsel anlamda olgun bireyler yetiştirmek olarak idealize edilmiştir (Bingöl, 2012:42).

Üniversiteler, sadece eğitim öğretim faaliyeti yapan, bilimsel merkezler olmalarının yanında değil aynı zamanda toplumun var olan sorunlarına çözüm üreten kurumlardır. Bu modelin ilk örnekleri “Özel teşebbüsün ve endüstriyel kapitalizmin yaygın olduğu” Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulanmıştır. Burada ABD’nin geniş bir coğrafyaya yayılmış olması ve toplumsal yapısının çok çeşitli olması nedeniyle tüm ülkede uygulanan katı bir model uygulaması bulunmamaktadır. Ancak, özellikle az gelişmiş bölgelerde kurulan bu üniversitelerden; bölge halkı ile bütünleşmesi, bölgenin sorunlarına çözüm üretmesi beklenmektedir (Meray,1971: 33).

Üniversiteler, hem içerisinde bulundukları topluma yön veren, hem de toplumsal olaylardan etkilenmeleri bakımından toplumun yön verdiği kurumlardır. Özellikle 1960’lı yıllarda, yalnızca Türkiye’de değil tüm dünyada toplumsal dönüşüm ve çatışmaların alanı haline gelmiştir (Bingöl, 2012: 42).

Eğitimin bireyleri, bireylerin de toplumu etkilediği döngüde üniversiteler, toplumsal değişimlerin merkezi durumuna gelmektedir. Özellikle batılı üniversiteler, sahip oldukları özerklik ile toplumsal çatışmaların “ayrıcılık alanı haline gelirken bir taraftan

da bu çatışmaları anlayan ve bu bağlamda kendini değiştirmeye çalışan merkezler olarak kendisini göstermiştir” (Bingöl, 2012: 42).

Adından da anlaşılacağı üzere, bu model üniversitelerin yer aldığı ülke Fransa’dır. Fransa’da devrimden sonra iktidarın ihtiyaç duyduğu entelektüel insan kaynağını yetiştirmesi için Napoleon tarafından oluşturulan üniversite kavramıdır. Bu üniversiteler iktidara sıkı sıkıya bağlıdır. Napoleon’un kurduğu sisteme Fransa’da 1968 yılında yapılan üniversite reformuna kadar büyük oranda bağlı kalınmıştır (Meray, 1971:44-45).

Buraya kadar incelenen üniversite anlayışlarında üniversitelerden beklenen; toplumun genel yapısını değiştirmeden eğitim ve öğretim, meslek edindirme ve araştırma faaliyetlerini yürütmesidir. Ancak, Ekim 1917 devriminden sonra kurulan Sovyetler Birliği’nde üniversitelerden ekonomik anlamda da çok şey bekleniyordu. Lenin, Sovyet ülkesinin ve halkının refahının ve kalkınmasının en önemli unsurunun eğitim olduğunu daha en başından görmüştü; bunun için sosyalist ideale bağlı her birey ve bu ideali içselleştirmiş insan kaynağı yetiştirmek ekonomi için çok önemliydi. Zira bir konuşmasında; “her şeyden tasarruf edin lakin eğitimden asla” demiş, eğitime verdiği önemi dile getirmişti. Sovyetler’de üniversiteden beklenen; yüksek düzeyde Marksist-Leninist düşüncüyü içselleştirmiş, yabancı ülkelerin teknolojisi ile yarışacak uzmanlar yetiştirmeleridir (Meray, 1971: 55-58).

Üniversitelerin bir diğer amacı; Komünizmin sorunlarını çözmek için araştırma yapmak, ideolojiyi tüm halka anlatacak öğretmen ve araştırmacı yetiştirmektir. Tabii, ideolojinin bir enstrümanı olarak kullanılan üniversitelerin özgür ve özerkliğinden söz etmek bu modelde neredeyse imkânsızdır.

Ancak, değişen dünya koşullarında bu geleneksel bakış açısının yerini giderek profesyonelleşen bir kurum almıştır. “1963 yılında Clark Kerr’in ortaya attığı “multi-versite” kavramı ve Amerikan yükseköğretime ilişkin söyledikleri, yeni bir üniversite anlayışını ortaya koymuştur. Yeni üniversite artık bir multi-versitedir.” (Bingöl, 2012: 42)

Yeni kurulan dünya düzeninde ortaya çıkan neo-liberal politikalardan üniversiteler de nasibini almıştır. Küreselleşme ile dünya ekonomik ve kültürel bir bütünlüğe doğru ilerlerken, toplumlarda tüm bu gelişmelere paralel olarak “bilgi toplumu” halini almıştır. Üniversiteler ise bilginin üretildiği ve yönetildiği ağlara dönüşmüştür.

1.2.4. Bölgesel Kalkınma ve Kentsel Gelişmede Üniversitenin Rolü

Üniversitelerin devlet sistemi içindeki yeri sadece bilim üretmek ve yaymak değildir. Üniversitelerin milli kültürün zenginleşmesi ve güçlenmesini sağlamak, gibi farklı anlam ve sorumlulukları vardır. Dünyanın pek çok yerinde üniversiteler, milli kalkınma için itici bir güç unsuru olarak değerlendirilmektedir. Örneğin “Asya pasifik kuşağı ülkelerinden olan Güney Kore’nin 1965’te giriştiği eğitim seferberliği ile 2016 yılında üniversite sayısı 265’e ulaşmıştır. Japonya’da ise bu sayı 435 civarındadır.” 1965 ile 1988 arası Güney Kore milli geliri arasındaki artış ile üniversite sayısına paralel olarak artan üniversiteli gençlerin girişimci faaliyetlerinin rolü büyüktür (Türkdoğan, 2016:152).

Türkdoğan’a (2016:152) göre Pasifik kuşağı ülkelerindeki gelişmeler Üniversite anlayışının değiştiğini göstermektedir. Büyük şirketler aracılığı ile kurulmuş üniversitelerde alanında ve ihtiyaç ölçüsünde yetişen kalifiye elamanlar, ülkenin üretim fonksiyonunu canlı tutarak ekonomik gelişmeye katkı sağlamaktadır. Bunun yanında üniversite gençlere yeni bir bakış açısı, hedeflerini gerçekleştirme motivasyonu, yeni statü ve saygınlık kazandırır. Bu da ülkenin ekonomik sosyal ve kültürel potansiyelini artırmaktadır.

Üniversiteler’in öncelikle çağa uygun bireyler yetiştirdiklerini söyleyebiliriz, yetişen bu bireylerin de çevresinde yer alan bireyleri etkiledikleri düşünülürse üniversiteler bireyi yetiştirmek suretiyle bilgiyi yaymaktadır. Farklı ülke ve şehirlerden, farklı düşünce ve inanca sahip insanları bir araya getirerek, kentte sosyal bir hareketlilik yaratarak, yeni kültürel ve ticari ilişkiler kurulmasını sağlar. Bunun yanında, ekonomiye “üretim, iş gücü gelişimi, satın alma, teknoloji transferi, vergi geliri ve marka değeri yaratma” gibi doğrudan ve dolaylı pek çok etkisi bulunmaktadır (Demirel,2014: 233).

Land-grand tipi üniversiteler özellikle gelişmemiş veya az gelişmiş kentlerde her alanda bir canlanma yaratmaktadır. Bu işlevleriyle, kentsel gelişme temelinde önemli sorumluluklar üstlenmektedirler. Üniversitelerin kentlerle kalkınma yönündeki etkileşimi hem kent için hem de üniversite için gelişmişlik kavramının yeniden yorumlanmasına neden olmaktadır. Üniversitenin kentten ayrı değil de kent ile bütünleşik bir mekân olması durumu, yeni bir kültür ve sosyal ilişki türünü de ortaya çıkarmaktadır. Üniversite hayatı boyunca içinde yaşadığı kentin kültürel değerlerini kent halkıyla paylaşan öğrenciler, akademisyenler ile tüm üniversite çalışanları yeni ve kozmopolit bir kültürel yapının oluşumuna aracılık etmektedir (Ustabulut ve Keskin, 2018: 333).

Özellikle Avrupa’da yaygın bir şekilde yükseköğretim kurumları bölgesel kalkınmada bir araç olarak görülmüş ve özellikle gelişmemiş bölgelerin her alanda kalkınması için üniversiteler kurulmuştur. Üniversiteler yapısı gereği dinamik kurumlardır. Üniversitenin bu dinamik yapısı kentler üzerinde çok yönlü bir etki yaratmasının beklenmesine neden olmaktadır. Üniversitelerden, bölgede yaratacağı, ekonomik canlılık ile bölge ekonomisinin canlanmasının sağlanması, sağlık, dinlenme, iletişim ve ulaşım faaliyetlerinde iyileşmeye katkı sağlaması, sosyal ve kültürel faaliyetlerin artması, yaşam standardının yükselmesi, okuryazar oranının artması, doğum ve ölüm istatistiklerinde değişme görülmesi beklenmektedir (Ergun, 2016: 220).

Üniversitelerin ülke sathına yaygınlaşması ile eğitimde erişilebilirliğin sağlanması devletin en temel görevidir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi “Herkes eğitim hakkına sahiptir. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yükseköğretim yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır” der. Buradan hareketle günümüzün sosyal devlet ilkesinin de bir gereği olarak ülkenin en doğusundan batısına kadar herkesin yükseköğretime erişiminin sağlanması son derece önemlidir. Ekonomik ya da coğrafi engeller nedeniyle insanların eğitime erişmesi fırsat eşitliği temelinde insanlar arasında ayırım gözetilmeksizin kapsayıcı bir biçimde sunulmalıdır. Bu bağlamda yeni kurulan üniversiteler eğitimde fırsat eşitliği yaratmada önemli bir adımdır (Tutal, 2018: 754).

Üniversitelerin kurulma süreci planlanırken, üniversite mekânı olarak özellikle küçük kentlerin tercih edilmesi, üniversitenin bir kentsel gelişme dinamiği olarak düşünüldüğünü göstermektedir. Kentlerin gelişimini inceleyen pek çok araştırmada kent gelişimini destekleyen maden, turizm, sanayi ve ticaretin yanında üniversiteden de bahsedilmektedir. Üniversiteler kuruldukları kentlerde nüfus dengelerinde pozitif yönde bir etki yaratırken, istihdam üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak pozitif yönde bir etkilemektedir (Akengin ve Kayk, 2013:503).

Türkiye’nin üniversite kenti deneyimleri pek çok araştırmanın konusu olmuştur. Bunlardan bir tanesi üniversite ve konut dairesinde düşünülen kentsel büyümedir. Üniversite ile beraber kente gelen öğrencilerin barınma ihtiyacı dikkate alınarak, üniversite kurulan kentlerde konut yapım işlerinin hız kazanması beklenir. Özellikle gençlere uygun, ekonomik ve güvenli ayrıca ulaşım olanakları bakımından elverişli olan mekânlar tasarlamak kentin büyümesini ve gelişimini hızlandırmaktadır. Bunun yanında

planlı bir şekilde gerçekleştirilen bu yapılaşma özellikle küçük şehirlere yeni ve modern bir görünüm kazandırmaktadır (Çalışkan ve Sarışın, 2008:236).

Üniversiteler yaratıcı ilişkilerin kurulmasına aracılık edebilir, destekleyebilir, liderlik edebilir, akademik girişim projeleri oluşturabilir. Örneğin gelişime katkı yapacak kilit üyelerin yer aldığı, ekipler kurabilir. Tasarım, analiz ve sentez ve uygun ortamlarda yeni bir ürün ve ya mevcut ürünün kültürel değişimine katkı sağlayabilir. Ya da talebe uyacak şekilde kaynakları seferber edebilen ekiplerin oluşumunu destekleyebilir. Çeşitli alanlarda teşvik edici ödüller verebilir. Örneklerde belirtilen şekilde ekonominin içinde doğrudan rekabet dinamizmi kazandırabilir. Her şeyden önemlisi üniversiteler bilginin yayıldığı alanlardır. Bu bakımdan özellikle ticari, tarım, sanayi faaliyetlerinde veya bireysel anlamda insanların hayatını kolaylaştıran teknolojinin kullanımının yaygınlaştırılmasında önemli işlevlere sahiptir (Powell, 2007: 326).

“Mekân sosyal bir üründür, her toplum kendi değişkenleri ile şekillendirerek kendine özgü bir mekân yaratır” üniversiteler kuruldukları şehirle pek çok açıdan birbirine bağlıdır. Bu bağ hem kenti hem üniversiteyi geliştirir ve dönüştürür. Bunun için üniversiteler kurulacağı arazi çoğu kez kent halkı tarafından bağışlanır. Üniversiteler, kente entelektüel bir birikim kazandırır. Kent ve üniversite işbirliği, güçlü toplumsal bağlar oluşturur. Üniversitelerin düzenlediği organizasyonlar ya da, farklı yerlerden gelen öğrenci ve akademisyenler kentin tanıtımı için fırsat yaratır. Bunun yanında tanınmış üniversite kentin marka değerine de katkı yapar. (Hintz 1996: 137)

2. BÖLÜM

ARTVIN KENTİ VE ARTVIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE BİR ARAŞTIRMA

Bu bölümde Artvin'in ekonomik coğrafi ve tarihsel yönleri ile Artvin Çoruh Üniversitesinin kurumsal yapısı, fiziksel gelişimi ele alınmıştır. Ayrıca, Artvin halkına uygulanan anket çalışmasının materyal ve yöntemi ile bulguları yer almaktadır.

2.1. Artvin Kenti

Şekil 1. Artvin haritası (Kara Yolları Genel Müdürlüğü 2020).

Araştırma sahamız olması bakımından Artvin kentini tarihi, coğrafi, ekonomik yönleri ile ele alınması araştırmaya açısından son derece önemlidir. Bu kısımda Artvin kentinin tarihi, jeolojisi, ekonomik faaliyetleri, ve demografik verileri ele alınarak kente ilişkin genel bir tablo çizilmiştir.

2.1.1. Kentin Tarihi

Artvin'in de içinde yer aldığı Doğu Karadeniz bölgesi ilk kez milattan önce 6. yy. 'da bölgeye gelen Grekler tarafından Kolkhis olarak adlandırılmıştır. Kolkhislilerin

savunması kolay olduğu için özellikle yüksek bölgelerde yerleştiği bilinmektedir (Mutlu, 2019:22).

Kolkhislerin hâkim olduğu Artvin'i de içine alan Doğu Karadeniz Bölgesi, bulunduğu stratejik konum sebebiyle pek çok kavim tarafından istila edilmiştir. Ancak bölgedeki ilk Müslüman fetihlerinin Emevi devleti döneminde olduğu bilinmektedir (Köse, 2019:59-76).

Bölgeye düzenlenen ilk Türk akınları Sultan Alp Arslan döneminde olmuştur. Selçuklular akınları ile bölgedeki Gürcü ve Ermeni hakimiyetine son vermiş; böylece Türk yerleşimciler Artvin ve Doğu Karadeniz boyunca yayılmaya başlamıştır (Subaşı, 2019:96-97).

Artvin, Kanuni Sultan Süleyman tarafından 1551 yılında Osmanlı hâkimiyetine alınmıştır. Lala Mustafa Paşa 1578 tarihinde Azgur'dan başlayıp Oltu Pert-Eğrek, Artvin, Ardauç, Şavşat ve Acara-Macahel'i içine alan bölgede Çıldır Eyaleti'ni kurmuştur. Bu dönemdeki kayıtlarda Artvin'in adı 'Livane' olarak geçmektedir (Yüçetürk, 2019:261).

Bölge, 1877-1878 Osmanlı Rus savaşı neticesinde imzalanan Ayastefanos Anlaşması ile Ruslara bırakılmış, 1921 Gümrü anlaşması ile yeniden Türkiye'ye katılmıştır (Küçük yıldız, 2019:9).

2.1.2. Artvin'in Coğrafi Özellikleri

Artvin, Karadeniz Bölgesinin en doğusunda, yüksek dağlar ve derin vadiler arasında yer alan, Gürcistan Cumhuriyeti ile komşuluğu bulunan; Karadeniz sahilinde Arhavi, Hopa ve Kemalpaşa; Artvin Merkez, Borçka, Murgul, Ardauç, Şavşat ve Yusufeli ilçeleri ise iç kısımda olmak üzere toplam 9 ilçeye sahip olan 7.436 km² yüzölçümlü bir kenttir. Kentin en belirgin özelliği engebeli arazi koşulları nedeniyle dik bir yamacın eteğine dikey bir biçimde yayılmış olmasıdır (Aytekin 2019: 75).

Artvin Kuzey Anadolu orojenik kuşağında yer almaktadır. “ Bölgenin bugünkü halini alması II. Jeolojik Dönemde Senozoyik'e kadar süren Alp Orojenezi, Orta Miyosenden itibaren başlayan epirojenez ve volkanizma ile piliyosendeki iklim değişiklikleri etkili olmuştur” (Küçük yıldız, 2019: 1).

Karadeniz kıyısına paralel olarak uzanan Doğu Karadeniz Dağları'nın il sınırları içindeki uzantıları; Kaçkar, Altıparmak, Kükürtlü, İskaristi Dağları adıyla sınıra kadar uzanmaktadır. Bu dağ sırasının üzerinde çok sayıda dağ ve yüksek tepeler yer alır.

Karadeniz kıyısını takip ederek batıdan doğuya doğru iki sıra halinde uzanan 3937 m. yüksekliğindeki Kaçkar Dağı, Karadeniz Dağları'nın en yüksek noktasını oluşturur. Bu dağın su bölüm çizgileri Artvin, Rize, Erzurum il sınırlarını belirler. Şavşat ve Borçka ilçeleri arasında yer alan, Çoruh ve Berta vadileri ile Gürcistan sınırına kadar uzanan Karçal Dağı 3428 m. yüksekliği ile ilin diğer önemli bir dağıdır”(Artvin Valiliği, 2020). Çoruh Nehri kentin en önemli coğrafi şeklidir. Nehir, Bayburt, Erzurum/İspir hattını takip ederek Artvin'in Yusufeli, Merkez, ve Borçka İlçelerini geçerek Gürcüstan'ın Batum kentinden Karadeniz'e dökülür (Akpınar, Kömürcü ve Kankal 2011: 1203).

Artvin, kent olarak ılıman iklim özelliklerine sahiptir ancak kıyı şeridinde yer alan ilçeler ile iç bölgelerinde yer alan ilçelerinde nem, yağış ve sıcaklık bakımından ciddi farklılık bulunmaktadır. Kıyı şeridinde bulunan ilçeleri Hopa, Arhavi ve Kemalpaşa'da okyanus iklimi görülürken, iç bölgede yer alan Ardanuç, Şavşat ve Yusufeli ilçelerinde ise yarı karasal iklim özellikleri hâkimdir (Engin ve Aydınöz, 1998:337-387).

Nüfus, bir kentin gelişme grafiğinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Kente ekonomik hareketlilik sağlamanın yanında, iş gücü ve sosyal canlılık da getirmektedir. Artvin, daha çok ekonomik sebeplerle göç veren ve az nüfuslanmış şehirlerimizden biridir (Doğanay ve Orhan 2014: 2).

Tablo 1. Yıllara göre Artvin'in nüfus istatistikleri

Yıl	Kadın ve Köy	Kadın ve Şehir	Kadın	Erkek ve Şehir	Erkek ve Köy	Erkek	Toplam
2007	38.134	45.933	84.067	45.927	38.098	84.025	168.092
2008	38.597	44.501	83.098	45.113	38.373	83.486	166.584
2009	37.963	44.478	82.441	45.53	37.609	83.139	165.58
2010	37.532	44.906	82.438	45.054	37.267	82.321	164.759
2011	37.07	45.592	82.662	46.294	37.438	83.732	166.394
2012	36.637	46.385	83.022	47.288	36.772	84.06	167.082
2013	37.498	46.676	84.174	47.64	37.52	85.16	169.334
2014	35.844	48.465	84.309	49.574	35.791	85.365	169.674
2015	34.32	49.371	83.691	49.988	34.691	84.679	168.37
2016	33.825	49.646	83.471	50.18	34.417	84.597	168.068
2017	30.445	52.174	82.619	52.404	31.12	83.524	166.143
2018	35.035	51.26	86.295	51.622	36.093	87.715	174.01
2019	31.71	53.19	84.9	53.199	32.776	85.975	170.875

Kaynak: TÜİK Nüfus İstatistikleri, (2020).

Tablo 1’de, Artvin kentinin köy nüfusunun yıllar içinde düzenli bir biçimde azaldığı, toplam nüfusun ise dalgalı bir şekilde değiştiği gözlemlenmektedir.

Tablo 2. Yıllara göre Artvin’in göç istatistikleri

Yıl	Bölgelerin Aldığı Göç Bilgileri	Bölgelerin Verdiği Göç Bilgileri
2008	6.7	8.66
2009	6.206	7.547
2010	7.115	7.988
2011	7.948	7.948
2012	7.286	7.612
2013	10.053	8.644
2014	9.551	10.187
2015	9.05	10.969
2016	8.240	9.283
2017	7.788	10.146
2018	15.934	8.876
2019	8.403	11.676

Kaynak: TÜİK Göç İstatistikleri (2020)

Tablo 2’de, yer alan veriler incelendiğinde, 2013 ile 2018 yılları dışından bölgenin verdiği göç sayısının, aldığı göç sayısından fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Artvin’e ait demografik istatistikler

Yıllık Nüfus Artış Hızı	% -1,8 (2018-2019 Dönemi)
Net Göç Hızı	% -19,0 (2018-2019 Dönemi)
Nüfus Yoğunluğu	23 insan/km ² (Nüfus yoğunluğu en az olan 4. il)
Medyan Yaş	383

Kaynak: DOKA Demografik İstatistikler (2020).

Tablo 3’te yeralan verilere göre kent nüfusunun genç olduğu ancak nüfus artış hızının düşük olduğu, ayrıca kentin nüfus yoğunluğunun seyrek olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.3. Artvin'in Sosyo-Ekonomik Özellikleri

“Artvin’de 2018 yılı TÜİK verilerine göre; 2 tiyatro salonu, 3 sinema salonu, 8 kütüphane, 14 yerel gazete, 4 kültür merkezi, 6 gençlik merkezi ve 2 alışveriş merkezi bulunmaktadır. Bunların yanında en önemli sosyal aktivitesi dönemsel olarak düzenlenen festivallerdir” (DOKA, 2020).

Ekonomisinin temeli tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. En önemli tarım ürünü kıyı ilçelerinde yetiştirilen çay ve fındıktır. Bölgede sanayi faaliyetleri sınırlı olup sınırlı sayıda sanayi tesisi vardır. Özellikle doğa sporları ve yayla turizmi son yıllarda gelişmektedir.

Türkiye’nin en önemli hidroelektrik santrallerinin üzerinde yer aldığı Çoruh Nehri, yenilenebilir enerji kaynağı açısından son derece önem taşımaktadır. Aynı zamanda, baraj inşaatları yöre halkı için istihdam oluşturmaktadır.

Çoruh Nehri ve onu besleyen kolları, rafting ve kano gibi akarsu sporları açısından önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda, bu sporla ilgilenen yerli ve yabancı turistlerin ilgisini bu bölgeye çekmektedir. Artvin ormanları, yüksek dağları ve doruklarındaki krater gölleri, fauna ve flora zenginliği ile de otantik bir turizm olanağı sunmaktadır. Artvin 2’si endemik olmak üzere 230 kuş çeşidi, 550’ si endemik olmak üzere 2300 bitki çeşidi, doğal ormanları, yaylalarıyla da alternatif bir turizm sahasıdır (Öztürk, 2019: 222).

Tablo 4. Artvin’e dair ekonomik istatistikler

İşsizlik Oranı	7,1 (2018)
Kentleşme Oranı	62%
Komşu İller ve Ülkeler	Rize, Erzurum, Ardahan, Gürcistan
Yıllık İhracat	52.693.224 USD (2018)
Yıllık İthalat	23.336.446 USD (2018)
Ticaret ve Sanayi Odası Üye Sayısı	2.232 (2020)
Önemli İhraç Ürünleri	Demir-çelik ana sanayi, sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri, çimento, kireç ve alçı, başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya, plastik ürünler, mobilya
Önemli İthal Ürünleri	Maden kömürü, kereste ve parke, demir-çelik ana sanayi, mezbahacılık,
Önemli Tarımsal Ürünler	Çay, Fındık, Bal, Süt Ürünleri, Mısır, Patates, Yonca (yeşil), Korunga, Domates, Fasulye, Salatalık, Elma, Ceviz, Kiraz, Armut, Erik, Mandalina, Çilek, Trabzon Hurması, Kivi ve Zeytin
Önemli Yeraltı Kaynakları	Bakır, kurşun, çinko, demir, manganez, molibden, altın

Kaynak: DOKA (2020).

Tablo 4’te yer alan bilgiler incelendiğinde, kentin yer altı ve yer üstü kaynaklar bakımından zengin olduğu görülmektedir.

2.2 Artvin Çoruh Üniversitesi

Artvin Çoruh Üniversitesi, 29 Mayıs 2007 tarih ve 26736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 17 Mayıs 2007 tarihli ve 5662 sayılı kanun ile kurulmuştur (Beşballı ve Öztürk,2017: 140). Aynı kanun ile Fen Edebiyat Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü kurulmuştur. Takip eden dönemde, Artvin’de Kafkas Üniversitesi’ne bağlı olarak kurulmuş olan Meslek Yüksekokulu, Sağlık Yüksekokulu ve Orman Fakültesi ile Karadeniz Teknik Üniversitesi’ne bağlı olarak kurulmuş olan Eğitim Fakültesi Arvin Çoruh Üniversitesi’ne katılmıştır (Artvin Çoruh Üniversitesi Stratejik Planı, 2018-2022).

2.2.1 Artvin Çoruh Üniversitesi Fiziksel Yapısı

Üniversitenin 2020 yılı itibarıyla, fiziksel gelişimini büyük oranda tamamladığı görülmektedir. Üniversitenin eğitim, araştırma ve sosyal-kültürel donatıları, Artvin kent merkezinde iki ana yerleşke olan Merkez Yerleşke ve Seyitler Yerleşkesi ile Arhavi ve Hopa yerleşkeleri üzerinde planlanmıştır (Artvin Çoruh Üniversitesi: 2020).

Şehirden yaklaşık 3 km. uzaklıkta, 187 dönüm arazi üzerine kurulan Seyitler Yerleşkesi’nde inşa edilen ana hizmet binasında halen Rektörlük, Rektörlüğe bağlı bazı birimler ile Orman Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Fen Bilimleri Enstitüsü yer almaktadır. 2011 yılında yapımı tamamlanan ve eğitim hizmetine açılan iki eğitim bloğunda ise Artvin Meslek Yüksekokulu, Mühendislik Fakültesi, İşletme Fakültesi ve 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı itibarıyla eğitim hizmetlerine başlayacak olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu yer almaktadır. 2011 yılı içerisinde hizmete açılan, üniversitede bilim ve eğitim faaliyetlerinin daha modern ve rahat ortamda yapılmasına olanak tanıyan Merkezi Araştırma Laboratuvarı da Seyitler yerleşkesi içinde yer almaktadır. Bu yerleşkede bulunan “Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Merkezi”, Üniversite öğrencilerinin ve personelinin okuma, dinlenme, alış-veriş, beslenme ve sağlık gereksinimlerini karşılamak amacıyla, sinema, seminer salonu, sergi salonu, öğrenci ve personel yemekhanesi, mediko-sosyal odaları, bowling ve bilardo salonu, pilates ve

fitness salonları, acil servis vb. üniteleri barındırmak üzere hizmete açılmıştır. Bu yerleşkede bulunan Mobilya ve Dekorasyon Uygulama Atölyesi de öğrencilerinin uygulamalı eğitimlerini gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır. Yine Seyitler Yerleşkesi'nde bulunan Kapalı Spor Salonu, yaklaşık 3.500 m² kapalı alana sahip olup, 900 kişilik seyirci kapasitesi ile spor etkinliklerine ev sahipliği yapmaktadır (Artvin Çoruh Üniversitesi: 2020).

Çoruh Nehri'nin kenarında, 70 dönüm arazi üzerine kurulan üniversitenin Merkez Yerleşkesi'nde ise Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu eğitim hizmeti vermektedir. Nihat Gökyiğit Kongre ve Kültür Merkezi ile Merkez Kütüphanesi de bu yerleşkede bulunmaktadır (Artvin Çoruh Üniversitesi: 2020).

Hopa ilçesinde kurulan Hopa Yerleşkesi'nde Hopa İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve Hopa Meslek Yüksekokulu eğitim hizmeti vermektedir. Bu yerleşkede; halı saha, çok amaçlı saha (basketbol, voleybol, tenis kortu) ve fitness salonu bulunmaktadır. Hopa Meslek Yüksekokulu 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Hopa İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ile birlikte yeni eğitim binasında eğitim hizmetlerini sürdürmektedir (Artvin Çoruh Üniversitesi: 2020).

Arhavi ilçesinde kurulan Arhavi Yerleşkesi'nde ise Sanat ve Tasarım Fakültesi ile Arhavi Meslek Yüksekokulu eğitim vermektedir (Artvin Çoruh Üniversitesi: 2020).

Üniversitenin ana yerleşkeleri dışında kalan birimlerinden Şavşat Meslek Yüksekokulu, Yusufeli Meslek Yüksekokulu ve Borçka Acarlar Meslek Yüksekokulu ise ilçelerde kendilerine ait eğitim binalarında eğitim hizmeti vermektedir (Artvin Çoruh Üniversitesi: 2020).

Tablo 5. 2019 yılı Artvin Çoruh Üniversitesi öğrenci sayıları

Fakülte/Enstitü/Yüksekokul/MYO	1.Öğretim	2.Öğretim	Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı	Devam Eden Toplam
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	336	0	336	273
Orman Fakültesi	112	6	118	82
Eğitim Fakültesi	969	5	974	845
İlahiyat Fakültesi	558	0	558	483
Fen Edebiyat Fakültesi	941	271	1212	986
Hopa İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi	486	0	486	357

Tablo 5. (Devam) 2019 yılı Artvin Çoruh Üniversitesi öğrenci sayıları

Mühendislik Fakültesi	18	0	18	6
Sanat ve Tasarım Fakültesi	197	0	197	167
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	1	0	1	1
Sağlık Bilimleri Fakültesi	773	0	773	660
İşletme Fakültesi	52	0	52	46
Artvin Meslek Yüksekokulu	1565	236	1800	999
Arhavi Meslek Yüksekokulu	415	10	425	190
Hopa Meslek Yüksekokulu	570	24	594	260
Borçka Acarlar Meslek Yüksekokulu	527		527	358
Yusufeli Meslek Yüksekokulu	123	0	123	51
Şavşat Meslek Yüksekokulu	241	0	241	189
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	1016	507	1523	1144
TOPLAM	8.936	1059	9.995	7.128

Kaynak: Artvin Çoruh Üniversitesi (2020).

Tablo 5’te yer alan verile ışığında Artvin Çoruh Üniversitesi’nin öğrenci sayılar sürekli bir artış göstermiştir.

Tablo 6. Yıllara göre Artvin Çoruh Üniversitesi’nin öğrenci sayıları

Öğrenci Sayıları	2015	2016	2017	2018	2019
Önlisans Öğrenci Sayısı	3618	5501	5727	5138	5237
Lisans Öğrenci Sayısı	3130	3613	3838	4138	4415
Yüksek Lisans Öğrenci Sayısı	262	368	420	424	301
Doktora Öğrencisi Sayısı	21	22	21	27	26
Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısı	48	65	99	150	-
Toplam Öğrenci Sayısı	7.079	9.569	10.105	9757	9979
Beşeri ve Sosyal Bilimler Programları Toplam Lisans Öğrenci Sayısı	2352	2842	3011	3188	3041
Doğa ve Mühendislik Bilimleri Programları Toplam Lisans Öğrenci Sayısı	366	184	186	257	356
Sağlık Bilimleri Programları Toplam Lisans Öğrenci Sayısı	412	587	641	742	795
Beşeri ve Sosyal Bilimler Programları Toplam Lisansüstü Öğrenci Sayısı	59	95	100	110	158
Doğa ve Mühendislik Bilimleri Programları Toplam Lisansüstü Öğrenci Sayısı	224	295	341	322	186

Tablo 6. (Devam) Yıllara göre Artvin Çoruh Üniversitesi'nin öğrenci sayıları

Sağlık Bilimleri Programları Toplam	0	0	0	0	0
Lisansüstü Öğrenci Sayısı					
Yüksek Lisans Mezun Sayısı	25	24	22	23	83
Doktora Mezun Sayısı	1	5	3	-	1
Toplam Mezun Sayısı	1508	1523	1677	1686	1971

Kaynak: Artvin Çoruh Üniversitesi (2020).

Tablo 6'da yer yer alan veriler doğrultusunda, Artvin Çoruh Üniversitesi'nin 2015-2019 bandında öğrenci sayısını artırdığı görülmektedir.

2.2.2. Artvin Çoruh Üniversitesi Yönetimi ve İnsan Kaynakları

Üniversite, Cumhurbaşkanı tarafından arasından dört yıllığına atanan rektör tarafından yönetilmektedir. Mali yönetim biçimi olarak özel bütçeli bir kurumdur.

Üniversitenin Rektörü 2021 yılında göreve başlayan Prof. Dr. Mustafa Sıtkı BİLGİN'dir. Üniversitenin akademik birimleri 9 fakülte, 1 enstitü, 2 yüksekokul, 7 meslek yüksekokulu ile pek çok koordinatörlük ve araştırma merkezinden oluşmaktadır. Üniversitenin idari yapısı ise genel sekreterin tepede olduğu 8 daire başkanlığından oluşmaktadır.

Üniversite'de 547 akademik, 191 idari ve 168 diğer personeller olmak üzere 906 çalışan bulunmaktadır.

2.3. Araştırmanın Materyal ve Yöntemi

Bilim genel olarak, insanların yaşadıkları kainat üzerine, bilimin sistematığı içinde bilgiler toplamasıdır şeklinde tanımlanabilir. Bilginin bilimsel bir nitelik kazanması için; nesnel, genellenebilir, kuramsallaştırılabilir olması, belli bir yönteme göre elde edilmesi gerekmektedir (Say, 2014:1).

Disiplinler arasında bilimsel çalışma prensipleri açısından pek çok farklılık bulunmaktadır. Özellikle sosyal bilimlerdeki alanlar birbiri ile iç içe geçmiştir. Bu alandaki çalışmalar, çok sebepli, çok sonuçlu, çok boyutlu ve karmaşıktır. Sosyal bilimlerde yapılan bilimsel çalışmalarının; pozitivism, ampirizm, mantıksal pozitivism, doğrulama ve yanlışlama ilkeleriyle yakından ilişkili olduğunu görmekteyiz (Güvenç, 2020:110).

Sosyal bilimlerin iç içe geçmiş karmaşık yapısının, sonuca ulaşmada oluşturduğu engellerin aşılması için yapılacak çalışmada belli yöntemlerin izlenmesi gerekmektedir. Yöntem araştırmanın sonuca ulaşmasında kullanılan yol ve araçların bütünüdür. Bu nedenle doğru ve güvenilir bir sonuca ulaşmak için bilimsel çalışma için doğru yöntem kullanmak son derece önemlidir. (Gürbüz ve Şahin, 2018:101).

Sosyal bilimlerde araştırmalar amacı bakımından üçe ayrılmaktadır: keşfedici, tanımlayıcı, açıklayıcı. Keşfedici araştırmaların amacı; hiç ele alınmamış ya da üzerinde çok az çalışılmış konuları ele alarak alana yeni bir bakış açısı kazandırmak, yeni sorular sormak ya da olguyu tüm yönleri ile ortaya koymaktadır. Keşfedici araştırmalarda daha çok nitel araştırma teknikleri kullanılır. Tanımlayıcı araştırmalar ise araştırmaya konu olan “olguların, nesnelerin, insanların, grupların veya örgütlerin özelliklerini ortaya çıkarmak için tanımlama yapmaktadır.” Tanımlayıcı araştırma ile kim, ne, ne zaman, nerede ve nasıl sorularının cevapları aranır. Bu tip araştırmalarda nicel araştırma yöntemleri kullanılır. Açıklayıcı araştırmalar “Olayların neden gerçekleştiğini açıklamak, belirli bir kuramı test etmek veya geliştirmek için yapılan araştırmalardır.” Araştırmalar kullandıkları yöntemler bakımından ise nicel, nitel ile karma yöntemli araştırmalar şeklinde sınıflandırılır. Nicel araştırma sayısal veriler ile ifade edilen genellenebilir, tekrarlanabilir ve kesin sonuçlara ulaşmayı amaçlayan araştırma yöntemidir. Nitel araştırma sosyal alandaki her türlü olay ve olguların arkasında yer alan nedenleri görüşme, doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak araştıran yöntemidir. Karma araştırma ise nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin birlikte kullanıldığı araştırmalardır (Gürbüz ve Şahin, 2018:101).

Yukarıdaki bilgiler ışığında, bu çalışma pozitivist bilim anlayışı ile nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Nicel araştırmalar, olguları açıklamak için nesnel gerçekleri kullanan pozitivist paradigmaya dayanır. Veriler deney veya ölçme yoluyla elde edilir, sonuçlar sayılarla ifade edilir. Bu çalışmada nicel bir araştırma yöntemi olan anket araştırması yapılmıştır. Anket araştırmasının tercih edilme nedeni; çok yönlü olması, geniş bir örneklem grubundan maliyet ve zamandan tasarruf edilerek bilgi toplanabilmesi ve farklı sosyal gruplardan seçilen örneklem grubundan toplanan verilerin genellenebilmesidir (Sevinç, 2009:246).

Bu çalışmada verilerin analizi ve önceki çalışmaların derlenmesi için literatür incelenmesi yapılmıştır. Literatür incelemesi için kullanılan eserlere Artvin Çoruh

Üniversitesi kütüphanesi ve online veri tabanları kullanılarak ulaşılmıştır. Üniversite ve kent verilerinin teze dahil edilebilmesi için doküman incelemesi yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan 54 (Elli dört) soruluk bir anketin katılımcılara uygulanması ile elde edilmiştir.

Araştırmanın anket soruları, Karataş'ın (2002) "Üniversitelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmedeki Rolü ve Önemi (Muğla Üniversitesi Örneği)" isimli çalışmasından, Sankır ve Demir Gürdal'ın (2014) "Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı" isimli çalışmasından, Sargın'a (2006) ait "Şehirleşme-Üniversiteler: Üniversitelerin Şehirleşmeye Etkileri" isimli çalışmadan; Taşçı, Gökalp, Genç Kumtepe, Kumtepe, Toprak, Tosunoğlu ve Sürmeli'nin (2008) "Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı" isimli çalışmasından faydalanılarak, Gürsoy (2018) tarafından hazırlanan "Bir Kentsel Gelişme Dinamiği Olarak Üniversiteler: Adıyaman Kenti ve Adıyaman Üniversitesi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma" adlı çalışmada kullanılmış olan anket soruları kullanılmıştır. Sorular yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu ile ikamet durumu gibi demografik sorular ile katılımcıların üniversiteye ilişkin kanaatlerini öğrenmeye yarayan likert tipi sorulardan oluşmaktadır.

Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 27.11.2019 tarihli ve 2019/9 sayılı toplantısında değerlendirilen "Üniversitenin Kentin Sosyal Kültürel ve Ekonomik Gelişimine Katkısı: Artvin Çoruh Üniversitesi Örneği" isimli anket çalışmamız etik açıdan uygun bulunmuştur. Anketin Artvin merkez ilçede yaşayan vatandaşlara uygulanabilmesi için izin talebi 11.12.2019 tarihli ve 4560 sayılı yazı ile Artvin Valiliğine bildirilmiştir.

Anket araştırmasının en önemli özelliği bütünün sınırlı bir parçasına uygulanan araştırma ile bütüne genellenebilen verilerin elde edilmesidir. Araştırmayı yaptığımız topluluğun bütününe evren, o evrenden veri elde edebilmek için seçtiğimiz gruba ise örneklem denir. Buradaki en temel husus örneklem evreni en iyi şekilde temsil edecek şekilde belirlenmesidir. Örneklem belirlemede iki seçenek bulunmaktadır: olasılıklı örneklem ve olasılıksız örneklem. Olasılıklı örneklem yönteminde her bir cevaplayıcının örneklemde olma olasılığı bilinir; dolayısıyla, bu tür örneklemde genelleme yapılabilir. Olasılıksız örneklemde ise cevaplayıcıların örneklemde olma olasılığı bilinmez; bu yüzden bunlarda genelleme yapmak uygun değildir. Bu çalışmada, evrene dair genelleme

yapabilmek için, olasılıklı örnekleme türlerinden biri olan tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır; böylece evrende var olan tüm bireylerin örnekleme dahil olma şansı eşittir. Ayrıca, tesadüfi örnekleme objektif ve “örnekleme hatalarının tahmini için istatistiksel araçlar sağlama konusunda avantajlıdır (Kuş, 2009:45)

Araştırmanın evrenini Artvin merkez ilçesinde yaşayan insanlar oluşturmaktadır. Verilerin toplanabilmesi için evrenin tümüne ulaşmak hem zor hem de maliyetli olduğundan evreni temsil eden bir örneklem üzerinde çalışılmıştır (Baştürk ve Taştepe, 2013: 132).

Araştırmanın yürütüleceği örneklem “tesadüfi örneklem yöntemi” (convenience sampling) kullanılarak belirlenmiştir. Can’ın (2020:29), verdiği evren ve örneklem sayıları tablosunda evreni 50.000 olan bir çalışmanın %95 güvenirlilikle ‘381’ kişiye uygulanması ile araştırma evreninin temsil edildiği belirtilmiştir. Bu çalışmanın Evren sayısı TÜİK’in adrese dayalı nüfus verilerine göre 35.180 olarak belirlenmiş olup Can’ın (2020:29), örneklem sayıları tablosuna dayanarak, örneklem sayısına ulaşmak için toplam 1000 kişiye anket uygulanmış olup 754 anket araştırmaya dahil edilmiştir.

Anket katılımcılara yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak uygulanmıştır. Anket uygulamasında yüz yüze görüşme metodunun seçilmesinde; cevaplayıcıların araştırmacının kontrolünde olması, cevaplayıcının daha motive olması, veri kaybının önlenmesi ve en yüksek cevaplanma oranına sahip olması gibi üstünlükleri etkili olmuştur (Kuş, 2009:51).

Sosyal bilimlerde heterojen katılımcıların yer aldığı araştırmaların analizi ve sonucunda elde edilen bilgilerin bilimsel bir nitelik kazanması için doğru ve güvenilir olması önemlidir. Bunun için anketler derlendikten sonra verilerin bilgiye dönüştürülmesi için katılımcıların anket sorularına verdikleri cevaplar “SPSS 22,0” paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular yüzde, frekans ve çapraz tablolar şeklinde değerlendirilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerinin değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi için bağımsız örneklem T-testi, ANOVA ve korelasyon analizleri yapılmıştır.

2.3.1. Araştırmanın Soruları

Çalışmaya temel oluşturması ve sonuca ulaşmasını kolaylaştırması için aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

1. Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin ekonomisine katkı sağlamış mıdır?
2. Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin halkında sosyal ve kültürel olarak ne gibi değişimler oluşturmuştur?
3. Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin kentine eğitim, sağlık ve bilimsel alanlarda katkı sağlamış mıdır?
4. Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in nüfusu üzerinde etkisi olmuş mudur?

2.3.2. Araştırmanın Amacı

Geçtiğimiz yirmi yıl içinde ülkemizin tüm şehirlerinde en az bir üniversite olması sağlanmıştır. Bu büyük bir eğitim seferberliği olmanın yanında, kentlerin gelişmişlik farkını azaltma, yerel problemlerin çözümüne katkı sağlama, gibi pek çok başka hedefi de içinde barındırmaktadır. Üniversiteler kuruldukları kentleri pek çok bakımdan etkilemektedir. Bu etkiler: ekonomik sosyal ve kültürel olarak üç ana başlıkta toplayabilir. Üniversitenin kente yaptığı ekonomik katkılar, doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki türlüdür. Üniversitenin doğrudan ekonomik katkıları; kentte yaptığı mal ve hizmet alımları ile işe aldığı personeller ile istihdam yaratması ve kente getirdiği kamu yatırımlarıdır. Dolaylı ekonomik katkıları ise öğrenci ve personelinin kentte yaptığı harcamalardır. Ayrıca üniversitenin kentin ekonomik potansiyelini artırması ile kentten göçün azalmasına katkı sağlaması, bu yolla en nufunda artış olması beklenmektedir.

Üniversitenin kente sosyal anlamda ki katkıları ise kente gelen öğrenciler ve üniversite personelinin kentin sosyal alanlarında canlılık meydana getirmesidir. Üniversite aracılığı ile kente gelen değişik din, dil ve renkten insanların tanınması ile birlikte kırsal kentlerde var olan kapalı toplum yapısının değişmesi beklenmektedir.

Üniversiteler, oluşumlarının doğal bir sonucu olarak kültür sanat faaliyetleri ile iç içedirler. Üniversite bünyesinde pek çok sanatsal, sportif ve kültürel aktivite düzenlenmektedir. Bunlar kentin, sosyal hayatını canlandırırken, kent halkının da ufkunun genişlemesine, katkı sağlamaktadır. Üniversitelerin kuruldukları kenti ve halkını, pek çok açıdan geliştirip dönüştürmesi beklenmektedir.

Buradan hareketle, bu çalışmanın temel amacı coğrafi şartları nedeniyle ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan dezavantajlı bir kent olan Artvin'de yakın tarihte kurulmuş olan Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kentte yaratması beklenen ekonomik, kültürel ve çevresel etkilerini araştırmaktır.

2.3.3. Çalışmanın Önemi

Yeni kurulan üniversitelerin kuruldukları bölgelerde sosyal kültürel ve ekonomik açıdan değişim yaratmaları beklenmektedir. Çalışmamız bu amacın gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmek ve bundan sonra yapılacak çalışmalara temel oluşturmak açısından son derece önemlidir. Çalışma, üniversiteleri bir eğitim kurumu olarak değerlendirmenin yanında onu toplumsal etkileri olan bir kurum olarak ele almaktadır. Bu bakımdan, üniversite yöneticilerine, yerel yönetimlere ve politikacılara yeni kurulan üniversiteler ve kentsel etkileri konusunda yeni fikirler vereceği düşünülmektedir.

Çalışmanın önemi literatürde Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kente yaptığı sosyal kültürel ve ekonomik katkıları inceleyen bir çalışma olmadığından çalışmanın bu boşluğu doldurması ve üniversitenin kentin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine etkisine yönelik bulgular içermesi bakımından, bundan sonra yapılacak benzer çalışmalar için mukayese yapma imkânı oluşturmasıdır.

2.3.4. Literatür İncelemesi

Üniversiteler, zamana, mekâna ve topluma yön veren kurumlardır. Bu bakımdan üniversiteler her daim araştırmacılar için ilgi çekici bir konu olmuştur. Üniversitenin çok işlevli bir kurum oluşu, onu ayrı pek çok disiplinin araştırma nesnesi haline getirmiştir. Özellikle son yıllarda az gelişmiş veya gelişmemiş yerlerde kurulan ve bu yerlerin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimlerini desteklemesi öngörülen üniversitelerin kendilerinden beklenen işlevleri ne ölçüde yerine getirdiği sorusu tartışılmaktadır. Bu çalışmaya da temel oluşturan bu yöndeki araştırmalar ve sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Şen (2005), üniversitelerin yerel ekonomi üzerindeki etkilerini İzmir Ekonomi Üniversitesi örneği üzerinde araştırmıştır. Araştırma sonucunda İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin yerel gelir ve istihdam yaratma sürecinde önemli bir ekonomik güç olduğu tespit edilmiştir.

Aktaş (2010), Erciyes Üniversitesi'nin yapmış olduğu hizmetlerin ve üniversite imajının Kayseri halkı tarafından nasıl algılandığını araştırmıştır. Bu araştırma neticesinde, kent üniversite ilişkisinin gelişmesi için planlı bir iletişim ağı oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akman'ın (2019), üniversite-sanayi işbirliği bağlamında üniversitelerin ve organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren işletmelerin beklentilerini Karaman özelinde tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmasında, mevcut işbirliği düzeyinin düşük olduğu, yürütülen işbirliklerinin de daha çok bireysel düzeyde gerçekleştiği ve tarafların birbirlerinden haberdarlıklarının ise daha çok medya aracılığıyla olduğu ve yüz yüze etkileşim, yerinde ziyaret gibi etkileşimlerin nispeten düşük kaldığı gözlenmiştir.

Özdemir'in (2019), Sakarya Üniversitesi'nin Sakarya kentine yaptığı kültürel ekonomik ve mekansal vb. etkilerini araştırdığı çalışmasında kentin sosyal dokusu, yeni değerlerin üretilmesi gibi birçok husus ön plana çıkmaktadır. Diğer önemli bir nokta ise üniversite öğrencileridir. Yerel halk üniversitenin kendisini, üniversiteye gelen öğrenciler üzerinden anlamaya çalışmaktadır. Araştırma sonucunda üniversitenin kenti çok yönlü bir biçimde etkilediği; bunun yanında kent halkı ile öğrenciler arasında çatışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bütün'ün (2019), üniversitelerin eğitim ve araştırma misyonları dışında, özellikle toplumu dönüştürücü etkilerinin önemi nedeniyle TÜBİTAK öncülüğünde yayımlanan "Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi" verileri incelenerek yeni nesil üniversite adı ile üniversiteler sıralanarak değerlendirilmiştir. "Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi" yeni nesil üniversiteler için yol gösterici bir niteliktedir.

Issı'nın (2019), kalkınmanın en önemli araçlarından biri olan eğitim-kalkınma ilişkisine teorik olarak değinmek ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nin (AİÇÜ) ilin sosyo-ekonomik yapısına, öğrencilerin harcama düzeyleri üzerinden etkilerini araştırmak amacıyla yaptığı çalışması neticesinde, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nin Ağrı ili ekonomisine doğrudan ve dolaylı olmak üzere toplamda 176.992.968,32 TL gelir katkısının olduğu tespit edilmiştir. Yine, dolaylı ve dolaysız olmak üzere toplamda 1530 kişilik istihdam katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yolcu (2019), üniversitenin yakınında bulunan köy yerleşimleri üzerindeki etkilerini incelediği çalışmasında mekânsal yakınlıkları nedeniyle İnönü Üniversitesi'nin Fırıncı Köyü'nü sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Üşenmez (2019), kürselleşen çağımız koşullarına uyum sağlamak için üniversitelerin kaçınılmaz olan değişimini ele aldığı araştırmasında, girişimci modeli açıklamak ve değerlendirmek amacıyla örnek olarak aldığı bir vakıf üniversitesinde yüz yüze görüşmeler yapmıştır. Yapılan değerlendirmelerde girişimci üniversite modelinin başarılı

bir şekilde uygulandığı görülmüş, hedeflenen modelin destek ve çalışmalarla geliştirilebileceği ifade edilmiştir.

Üniversite ve toplum etkileşimini Alaattin Keykubat Üniversitesi örneği üzerinde inceleyen Akbaş (2019), araştırmasında kent halkı ile üniversite arasında sosyal, kültürel ve ekonomik olarak pozitif bir etkileşim olduğu sonucuna varmıştır.

Gücüm (2019), Bitlis Eren Üniversitesi'nin il ekonomisine gelir ve istihdam açısından etkilerini araştırmak amacıyla yaptığı araştırmanın sonucu, Bitlis Eren Üniversitesi'nin Bitlis iline 671 kişilik doğrudan istihdam ve 191 kişi de dolaylı istihdam olmak üzere toplamda 862 kişilik bir istihdam katkısı olmuştur. 18.938,496 TL doğrudan gelir katkısı ve 112.872,976 TL dolaylı gelir sağladığı tespit edilmiştir.

Kardoğan (2017), Bitlis Eren Üniversitesi'nin bölgeye olan sosyo-ekonomik etkileri incelemiş ve bu bağlamda 400 öğrenciye uyguladığı anket sonucunda Bitlis Eren Üniversitesinin bölgesel kalkınmada sosyo-ekonomik olarak bölgeye katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Demir'in (2018), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ile Van kentinin ilişkisinin tarihsel gelişimini açıklamak, üniversitenin yerel ekonomiye ve istihdama katkılarını yorumlamak amacıyla Van esnafına uyguladığı 300 kişilik anket sonucunda, üniversitenin kentin ekonomik sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlamış olduğu ancak kent ve üniversite ilişkisinin yeterince gelişmemiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dikmen (2018), Selçuk Üniversitesi'nin Konya'nın kentsel gelişmesine etkilerini incelediği araştırmasında Selçuk Üniversitesi'nin Konya şehrine sosyal-kültürel ve ekonomik açıdan yüksek düzeyde katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Ataş (2018), Nuh Naci Yazgan Üniversitesi öğrencilerinin 2017-2018 dönemindeki harcamalarının Kayseri ekonomisine katkısını ele aldığı araştırmasında 2017-2018 döneminde okumakta olan öğrencilerin gelirlerinin ne kadarını harcadıklarını ve bu harcamaların kent ekonomisi üzerindeki etkilerini anket verilerini kullanarak analiz ederek ve Nuh Naci Yazgan Üniversitesi öğrencilerinin Kayseri ekonomisine katkılarını saptanmaya çalışmıştır.

Adıyaman Üniversitesi'nin bir kentsel gelişme dinamiği olarak Adıyaman kentine yaptığı sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini araştıran Gürsoy (2018), Adıyaman Üniversitesi'nin kentsel gelişimin çeşitli boyutlarında etkin bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır.

Siirt Üniversitesi'nin kente etkilerini değerlendirmek amacıyla yaptığı çalışmasında Altunç (2018), üniversitenin Siirt şehrine doğrudan ve dolaylı olarak katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Kalkan'ın (2019), Kastamonu Üniversitesi'nin kente katkılarının yanında öğrencilerin memnuniyetlerinin de ölçmek amacıyla yaptığı çalışmasında, üniversitenin Kastamonu ekonomisine doğrudan ve dolaylı yollardan önemli ekonomik katkılar sağladığı; ancak öğrencilerin barınma imkânları ve maliyetler nedeniyle memnuniyet düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır.

Geldımyradov (2019), Bursa Uludağ Üniversitesi'nin İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin harcamaları ile kent ekonomisine katkılarını araştırdığı çalışmasında, her bir öğrenciler tarafından yapılan aylık ortalama 779,7 TL harcamanın Bursa kent ekonomisine toplam 54.592.2549 TL'lik bir katkı sağlamakta olduklarını tespit etmiştir.

Torusdağ (2015), araştırmasında Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin yöredeki varlığı ile şehrin sosyal ve kültürel yaşamını hareketlendirdiği gözlemlemiştir. Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin, ilin ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamına anlamlı katkıları bulunduğunu ortaya çıkarmıştır.

Bölgesel kalkınmada üniversitelerin rolünü araştıran Şayan (2016) Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarından yola çıkarak üniversitenin Kars ekonomisine katkılarını ortaya koymuştur.

Demirsoy (2019), Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a etkilerini incelediği araştırmasını 2016-2017 akademik yılı güz döneminde Bülent Ecevit Üniversitesi'nde kayıtlı bulunan ve merkez kampüste okumakta olan öğrenciler arasından belirlenen örneklem grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre üniversite için kente gelen öğrencilerin Zonguldak'ın demografisini, mekânsal yerleşimini, ekonomisini ve kültürünü etkilediği görülmüştür.

Koçak (1996), Büyükkent Dışı Üniversiteler (Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği) isimli çalışmasında; üniversitelerin kuruldukları kentlerde ekonomik hayatı canlandırırdığı ancak bunun diğer faktörlerle desteklenmediği sürece temelsiz kalacağı sonucuna ulaşmıştır.

Nas'ın (2019), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin kent kültürüne etkilerini araştırdığı çalışmasında, kalkınmamış bölgelerde kurulan yükseköğretim kurumlarının bölgeye

olumlu katkıları olduğu, bu katkıların geliştirilmesi için üniversite-çevre ilişkisi üzerinde durulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Eynür'ün (2014), “Sıfır Toplamlı Olmayan Üniversite-Sanayi Yakınlaşması” isimli araştırmasında, girişimcilik, yaratıcılık ve inovasyon hakkında geniş bir literatür incelemesi yapılmıştır.

Kıyak (2013), üniversitelerin değişen misyonu ve işlevi neticesinde, ekonomik işlevlerinin ön plana çıkmasını öne sürmüştür. Bologna Süreci'ni üniversitelerin geleceğini belirleyecek bir reform süreci olarak değerlendirmiş; bu sürecin üniversiteleri küresel pazar ile daha uyumlu olmaya zorlayacağını iddia etmiştir.

Çin'deki üniversite kentlerinin oluşumu ve şeklini araştıran Aihemaiti (2013), Üniversite kentlerinin sosyal, kültürel ve ekonomik pek çok faktörün bir araya gelmesiyle çevresinden kısmen bağımsız bir şekil aldığını, bunun hızlı gelişen yükseköğrenimin bir sonucu olduğunu ortaya koymuştur.

Üniversitelerin bünyesinde yer alan Sürekli Eğitim Birimlerinin yerel kalkınmaya etkilerini araştıran Çelik (2007), Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Sürekli Eğitim Merkezi verilerini kullanarak yaptığı çalışmasında, Türkiye'de bu birimlerin yerel kalkınmaya ne ölçüde katkı sağladığının sorgulamıştır.

Golob (2003), üniversitelerin akademik faaliyetlerini neden kentsel ve bölgesel ekonomiler ile ilişkisini ve niçin görece az sayıda teknoloji yan ürünü ürettiklerini incelemek için New York şehrinde görüşmeler yapmıştır.

Nunery (2003), Pennsylvania ve Chicago Üniversitelerinin kampüslerini ve mahallelerini canlandırmak için geliştirdikleri stratejileri araştırmıştır. Bunun sonucunda, genellikle geleneksel kır hayatının hakim olduğu yerleşimlerde üniversitelerin ekonomik canlılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anderson'un (2019), Utah Valley Üniversitesi ile Orem, Utah arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında üniversitenin kent sakinlerinin yaşam kalitesini ve bölgesel ekonomik kalkınmayı çeşitli şekillerde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Üniversitelerin eğitim-öğretim işlevleri kapsamında şehirlerin yeniden canlanmasında oynadığı rolü araştıran Lederer (2007), üniversitelerin kentleri etkileme ve işbirliği kapasitesinin kurum kültürü ile toplumun katılımına bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Etienne (2007) üniversitenin kentsel gelişmedeki rolünü değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırmada; üniversitelerin kentlerin canlandırılmasındaki işlevlerinin hem avantajlarının hem de dezavantajlarının olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Georgia State University (GSU) ve Atlanta Şehir merkezi arasındaki etkileşimin incelendiği çalışmada üniversite ve ev sahibi şehir arasında, suç oranlarının azalması, kampüs çevresindeki mülk fiyatlarının artması gibi pek çok etkileşim meydana geldiği ortaya konmuştur (Ericson, 2014).

Ehlenz (2015), üniversitenin kurulduğu bölgeye katkılarını incelediği araştırmasında üniversitenin kurulduğu bölgeyi iyileştirdiğini doğrulayan kanıtlar ortaya çıkarmıştır.

Üniversitelerin mimari ve kentsel dizayn açısından kentlere yol gösterme işlevinin ele alındığı çalışmada üniversitelerin kentleri mimari ve kentsel tasarımda etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Zipprich, 2015).

Üniversitenin kentlerin gelişimine yaptığı katkıları çeşitli boyutları ile inceleyen bu çalışmalardan yola çıkarak üniversitenin kurulduğu bölgeleri ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan etkilediği sonucuna varılmaktadır. Bunlar öğrenci ve personellerin yaptığı harcamalar ile kamu yatırımları yoluyla doğrudan ekonomik etkilerdir. Yeni personellerin istihdamı kurulduğu kentin nüfusunu ve ekonomisini canlandırırken kentein sosyal ve kültürel açıdan da gelişimini desteklediği ortaya çıkmaktadır.

İncelenen yerli ve yabancı araştırmaların ortak sonucu üniversitenin kentlerin gelişmesinde dinamik bir aktör olduğudur. Üniversiteler eğitim, çevre ve altyapı, teknolojik yenilik gibi pek çok alanda kurulduğu kente örnek olmaktadır. Özellikle değişen dünya şartları üniversiteleri kurulduğu bölgenin problemleri konusunda daha etkin bir rol almaya zorlamaktadır. Bu problemlerin başında bölgelerarası ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmişlik farkları gelmektedir. İncelediğimiz çalışmalar üniversitelerin kuruldukları bölgelere katkılarını çok çeşitli yönleri ile ele aldığı görülmektedir.

2.3.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 2018-2019 yılında, araştırmanın örneklem sayısını oluşturan ve Artvin’de ikamet eden 754 kişi ile sınırlıdır.

Araştırma Artvin Çoruh Üniversitesi’nin en çok öğrenci ver biriminin bulunduğu merkez ilçesi ile sınırlıdır.

Araştırma katılımcıların veri toplama aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

Bu nedenlerle araştırma sonuçları yukarıda verilen sınırlılıklar dikkate alınarak genellenmelidir.

2.4. Artvin Çoruh Üniversitesi ve Artvin Kenti Alan Araştırması Sonuçları

Burada araştırmanın nicel verileri ve bu verilerin analizleri sonucunda ortaya çıkan istatistiki bilgiler verilmiştir. Araştırmaya başlamak için öncelikle hipotezler oluşturulmuştur. Araştırmada yer alan analizler ile bu hipotezlerin desteklenip desteklenmediği tespit edilmiştir.

2.4.1. Çalışmanın Hipotezleri

Bu araştırma, üniversite kent ilişkisini, üniversitenin kente sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerinin Artvin Çoruh Üniversitesi ve Artvin kenti bağlamında ele almaktadır. Bu cihetle yapılan araştırma aşağıda yer alan hipotezleri incelemektedir.

Tablo 7. Araştırmanın hipotezleri

H1: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır

H1a: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.

H1b: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H1c: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H1d: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H1e: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H1f: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H2: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır

H2a: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.

H2b: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H2c: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

H2d: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

Tablo 7. (Devam) Araştırmanın hipotezleri

H2e: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H2f: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H3: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır
H3a: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.
H3b: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H3c: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H3d: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H3e: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceler farklılaşmaktadır.
H3f: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H4: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır
H4a: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.
H4b: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H4c: Katılımcıların mesleklerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceler farklılaşmaktadır.
H4d: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H4e: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H4f: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır
H5a: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5b: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5c: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5c: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.

Tablo 7. (Devam) Araştırmanın hipotezleri

H5c: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5d: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5e: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H5f: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.
H6: Katılımcıların sosyal kültürel düşünceleri ile gelenek göreneklere yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H7: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H8: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile hayat pahalılığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H9: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H10: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H11: Katılımcıların gelenek göreneklere yönelik düşünceleri ile üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H12: Katılımcıların gelenek göreneklere yönelik düşünceleri ile hayat pahalılığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H13: Katılımcıların gelenek göreneklere yönelik düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H14: Katılımcıların gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H15: Katılımcıların üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri ile hayat pahalılığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H16: Katılımcıların üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H17: Katılımcıların üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H18: Katılımcıların hayat pahalılığına yönelik düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
H19: Katılımcıların hayat pahalılığına yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır
H20: Katılımcıların ekonomiye yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır

2.4.2 Örneklemen Demografik Verileri

Bu bölümde, anketi cevaplayan katılımcıların; sosyal, kültürel ve demografik özelliklerine ait veriler yer almaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler

Cinsiyet	n	%
Kadın	498	66.0
Erkek	256	34.0
Toplam	754	100.0

Eğitim	n	%	Yaş	(n)	%
Lisans	274	36.3	45-54	161	21.4
Lise	204	27.1	35-44	221	29.3
Önlisans	145	19.2	25-34	210	27.9
Ortaokul	50	6.6	55 ve üzeri	109	14.5
Lisas Üstü	43	5.7	14-24	53	7.0
İlkokul	35	4.6	Toplam	754	100.0
Okur Yazar Değil	3	.4			
Toplam	754	100.0			

Meslek	(n)	%	İkamet	(n)	%
Memur	169	22.4	1-5	103	13.7
Mühendis/Mimar /Tekniker	138	18.3	5-10	88	11.7
İşçi	109	14.5	10-15	97	12.9
Esnaf	71	9.4	15-20	62	8.2
Serbest Meslek	67	8.9	21 ve üzeri	404	53.6
Sağlık Çalışanı	53	7.0	Toplam	754	100.0
Emekli	44	5.8			
Öğretmen	36	4.8			

Tablo 8. (Devam) Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler

Akademisyen	28	3.7
Ev Hanımı	20	2.7
Öğrenci	19	2.5
Toplam	754	100.0

Ankete katılanların demografik verilerinin yer aldığı tablo incelendiğinde; katılımcıların %34'ü kadın, %66'sının erkek olduğu, katılımcıların yaş ortalamasının 40,75 olduğu gözlemlenmiştir.

Ankete katılanların eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; %0.4'ünün okur yazar olmadığı, %4,6'sının ilkokul mezunu olduğu, %6,6'sının ortaokul mezunu olduğu, %27,1'inin lise mezunu olduğu, %19,2'sinin ön lisans mezunu olduğu, %36,3'ünün lisans mezunu olduğu, %5,7'sini lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir.

Katılımcıların %22.4'ünün memur, %18.3'ünün mühendis/mimar/tekniker, %14.5'inin işçi, %9.4'ünün esnaf, %8.9'unun serbest meslek çalışanı, %7'sinin sağlık çalışanı, %5.8'inin emekli, %4.8'inin öğretmen, %3.7'sinin akademisyen, %2.7'sinin ev hanımı, %2.5'inin öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların %13.7'si 1-5 yıl, %11.7'si 5-10 yıl, %12.9'u 10-15 yıl, %8.2'si 15-20 yıl ve %53.6'sı 21 ve üzeri yıl Artvin'de ikamet ettiğini belirtmiştir.

Tablo 8'de yer alan bulgular incelendiğinde; çalışmada erkek katılımcı oranının fazla olduğu, katılımcıların %88.3'ünün lise ve üzeri eğitim almış olduğu, araştırmada çok çeşitli meslekten katılımcının yer aldığı ve araştırmaya katılanların uzun süredir Artvin'de ikamet ettiği görülmektedir. Bu bakımdan, katılımcılardan Artvin'de üniversitenin bir değişim yaratıp yaratmadığı konusunda gerçekçi bilgiler elde edilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

2.4.3. Bağımsızlık Kontrolü

Tablo 9. Bağımsızlık (Ki Kare Analizi) sonuçları

İfadeler	Ki kare	p*
Artvin Çoruh Üniversitesi bölgedeki gelir düzeyi düşük gençlere kaliteli bir yükseköğrenim olanağı sağlamaktadır.	114.011 ^a	.000

Tablo 9.(Devam) Bağımsızlık (Ki Kare Analizi) sonuçları

Artvin Çoruh Üniversitesi kentin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamını canlandırmaktadır.	464.979 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin yaşam kalitesini yükseltmektedir.	171.212 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ekonomik kalkınmasını sağlayan bacasız bir fabrikadır.	272.366 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kente sıcak para girişi sağlamaktadır.	392.817 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kente yapılacak yeni yatırımlar için bir cazibe unsurudur.	236.703 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentte işkollarında çeşitlenmeye ve artışa yol açmaktadır.	205.682 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki mal ve hizmet fiyatlarının artmasına, hayat pahalılığına yol açmaktadır.	97.048 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki gayrimenkul fiyatlarını ve kiralari artırmaktadır.	241.411 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi tarafından düzenlenen kongre, sempozyum, konferans, panel, seminer vb. etkinlikler kent halkına ve işletmelere fayda sağlamaktadır.	369.064 ^a	.000
Artvin'in daha modern bir kent olmasında üniversitenin önemli bir katkısı vardır.	231.623 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi, kentin çehresinin değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır.	323.812 ^a	.000
Üniversite kampusu çevre düzenlemesi ve modern binalarıyla kente çağdaş bir görünüm kazandırmaktadır.	336.610 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin kültür düzeyini artırmaktadır.	265.894 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri ve personeli kente daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırmaktadır.	272.605 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kent halkına farklı kültürleri tanıma fırsatı vermektedir.	408.865 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentle yeterince bütünleşememiştir.	144.793 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentte olumlu bir imaja sahiptir.	311.424 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin ve personelinin harcamaları ile üniversitenin yatırım ve diğer harcamaları kentin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.	329.475 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kent insanın girişimciliğini artırmakta ve ufuklarını açmaktadır.	264.037 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ihtiyaç duyduğu kalifiye insan gücünü yetiştirmektedir.	182.764 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmaktadır.	128.202 ^a	.000

Tablo 9. (Devam) Bağımsızlık (Ki Kare Analizi) sonuçları

Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in tanınırlığına katkıda bulunmaktadır.	293.149 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin tutum ve davranışları, giyim ve alışkanlıkları kentin toplumsal ve kültürel değerlerine uymamaktadır.	78.109 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri kent halkının ailevi ve ahlaki değerlerini zedelemektedir.	99.329 ^a	.000
Üniversite öğrencileri Artvinli gençlere kötü örnek olmakta ve kültürel yozlaşmaya yol açmaktadır.	136.225 ^a	.000
Üniversite öğrencileriyle komşu olmaktan rahatsız olurum.	156.531 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi, kentteki genç kesimi yükseköğrenime özendirilmektedir.	248.944 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi yöredeki kız çocuklarının yükseköğrenim görebilme fırsatını artırmaktadır.	323.586 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in sorunlarına yönelik politikalar üretmektedir.	139.727 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi personeli ve öğrencisiyle çok kültürlülüğü ve çok sesliliği sağlayarak kentteki demokratik yaşama olumlu etki etmektedir.	234.369 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in siyasetçileri tarafından desteklenmektedir.	208.042 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki yerel basın tarafından desteklenmektedir.	251.769 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenmektedir.	281.676 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi Artvinli iş adamları tarafından desteklenmektedir.	225.841 ^a	.000
Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin halkı tarafından desteklenmektedir.	233.825 ^a	.000

Katılımcıların, ölçekte yer alan soruları birbirinden bağımsız değerlendirip/değerlendiremediklerini belirleyebilmek için nonparametrik bir test olan Ki-kare analizi yapılmıştır (Güçlü, 2020:246). Tablo 9'da yer alan Ki-kare analizi sonuçlarına göre, katılımcıların cevap seçeneklerini %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlı olarak birbirlerinden ayırt ettikleri söylenebilmektedir.

2.4.4. Güvenirlik Kontrolü

Sonuçların güvenirliliğini ölçmek için sosyal bilimlerde en çok kullanılan iç tutarlılık üzerinde durulmuştur. Ölçme aracında yer alan maddelerin kendi aralarında tutarlılık

gösterip göstermediğini test etmek amacıyla Cronbach'ın Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçları aşağıda yer alan tabloda gösterilmektedir.

Tablo 10. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonuçları

Boyut	İfadeler	Faktör Yüğü	Varyans	Cronbah's Alpha	Ortalama	Sandart Sapma
Sosyal ve kültürel	10 Artvin Çoruh Üniversitesi tarafından düzenlenen kongre, sempozyum, konferans, panel, seminer vb. etkinlikler kent halkına ve işletmelere fayda sağlamaktadır.	.489	78.715	0.919	3.506	8.872
	11 Artvin'in daha modern bir kent olmasında üniversitenin önemli bir katkısı vardır.	.847				
	12 Artvin Çoruh Üniversitesi, kentin çehresinin değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır.	.779				
	13 Üniversite kampusu çevre düzenlemesi ve modern binalarıyla kente çağdaş bir görünüm kazandırmaktadır.	.825				
	14 Artvin Çoruh Üniversitesi kentin kültür düzeyini artırmaktadır.	.847				
	15 Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri ve personeli kente daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırmaktadır.	.677				
	16 Artvin Çoruh Üniversitesi kent halkına farklı kültürleri tanıma fırsatı vermektedir.	.600				
	18 Artvin Çoruh Üniversitesi kentte olumlu bir imaja sahiptir.	.538				
	19 Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin ve personelinin harcamaları ile üniversitenin yatırım ve diğer harcamaları kentin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.	.561				
	20 Artvin Çoruh Üniversitesi kent insanın girişimciliğini artırmakta ve ufuklarını açmaktadır.	.558				
Gelenek Görenek	23 Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in tanınırlığına katkıda bulunmaktadır.	.477	15.147	0.822	3.282	3.891
	24 Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin tutum ve davranışları, giyim ve alışkanlıkları kentin toplumsal ve kültürel değerlerine uymamaktadır.	.856				
	25 Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri kent halkının ailevi ve ahlaki değerlerini zedelemektedir.	.855				
	26 Üniversite öğrencileri Artvinli gençlere kötü örnek olmakta ve kültürel yozlaşmaya yol açmaktadır.	.751				

Tablo 10. (Devam) Açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonuçları

	27 Üniversite öğrencileriyle komşu olmaktan rahatsız olurum.	.690				
	32 Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in siyasetçileri tarafından desteklenmektedir.	.927				
	33 Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki yerel basın tarafından desteklenmektedir.	.911				
	34 Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenmektedir.	.897	21.27	0.89	3.414	4.612
	35 Artvin Çoruh Üniversitesi Artvinli iş adamları tarafından desteklenmektedir.	.841				
Kentle İlişki	36 Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin halkı tarafından desteklenmektedir.	.591				
	8 Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki mal ve hizmet fiyatlarının artmasına, hayat pahalılığına yol açmaktadır.	-.802				
Hayat Pahalılığı	9 Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki gayrimenkul fiyatlarını ve kiralari artırmaktadır.	-.799	8.552	0.679	2.646	4.611
	17 Artvin Çoruh Üniversitesi kentle yeterince bütünleşememiştir.	-.564				
	1 Artvin Çoruh Üniversitesi bölgedeki gelir düzeyi düşük gençlere kaliteli bir yükseköğrenim olanağı sağlamaktadır.	.780				
	2 Artvin Çoruh Üniversitesi kentin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamını canlandırmaktadır.	.728				
	3 Artvin Çoruh Üniversitesi kentin yaşam kalitesini yükseltmektedir.	.665				
	4 Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ekonomik kalkınmasını sağlayan bacasız bir fabrikadır.	.623				
	5 Artvin Çoruh Üniversitesi kente sıcak para girişi sağlamaktadır.	.593				
	6 Artvin Çoruh Üniversitesi kente yapılacak yeni yatırımlar için bir cazibe unsurudur.	.592				
Ekonomi	7 Artvin Çoruh Üniversitesi kentte işkollarında çeşitlenmeye ve artışa yol açmaktadır.	.587	37.5153	0.878	3.47	6.124
	28 Artvin Çoruh Üniversitesi, kentteki genç kesimi yükseköğrenime özendirilmektedir.	-.567				
Eğitim	30 Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in sorunlarına yönelik politikalar üretmektedir.	-.524	17.812	0.806	3.33	4.22

Tablo 10. (Devam) Açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonuçları

29 Artvin Çoruh Üniversitesi yöredeki kız çocuklarının yükseköğrenim görebilme fırsatını artırmaktadır.	-.428
21 Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ihtiyaç duyduğu kalifiye insan gücünü yetiştirmektedir.	-.405
KMO=0,941 Ki-Kare=14483.77	

Ölçek sorularının faktör analizi değerlendirmesinde faktör yüklerinin 0,50'den yüksek olmasına ve açıklanan varyansın %50 den büyük olmasına dikkat edildiğinden anketin 22. ve 31. ifadeleri faktör analizinden çıkarılarak toplam 34 ifade analize dâhil edilmiştir. Analiz sonucunda sosyal kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim olmak üzere altı araştırmanın altı boyutu olduğu saptanmıştır. Tablo 10'da görüldüğü gibi sosyal kültürel boyurunu oluşturan anketin maddeleri için varyans değeri 78,715 olarak bulunurken Cronbach'ın Alfa değeri 0,919 olarak bulunmuştur. Kentle ilişki boyutunu oluşturan anketin maddeleri için varyans değeri 15,147 olarak bulunurken Cronbach'ın Alfa değeri 0,822 olarak bulunmuştur. Gelenek ve görenek boyutunu oluşturan anketin maddeleri için varyans değeri 21,27 olarak bulunurken Cronbach'ın Alfa değeri 0,89 olarak bulunmuştur. Hayat pahalılığı boyutunu oluşturan anketin maddeleri için varyans değeri 8,552 olarak bulunurken Cronbach'ın Alfa değeri 0,679 olarak bulunmuştur. Ekonomi boyutunu oluşturan anketin maddeleri için varyans değeri 37,5153 olarak bulunurken Cronbach'ın Alfa değeri 0,878 olarak bulunmuştur. Eğitim boyutunu oluşturan anketin maddeleri için varyans değeri 17,812 olarak bulunurken Cronbach'ın Alfa değeri 0,806 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin Cronbach'ın Alfa katsayısının $0 < R^2 < 0.40$ ise güvenilir değil $0.40 < R^2 < 0.60$ ise düşük güvenilirlikte $0.60 < R^2 < 0.80$ ise oldukça güvenilir $0.80 < R^2 < 1.00$ ise yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir. Tabloya göre araştırmanın sosyal kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, ekonomi ve eğitim ölçeklerinin güvenilirliği yüksektir. Hayat pahalılığı ölçeğinin ise güvenilirliği düşüktür. (Reha Alpar, 2013:848-851)

2.4.4. Tanımlayıcı İstatistik ve Normallik Durumunun Test Edilmesi

Tablo 11. Ölçekte yer alan sorulara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

İfadeler	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Artvin Çoruh Üniversitesi bölgedeki gelir düzeyi düşük gençlere kaliteli bir yükseköğrenim olanağı sağlamaktadır.	3.10	1.186	-.210	-.836

Tablo 11. (Devam) Ölçekte yer alan sorulara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Artvin Çoruh Üniversitesi kentin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamını canlandırmaktadır.	3.66	1.152	-.997	.220
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin yaşam kalitesini yükseltmektedir.	3.35	1.153	-.411	-.641
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ekonomik kalkınmasını sağlayan bacasız bir fabrikadır.	3.63	1.155	-.751	-.229
Artvin Çoruh Üniversitesi kente sıcak para girişi sağlamaktadır.	3.71	1.143	-.931	.107
Artvin Çoruh Üniversitesi kente yapılacak yeni yatırımlar için bir cazibe unsurudur.	3.49	1.119	-.550	-.436
Artvin Çoruh Üniversitesi kentte işkollarında çeşitlenmeye ve artışa yol açmaktadır.	3.36	1.151	-.478	-.603
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki mal ve hizmet fiyatlarının artmasına, hayat pahalılığına yol açmaktadır.	2.69	1.273	.381	-.943
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki gayrimenkul fiyatlarını ve kiralari artırmaktadır.	2.40	1.314	.751	-.632
Artvin Çoruh Üniversitesi tarafından düzenlenen kongre, sempozyum, konferans, panel, seminer vb. etkinlikler kent halkına ve işletmelere fayda sağlamaktadır.	3.58	1.063	-.761	.082
Artvin'in daha modern bir kent olmasında üniversitenin önemli bir katkısı vardır.	3.49	1.155	-.607	-.435
Artvin Çoruh Üniversitesi, kentin çehresinin değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır.	3.56	1.069	-.670	-.116
Üniversite kampusu çevre düzenlemesi ve modern binalarıyla kente çağdaş bir görünüm kazandırmaktadır.	3.58	1.119	-.797	-.019
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin kültür düzeyini artırmaktadır.	3.48	1.105	-.600	-.299
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri ve personeli kente daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırmaktadır.	3.37	1.070	-.501	-.336
Artvin Çoruh Üniversitesi kent halkına farklı kültürleri tanıma fırsatı vermektedir.	3.55	1.044	-.769	.111
Artvin Çoruh Üniversitesi kentle yeterince bütünleşememiştir.	2.86	1.155	.243	-.704
Artvin Çoruh Üniversitesi kentte olumlu bir imaja sahiptir.	3.45	1.046	-.577	-.048
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin ve personelinin harcamaları ile üniversitenin yatırım ve diğer harcamaları kentin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.	3.59	1.070	-.701	-.065
Artvin Çoruh Üniversitesi kent insanın girişimciliğini artırmakta ve ufuklarını açmaktadır.	3.40	1.087	-.540	-.272
Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ihtiyaç duyduğu kalifiye insan gücünü yetiştirmektedir.	3.14	1.102	-.170	-.610

Tablo 11. (Devam) Ölçekte yer alan sorulara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmaktadır.	2.97	1.158	-.036	-.766
Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in tanınırlığına katkıda bulunmaktadır.	3.53	1.087	-.622	-.259
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin tutum ve davranışları, giyim ve alışkanlıkları kentin toplumsal ve kültürel değerlerine uymamaktadır.	3.07	1.212	-.079	-.927
Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri kent halkının ailevi ve ahlaki değerlerini zedelemektedir.	3.20	1.194	-.195	-.882
Üniversite öğrencileri Artvinli gençlere kötü örnek olmakta ve kültürel yozlaşmaya yol açmaktadır.	3.34	1.199	-.384	-.797
Üniversite öğrencileriyle komşu olmaktan rahatsız olurum.	3.52	1.212	-.562	-.611
Artvin Çoruh Üniversitesi, kentteki genç kesimi yükseköğrenime özendirilmektedir.	3.43	1.108	-.543	-.389
Artvin Çoruh Üniversitesi yöredeki kız çocuklarının yükseköğrenim görebilme fırsatını artırmaktadır.	3.51	1.104	-.709	-.152
Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in sorunlarına yönelik politikalar üretmektedir.	3.09	1.149	-.082	-.715
Artvin Çoruh Üniversitesi personeli ve öğrencisiyle çok kültürlülüğü ve çok sesliliği sağlayarak kentteki demokratik yaşama olumlu etki etmektedir.	3.31	1.076	-.359	-.383
Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in siyasetçileri tarafından desteklenmektedir.	3.40	1.125	-.470	-.366
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki yerel basın tarafından desteklenmektedir.	3.38	1.177	-.446	-.241
Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenmektedir.	3.40	1.074	-.482	-.121
Artvin Çoruh Üniversitesi Artvinli iş adamları tarafından desteklenmektedir.	3.38	1.096	-.405	-.343
Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin halkı tarafından desteklenmektedir.	3.52	1.152	-.669	-.235

“Parametrik testlerin uygulanabilmesi için örneklem büyüklüğü normal dağılım ve homojenite gibi bazı temel varsayımların karşılanması gerekmektedir” (Güçlü, 2020: 246). Tablo 11’de yer alan basıklık ve çarpıklık değerleri doğrultusunda tüm ifadelerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Basıklık değerinin tüm değişkenler için $\pm 1.0 \pm 2.0$ olduğu için varyansların normal dağıldığına karar verilmiştir. “A kurtosis value between ± 1.0 is considered excellent for most psychometric purposes, but a value between ± 2.0 is in many cases also acceptable, depending on the particular application.” (George ve Mallery, 2012).

2.4.5 Araştırma Verilerinin Analizi

Katılımcılara uygulanan anket sorularından elde edilen veriler öncelikle frekans ve çapraz tablolar ile analiz edilmiş; sonrasında hipotezlerin test edilmesi amacıyla bağımsız örneklem T-testi, ANOVA testi ve korelasyon analizi yapılmıştır.

2.4.5.1. Frekans ve Çapraz Tablolar

Tablo 12. Artvin'in değişim durumu

Görüşler	Kişi Sayısı (n)	Yüzde %
Evet	343	45.5
Hayır	261	34.6
Kısmen	77	10.2
Fikrim Yok	73	9.7
Toplam	754	100.0

Artvin'de son on yıldır belirgin bir değişim gözlemlediniz mi? sorusuna katılımcıların %45.5'i evet, %34.6'sı hayır, %10.2'si kısmen, %9.7'si fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo 12'de yer alan bulgular incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun son on yıldır Artvinde bir değişim gözlemlediği sonucuna varılmaktadır.

Tablo 13. Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör

Faktör	Kişi Sayısı (n)	Yüzde %
Üniversite	449	59.5
Turizm	196	26.0
Tarım	34	4.5
Maden	26	3.4
Baraj	24	3.2
Ormancılık	18	2.4
Sanayi	7	.9
Toplam	754	100.0

Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör katılımcıların %59.5'in göre üniversite, %26'sına göre turizm, %4.5'ine göre tarım, %3.4'üne göre maden, %3.2'sine göre baraj, %2.4'üne göre ormancılık, %0.9'una göre sanayidir.

Tablo 13'e göre katılımcıların büyük bir çoğunluğunun Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör olarak üniversiteyi gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 14. Üniversite Artvin'de sosyal ve kültürel bir değişim yaratmış mıdır?

Görüşler	N	%
Evet	452	59.9
Kısmen	205	27.2
Hayır	75	9.9
Fikrim Yok	22	2.9
Toplam	754	100

Üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz? sorusuna katılımcıların %59.9'u evet, %26.9'u kısmen, %9.9'u hayır, %2.9'u fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo 14'te yer alan bulgular incelendiğinde, katılımcıların üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz? sorusuna evet veya kısmen cevabını veren katılımcıların toplam sayısının 655 olduğu; buradan hareketle katılımcıların büyük çoğunluğunun üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 15. Üniversite sosyal ve kültürel alanların hangisinin gelişiminde etkili olmuştur

	Konser, Tiyatro Spor Müsabakaları, Bahar Şenlikleri	Bilimsel Toplantılar, Sergi, Üniversite Yayınları Sürekli Eğitim Merkezi Kursları
Evet	419 95.7%	419 95.7%
Kısmen	5 62.5%	8 72.7%
Toplam	424 56.23%	427 56.63%

Üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz sorusuna evet veya kısmen cevabını veren katılımcıların üniversitenin sosyal ve kültürel alanların hangisinde etkili olduğuna dair oluşturulan çapraz tablo incelendiğinde, üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz?

sorusuna evet diyen katılımcıların %95,7'sinin kısmen cevabını veren katılımcıların %62,5'inin konser, tiyatro, spor müsabakaları ve bahar şenlikleri gibi sosyal etkinliklerinde etkili olduğunu düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz? sorusuna evet diyen katılımcıların %95,7'sinin kısmen cevabını veren katılımcıların %72,7'sinin bilimsel toplantılar, sergi, üniversite yayınları, sürekli eğitim merkezi kursları gibi kültürel etkinliklerde etkili olduğunu cevabını vermiştir.

Tablo 15'teki bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük oranda üniversitenin Artvin kentini sosyal ve kültürel olarak etkilediğini düşündükleri görülmektedir.

Tablo 16. Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in kentsel gelişimine katkı yapmış mıdır

Görüşler	N	%
Evet	470	62.3
Kısmen	170	22.5
Hayır	97	12.9
Fikrim Yok	18	2.4
Toplam	754	100

Üniversitenin Artvin'in kentsel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz? sorusuna katılımcıların %62.3'ü evet, %22.5'i kısmen, %12.9'u'ü hayır ve %2.4'ü fikrim yok cevabını vermiştir.

Tablo 16'daki bulgular incelendiğinde, üniversitenin Artvin'in kentsel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz sorusuna katılımcıların %62.3'ü evet, %22.1'i kısmen cevabını vermiştir. Buradan hareketle, katılımcıların büyük çoğunluğunun üniversitenin Artvin'in kentsel gelişimine katkı yaptığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 17. Artvin Çoruh Üniversitesi hangi alanların gelişiminde etkili olmuştur

Görüşler	Sanayi	İnşaat	Ulaşım	Eğitim	Sosyo Kültürel Yaşam	Sağlık
Evet	77 16.40%	205 43.80%	246 52.60%	312 66.50%	280 59.70%	93 19.80%
Kısmen	0 0.00%	2 66.70%	0 0.00%	1 33.30%	0 0.00%	0 0.00%

Üniversitenin Artvin'in kentsel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz sorusuna evet veya kısmen cevabını veren katılımcıların üniversitenin hangi alanlarda kentin gelişimine katkı sağladığını düşündüklerine dair oluşturulan çapraz tablo incelendiğinde; evet cevabını veren katılımcıların %16,4'ünün sanayi alanında, %43,8'inin inşaat, %52,6'sının ulaşım, %66,5'inin eğitim, %59,7'sinin sosyal ve kültürel yaşam, %19,8'i sağlık alanlarında üniversitenin Artvin'e katkı yaptığını düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır. Üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz sorusuna kısmen cevabını veren katılımcıların %66,7'si inşaat, 33,3'ünün ise eğitim alanında üniversitenin Artvin'e katkı yaptığını düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 17'de yer alan bulgular incelendiğinde, üniversitenin Artvin'in kentsel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz sorusuna evet veya kısmen cevabını veren katılımcıların üniversitenin kenti daha çok inşaat, ulaşım, eğitim, sosyal ve kültürel yaşam alanlarında etkilediğini düşündükleri görülmektedir.

Tablo 18 . Cinsiyet dağılımlarına göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör

Sektör	Kadın	Erkek	Toplam
Turizm	66 33.7%	130 66.3%	196 100.0%
Sanayi	1 14.3%	6 85.7%	7 100.0%
Tarım	17 50.0%	17 50.0%	34 100.0%
Üniversite	153 34.1%	296 65.9%	449 100.0%
Baraj	11 45.8%	13 54.2%	24 100.0%
Maden	4 15.4%	22 84.6%	26 100.0%
Ormancılık	4 22.2%	14 77.8%	18 100.0%
Toplam	256 34.0%	498 66.0%	754 100.0%

Tablo 18. (Devam) Cinsiyet dağılımlarına göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör

	Değer	Serbestlik Değeri	Anlamlılık Değeri
Pearson Chi-Square	11.734 ^a	6	.068
Cramer's V	.125		.068

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör hangisidir sorusuna ilişkin oluşturulan çapraz tabloya göre turizm cevabını veren katılımcıların %33.7'si kadın %66.3'ü erkek, sanayi cevabını veren katılımcıların %14.3'ü kadın %85.7'si erkek; tarım cevabını veren katılımcıların %50'si kadın %50'si erkek üniversite cevabını veren katılımcıların %34.1'i kadın %65.9'u erkek; baraj cevabını veren katılımcıların %45.8'i kadın %54.2'si erkek; maden cevabını veren katılımcıların %15.4'ü kadın %84.6'sı kadın; ormancılık cevabını veren katılımcıların %22.2'si kadın %77.8'i erkektir.

Tablo 18'de yer alan Pearson Chi-Square testinin anlamlılık düzeyinin ($P < .05$) olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör ile katılımcıların cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Mesleğe göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör

Meslek	Turizm	Sanayi	Tarım	Üniversite	Baraj	Maden	Ormancılık	Toplam
Emekli	8	1	6	21	1	1	6	44
	18.2%	2.3%	13.6%	47.7%	2.3%	2.3%	13.6%	100.0%
Öğretmen	10	0	2	22	1	1	0	36
	27.8%	0.0%	5.6%	61.1%	2.8%	2.8%	0.0%	100.0%
Esnaf	9	2	4	51	3	1	1	71
	12.7%	2.8%	5.6%	71.8%	4.2%	1.4%	1.4%	100.0%
İşçi	27	0	4	72	2	3	1	109
	24.8%	0.0%	3.7%	66.1%	1.8%	2.8%	.9%	100.0%
Öğrenci	6	0	3	10	0	0	0	19
	31.6%	0.0%	15.8%	52.6%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
Ev Hanımı	3	0	1	11	5	0	0	20
	15.0%	0.0%	5.0%	55.0%	25.0%	0.0%	0.0%	100.0%

Tablo 19. (Devam) Mesleğe göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör

Akademisyen	4 14.3%	0 0.0%	0 0.0%	22 78.6%	1 3.6%	0 0.0%	1 3.6%	28 100.0%
Memur	41 24.3%	1 .6%	3 1.8%	108 63.9%	3 1.8%	8 4.7%	5 3.0%	169 100.0%
Sağlık Çalışanı	16 30.2%	0 0.0%	3 5.7%	30 56.6%	2 3.8%	2 3.8%	0 0.0%	53 100.0%
Mühendis/Mi mar/Tekniker	45 32.6%	2 1.4%	2 1.4%	75 54.3%	4 2.9%	7 5.1%	3 2.2%	138 100.0%
Serbest Meslek	27 40.3%	1 1.5%	6 9.0%	27 40.3%	2 3.0%	3 4.5%	1 1.5%	67 100.0%
Toplam	196 26.0%	7 .9%	34 4.5%	449 59.5%	24 3.2%	26 3.4%	18 2.4%	754 100.0%
		Değer		Serbestlik Değeri		Anlamlılık Değeri		
Pearson Chi-Square		125.195 ^a		60		.000		
Cramer's V		.166				.000		

Katılımcıların mesleklerine göre Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör hangisidir sorusuna ilişkin oluşturulan çapraz tabloya göre emeklilerin %18,2'si, öğretmenlerin %27,8'i, esnafların %12,7'si, işçilerin %24,8'i, öğrencilerin %31,6'sı, ev hanımlarının %15'i, akademisyenlerin %14,3'ü, memurların %24,3'ü, sağlık çalışanlarının %30,2'si, mühendis/mimar/teknikerlerin %32,6'sı, serbest meslek çalışanlarının %40,3'ü Artvin gelişimine etki eden en önemli faktör olarak turizmi; emeklilerin %13,6'sı, öğretmenlerin %5,6'sı, esnafların %5,6'sı, işçilerin %3,7'si, öğrencilerin %15,8'i, ev hanımlarının %5,1'i, memurların %1,8'i, sağlık çalışanlarının %5,7'si, mühendis/mimar/teknikerlerin %1,4'ü, serbest meslek çalışanlarının %9'u Artvin gelişimine etki eden en önemli faktör olarak tarımı göstermiştir. Buna ilaveten, emeklilerin %47,7'si, öğretmenlerin %61,1'i, esnafların %71,8'i, işçilerin %66,1'i, öğrencilerin %52,6'sı, ev hanımlarının %55'i, akademisyenlerin %78,6'sı, memurların %63,9'u, sağlık çalışanlarının %56,6'sı, mühendis/mimar/teknikerlerin %54,3'ü, serbest çalışanlarının %40,3'ü Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktörün üniversite olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 19’da yer alan Pearson Chi-Square testinin anlamlılık düzeyinin ($P<.05$) olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, Artvin’in gelişimine etki eden en önemli faktör ile katılımcıların meslekleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Kentte ikamet süresine göre Artvin’in gelişimine etki eden en önemli faktör

Faktör	İkamet					Toplam
	1-5 yıl	5-10 yıl	10-15 yıl	15-20 yıl	21 ve üzeri yıl	
Turizm	39 19.9%	23 11.7%	21 10.7%	22 11.2%	91 46.4%	196 100.0%
Sanayi	0 0.0%	0 0.0%	5 71.4%	0 0.0%	2 28.6%	7 100.0%
Tarım	4 11.8%	1 2.9%	12 35.3%	1 2.9%	16 47.1%	34 100.0%
Üniversite	51 11.4%	52 11.6%	53 11.8%	35 7.8%	258 57.5%	449 100.0%
Baraj	3 12.5%	8 33.3%	2 8.3%	1 4.2%	10 41.7%	24 100.0%
Maden	5 19.2%	3 11.5%	4 15.4%	2 7.7%	12 46.2%	26 100.0%
Ormancılık	1 5.6%	1 5.6%	0 0.0%	1 5.6%	15 83.3%	18 100.0%
Toplam	103 13.7%	88 11.7%	97 12.9%	62 8.2%	404 53.6%	754 100.0%
		Değer		Serbestlik Değeri		Anlamlılık Değeri
Pearson Chi-Square		71.718 ^a		24		.000
Cramer's V		.154				.000

Katılımcıların Artvinde ikamet sürelerine göre Artvin’in gelişimine etki eden en önemli faktör hangisidir sorusuna ilişkin oluşturulan çapraz tabloya göre turizm cevabını veren katılımcıların %19,9’u 1-5 yıl, %11,7’si 5-10 yıl, %11,7’si 10-15 yıl, %11,2’si 15-20 yıl, %46,4’ü 21 yıl ve üzeri tarım cevabını veren katılımcıların %11,8’i 1-5 yıl, %2,9’u 5-10 yıl, %35,3’ü 10-15 yıl, %2,9’u 15-20 yıl %47,1’i 21 yıl ve üzeri, üniversite cevabını veren katılımcıların %11,4’ü 1-5 yıl, %11,6’sı 5-10 yıl, %11,8’i 10-15 yıl, %7,8’i 15-20 yıl, %57,5’i 21 yıl ve üzeri süredir Artvin’de ikamet etmektedir.

Tablo 20’de yer alan Pearson Chi-Square testinin anlamlılık düzeyinin ($P<,05$) olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, Artvin’in gelişimine etki eden en önemli faktör ile katılımcıların Artvin’de ikamet süreleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Tablo 21. Artvin Çoruh Üniversitesi kentte hangi iş kollarının gelişiminde etkili olmuştur

İş Kolları	n	%
Barınma, dinlenme, eğlence hizmetleri (yurt, otel pansiyon kafe, sinema, kıraathane, spor salonu, oyun salonu)	517	68.6
Gıda maddeleri ile ilgili hizmetler (market, büfe, lokanta, pastane vb.)	376	49.9
Ulaştırma hizmetleri	295	39.1
Kitap, kırtasiye matbaa	295	39.1
Giyim	198	26.3
Temizlik ve sağlık hizmetleri (kuaför, güzellik salonu, masaj, sauna vb.)	167	22.1
Bilgi işlem/yazılım	102	13.5
İmalat ve tamiratla ilgili meslek kolları	66	8.8
Toplam	754	100

Katılımcıların %8,8’i üniversitenin imalat ve tamiratla ilgili meslek kollarının gelişiminde, %39,1’i ulaştırma hizmetlerinin gelişiminde, %26,3’ü giyim sektörünün gelişiminde, %13,5’i bilgi işlem/yazılı sektörünün gelişiminde, %49,9’u gıda maddeleri ile ilgili sektörlerin gelişiminde, %39,1’i kitap, kırtasiye ve matbaa sektörünün gelişmesinde, %68,6’sı barınma, dinlenme ve eğlence hizmetleri sektörünün gelişmesinde, %22, 1’i temizlik ve sağlık hizmetleri sektörünün gelişmesinde etkili olduğu cevabını vermiştir.

Tablo 21’de yer alan bulgular incelendiğinde, üniversitenin en çok barınma, dinlenme, eğlence hizmetleri, gıda maddeleri ile ilgili hizmetler ile ulaştırma hizmetleri, kitap, kırtasiye matbaa, giyim, temizlik ve sağlık hizmetleri alanında çalışan sektörlerin gelişiminde etkili olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Tablo 22. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kent için en olumlu yanı

Seçenekler	N	%
Ekonomik canlılık ve çeşitlilik	482	63.9
Kültürel canlılık ve çeşitlilik	293	38.9
Kentin tanınırlığının artması	284	37.7
Renkli ve dinamik yaşam	232	30.8
Yükseköğretimde bölge gençleri için fırsat eşitliği	226	30
Artan istihdam olanakları	168	22.3
Kente yönelik bilimsel çalışmalar	104	13.8
Sağlık imkânları	51	6.8
Toplam	754	100

Katılımcıların %30,8'i Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kent için en olumlu yanının kente renkli ve dinamik bir yaşam oluşturması olduğunu, %63,9'u kente ekonomik canlılık ve çeşitlilik oluşmasına katkı sağladığını, %38,9'u kente kültürel canlılık ve çeşitlilik kazandığını, %30'u yükseköğretimde bölge gençler için fırsat eşitliği sağladığını, %13,8'i kente yönelik bilimsel çalışmalar yapılmasını sağladığını, %6,8'i sağlık imkanlarının artmasına katkı sağladığını, %37,7'si kentin tanınırlığını artmasına katkı sağladığını, %22,3'ü istihdam olanaklarını artırdığını belirtmiştir.

Tablo 22'de yer alan bulgular incelendiğinde, katılımcıların, üniversitenin kent için en olumlu yanının kente ekonomik canlılık ve çeşitlilik getirmesi, kentte kültürel canlılık ve çeşitlilik oluşturması, kentin tanınırlığının artmasına katkı sağlaması, kent yaşamına renklilik ve dinamizm kazandırması, bölge gençleri için yüksek öğretimde fırsat eşitliği yaratması ve kentte istihdamı artırması olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Tablo 23. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kent için en olumsuz yanı

Seçenekler	N	%
Konut kiralının artması	487	64.6
Ahlaki yozlaşma	293	38.9
Hayat pahalılığı	248	32.9

Tablo 23. (Devam) Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kent için en olumsuz yanı

Geleneksel yapının bozulması	223	29.6
Nüfusun artması	155	20.6
Çevre ve gürültü kirliliği	128	17
Kültür çatışması	124	16.4
Toplam	754	100

Katılımcıların %29,6'sı Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kent için en olumsuz yanının kentteki geleneksel yapının bozulması, %20,6'sı nüfusun artması, %64,6'sı konut kiralılarının artması, %32,9'u hayat pahalılığı, %17'si çevre ve gürültü kirliliği, %38,9'u ahlaki yozlaşma, %16,4'ü kültür çatışması olduğunu belirtmiştir.

Tabloda yeralan bulgular incelendiğinde, katılımcıların üniversitenin kent için en olumsuz yanının kentte konut kiralılarını artırması, kentte ahlaki yozlaşmaya sebep olması, kentte pahalılığa neden olması, kentin geleneksel yapısını bozması, kente nüfus artışına neden olması olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Tablo 24. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kentte en çok değiştirdiği şey

Seçenekler	N	%
Ekonomik hayatı	240	31.8
Kültürel yapıyı	161	21.4
Sosyal dokuyu	133	17.6
Kentin vizyonunu	99	13.1
Eğitim düzeyini	98	13.0
Kentin bilme bakış açısını	23	3.1
Toplam	754	100.0

Artvin Çoruh Üniversitesi kentte en çok neyi değiştirmiştir sorusuna katılımcıların %21.4'ü kültürel yapıyı, %17.6'sı sosyal dokuyu, %13.0'ı eğitim düzeyini, %31.8'i ekonomik hayatı, %13.1'i kentin vizyonunu, %3.1'i kentin bilme bakış açısını cevabını vermiştir.

Tablo 24'te yer alan bugular incelendiğinde, katılımcıların, üniversitenin kentte en çok ekonomik hayatı, kültürel yapıyı, sosyal dokuyu değiştirdiğini düşündükleri görülmektedir.

Tablo 25. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin etkinliklerden faydalandınız mı

Seçenekler	N	%
Evet	403	53.4
Hayır	351	46.6
Toplam	754	100.0

Artvin Çoruh Üniversitesi'nin düzenlediği veya ev sahipliği yaptığı herhangi bir bilimsel, toplumsal, kültürel, sanatsal veya sportif etkinliklerden faydalandınız mı sorusuna katılımcıların %53.4'ü evet %46.6'sı hayır cevabını vermiştir.

Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde, katılımcıların üniversitenin düzenlediği veya ev sahipliğini yaptığı etkinliklere büyük ölçüde katılım gösterdikleri görülmektedir.

Tablo 26. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin tesislerinden faydalandınız mı

Seçenekler	N	%
Evet	366	48.5
Hayır	388	51.5
Toplam	754	100.0

Artvin Çoruh Üniversitesi'nin sahip olduğu sosyal ve sportif tesislerden (kütüphane, kapalı spor salonu, tenis kortu, misafırhane vb.) hiç yararlandınız mı sorusuna katılımcıların %48.5'i evet, %51.5'i hayır cevabını vermiştir.

Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde, katılımcıların %48.5'inin üniversiteye ait tesislerden yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

2.4.5.2. Fark Testleri Bulguları

2.4.5.2.1. Cinsiyete Göre T Testi Bulguları

Bu bölümde katılımcıların cinsiyetlerine üniversitenin ekonomi, nüfus, gelenek ve görenek, sosyo kültürel, hizmet ve olanaklar ve çevresel değişiklikler açısından etkilerine yönelik düşüncelerinin karşılaştırılması, aralarında bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi bulguları yer almaktadır.

Varyansların homojen olup olmadığının tespiti için her grupta Levene testi uygulanmıştır. Tüm değişkenler için yapılan testte $p>0,05$ olduğu için varyansların homojen olduğuna karar verilmiştir

Tablo 27. Katılımcıların cinsiyetlerine göre Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p
Sosyal ve Kültürel	Kadın	256	3.4975	.75241	.080	-.224	.823
	Erkek	498	3.5110	.83373			
Gelenek Görenek	Kadın	256	3.2559	.93958	.033	-.545	.586
	Erkek	498	3.2967	.99037			
Kentle İlişki	Kadın	256	3.3953	.83566	.035	-.502	.616
	Erkek	498	3.4309	.96453			
Hayat Pahalılığı	Kadın	256	2.6263	.92254	.271	-.424	.672
	Erkek	498	2.6573	1.00141			
Ekonomi	Kadın	256	3.4208	.78089	.001	-1.127	.260
	Erkek	498	3.4966	.91933			
Eğitim	Kadın	256	3.3027	.79530	.016	.226	.821
	Erkek	498	3.2877	.90353			

Tablo 27’de yer alan bulgular incelendiğinde, kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim ölçeklerinin puan ortalamalarının sırasıyla ($p=0,823$), ($p=0,586$), ($p=0,616$), ($p=0,672$), ($p=0,260$), ($p=0,821$) olduğundan katılımcıların görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($P>0.05$).

2.4.5.2.2. Yaş durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 28. Katılımcıların yaşlarına göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişkenler	Yaş Dağılımı	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Scheffe
Sosyal ve Kültürel	14-24	53	3.4871	.80172	5.626	.000	25-34ve 45-54 MD (-.31391*) 45-54 ve 55 ve üzeri (.42812*)
	25-34	210	3.4303	.75599			
	35-44	221	3.5039	.82433			
	45-54	161	3.7442	.86848			
	55 ve üzeri	109	3.3161	.69736			
Gelenek Görenek	14-24	53	3.0142	1.09678	2.311	.056	-
	25-34	210	3.3905	.93600			
	35-44	221	3.2941	.99403			
	45-54	161	3.1724	1.01136			
	55 ve üzeri	109	3.3463	.84705			
Kentle İlişki	14-25	53	3.5509	.86816	4.937	.001	25-34ve 45-54 MD (-.40766*)
	25-34	210	3.2333	.92836			
	35-44	221	3.4290	.89558			
	45-54	161	3.6410	1.02032			
	55 ve üzeri	109	3.3633	.75678			
Hayat Pahalılığı	14-24	53	2.4528	1.06637	4.721	.001	25-34ve 55 ve üzeri MD (-.41015*) 35-44 ve 55 ve üzeri MD (.36874*)
	25-34	210	2.5317	.95195			
	35-44	221	2.5732	.90247			
	45-54	161	2.7619	1.07782			
	55 ve üzeri	109	2.9419	.88407			
Ekonomi	14-24	53	3.3747	.78907	5.156	.000	45-54ve 55 ve üzeri MD (-.45125*)
	25-34	210	3.4041	.87461			
	35-44	221	3.5204	.81990			
	45-54	161	3.6832	.97582			
	55 ve üzeri	109	3.2320	.79677			

Tablo 28. (Devam) Katılımcıların yaşlarına göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

	14-24	53	3.5425	.78865				
	25-34	210	3.2333	.84736				
Eğitim	35-44	221	3.2432	.85377				
	45-54	161	3.5652	.86896				
	55 ve üzeri	109	2.9839	.84181	9.338	.000	14-24 ve 55 ve üzeri MD (-.55851*) 25-34 ve 45-54 MD (-.33188*) ve 45-54 MD (.32200*) 55 ve üzeri MD (.58127*)	34-44 45-54 ve

Katılımcılar 14-24,25-34, 35-44, 45-54, 55 ve üzeri yaş gruplarına göre sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim ölçeklerinin puan ortalamalarının sırasıyla ($p=0,00$), ($p=0,056$), ($p=0,001$), ($p=0,001$), ($p=0,000$), ($p=0,000$) olduğundan düşünceleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($P<,05$).

Katılımcıların düşüncelerinin hangi yaş grupları arasında farklılaştığını tespit etmek için Scheffe testi uygulanmıştır. Sosyal ve kültürel ifadeler katılımların 25-34 ve 45-54 45-54 ve 55 ve üzeri 45-54 yaş aralığında yer alan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılaşma gösterdiği bulunmuştur. Üniversitenin kentle ilişkisine yönelik ifadeler incelendiğinde, 25-34 ve 45-54 yaş aralığında yer alan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Üniversitenin hayat pahalılığına etkisine yönelik ifadeler katılımların 25-34 ve 55 ve üzeri ile 35-44 ve 55 ve üzeri yaş aralığında yer alan katılımcılar arasında farklılaştığı tespit edilmiştir. Üniversitenin ekonomik etkilerine yönelik ifadeler katılımların 45-54 ve 55 ve üzeri katılımcılar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Üniversitenin eğitime etkisine yönelik ifadeler katılımların 14-24 ve 55 ve üzeri, 25-34 ve 45-54, 34-44 ve 45-54 ve 45-54 ve 55 ve üzeri aralığında yer alan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

2.4.5.2.3. Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 29. Katılımcıların eğitim durumlarına göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Scheffe
Sosyal ve Kültürel	Okuryazar değil	3	4.4242	.68232	1.431	.200	-
	İlkokul	35	3.6701	.85368			
	Ortaokul	50	3.6291	.97287			
	Lise	204	3.4679	.93321			
	Önlisans	145	3.5511	.75941			
	Lisans	274	3.4545	.66695			
	Lisansüstü	43	3.5285	.85815			
Gelenek Görenek	Okur yazar değil	3	4.2500	1.29904	2.910	.008	-
	İlkokul	35	3.1429	1.06116			
	Ortaokul	50	3.2400	1.09842			
	Lise	204	3.1275	1.06775			
	Önlisans	145	3.2448	.95537			
	Lisans	274	3.3805	.85490			
	Lisansüstü	43	3.6221	.89205			
Kentle İlişki	Okur yazar değil	3	4.6000	.69282	1.523	.168	-
	İlkokul	35	3.6571	1.11521			
	Ortaokul	50	3.4840	1.10072			
	Lise	204	3.4500	1.08426			
	Önlisans	145	3.3545	.90546			
	Lisans	274	3.3737	.73542			
	Lisansüstü	43	3.4233	.78584			
Hayat Pahalılığı	Okur yazar değil	3	3.3333	1.15470	6.943	.000	Lisans ve Ortaokul MD (-.61309*) Lisans ve Lise MD (-.47721*)
	İlkokul	35	2.8000	1.25036			
	Ortaokul	50	3.0133	1.24715			
	Lise	204	2.8775	1.05238			
	Önlisans	145	2.6621	.90351			
	Lisans	274	2.4002	.79476			
	Lisansüstü	43	2.4729	.85830			

Tablo 29. (Devam) Katılımcıların eğitim durumlarına göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Ekonomi	Okur yazar değil	3	4.5238	.57735	1.203	.302
	İlkokul	35	3.6082	.94402		
	Ortaokul	50	3.4771	1.11168		
	Lise	204	3.4013	1.01132		
	Önlisans	145	3.4404	.84975		
	Lisans	274	3.4974	.71174		
	Lisansüstü	43	3.5415	.83913		
Eğitim	Okur yazar değil	3	4.1667	1.01036	2.823	.010
	İlkokul	35	3.4929	.96917		
	Ortaokul	50	3.5200	1.03736		
	Lise	204	3.3566	.93144		
	Önlisans	145	3.3241	.79009		
	Lisans	274	3.1889	.78863		
	Lisansüstü	43	3.0581	.87259		

Katılımcıların eğitim durumlarına göre (okuryazar değil, ilkokul, ortaokul, lise önlisans, lisans ve lisansüstü) göre sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim ölçeklerinin puan ortalamaları sırasıyla ($p=0,200$), ($p=0,008$), ($p=0,168$), ($p=0,000$), ($p=0,302$), ($p=0,010$) olduğundan, düşünceleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($P<,05$).

Katılımcıların düşüncelerinin hangi yaş grupları arasında farklılaştığını tespit etmek için Scheffe testi uygulanmıştır. Üniversitenin hayat pahalılığına etkisine yönelik ifadelerle katılımın lisans ve ortaokul mezunları arasında ortaokul mezunları lehine; lisans ve lise eğitim düzeyleri arasında ise lise mezunları lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

2.4.5.2.4. Mesleğe Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 30. Katılımcıların mesleklerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişkenler	Meslek	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Scheffe
Gelenek Görenek	Öğretmen	36	3.4823	.88722	1.363	.193	
	Esnaf	71	3.4597	.91864			
	İşçi	109	3.5530	.90022			
	Öğrenci	19	3.5120	.71210			
	Ev Hanımı	20	3.7909	.69491			
	Akademisyen	28	3.6006	.93379			
	Memur	169	3.5083	.81688			
	Sağlık Çalışanı	53	3.5111	.71052			
	Mühendis/Mimar/Tekniker	138	3.4875	.67290			
	Serbestmeslek	67	3.4966	.70530			
	Emekli	44	3.3352	.80323			
	Öğretmen	36	3.3403	.90268			
	Esnaf	71	3.0000	1.02033			
	İşçi	109	3.2018	1.08732			
	Öğrenci	19	3.2105	1.13426			
	Ev Hanımı	20	3.5750	.87019			
	Akademisyen	28	3.3661	.90901			
	Memur	169	3.4157	.95271			
	Sağlık Çalışanı	53	3.2689	.99621			
	Mühendis/Mimar/Tekniker	138	3.3152	.98358			
Kentle İlişki	Serbestmeslek	67	3.1567	.84144	.548	.856	-
	Emekli	44	3.4000	1.01615			
	Öğretmen	36	3.3889	.79130			
	Esnaf	71	3.4254	1.07008			
	İşçi	109	3.4294	1.09843			
	Öğrenci	19	3.4316	.78673			
	Ev Hanımı	20	3.6000	.80000			
	Akademisyen	28	3.5714	.85325			

Tablo 30. (Devam) Katılımcıların mesleklerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

	Memur	169	3.2994	.91264		
	Sağlık Çalışanı	53	3.5321	.82270		
	Mühendis/Mimar/Tekniker	138	3.4580	.78979		
	Serbest meslek	67	3.4328	.91823		
Hayat Pahalılığı	Emekli	44	2.8712	.87224		
	Öğretmen	36	2.7963	.87388		
	Esnaf	71	2.9437	1.05708		
	İşçi	109	2.8349	1.05665		
	Öğrenci	19	2.4211	1.24644		
	Ev Hanımı	20	2.5333	1.11555	2.384	.009
	Akademisyen	28	2.3452	.94926		
	Memur	169	2.4990	.94079		
	Sağlık Çalışanı	53	2.5157	.97526		
	Mühendis/Mimar/Tekniker	138	2.6232	.87112		
	Serbestmeslek	67	2.5473	.92969		-
Ekonomi	Emekli	44	3.3117	.91045		
	Öğretmen	36	3.5198	.83170		
	Esnaf	71	3.3581	.88158		
	İşçi	109	3.5872	.97887		
	Öğrenci	19	3.3083	.72416		
	Ev Hanımı	20	3.6786	.59694	.923	.511
	Akademisyen	28	3.5306	.96332		
	Memur	169	3.5435	.85647		
	Sağlık Çalışanı	53	3.4771	.88416		
	Mühendis/Mimar/Tekniker	138	3.4110	.81023		
	Serbestmeslek	67	3.3731	.92614		-
Eğitim	Emekli	44	3.2045	.87483		
	Öğretmen	36	3.2083	.82916		
	Esnaf	71	3.0880	.94595	1.840	.051
	İşçi	109	3.4197	.96698		
	Öğrenci	19	3.5789	.54679		-

Tablo 30. (Devam) Katılımcıların mesleklerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Ev Hanımı	20	3.5125	.69526
Akademisyen	28	3.0625	1.00606
Memur	169	3.2278	.90667
Sağlık Çalışanı	53	3.2972	.88124
Mühendis/Mimar/Tekniker	138	3.2880	.77477
Serbestmeslek	67	3.5261	.67579

Katılımcıların mesleklerine göre (emekli, öğretmen, esnaf, işçi, öğrenci, ev hanımı, akademisyen, memur, sağlık çalışanı, mühendis/mimar/tekniker, serbest meslek) sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim ölçeklerinin puan ortalamaları sırasıyla ($p=0,883$), ($p=0,193$), ($p=0,856$), ($p=0,009$), ($p=0,511$), ($p=0,051$) olduğundan düşünceleri arasında ($P<,05$) sadece üniversitenin hayat pahalılığına etkisine yönelik ifadelerle katılım ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

2.4.5.2.5.İkamet Süresine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 31. Katılımcıların ikamet sürelerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Değişkenler	İkamet Süresi	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Scheffe
Sosyal ve Kültürel	1-5	103	3.4289	.80202	1.465	.211	
	5-10	88	3.6240	.72324			
	10-15	97	3.6092	.75994			
	15-20	62	3.3871	.80136			
	21 ve üzeri	404	3.4941	.83402			
Gelenek Görenek	1-5	103	3.4150	.93118	1.550	.186	

Tablo 31. (Devam) Katılımcıların ikamet sürelerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

	5-10	88	3.4034	.98730		
	10-15	97	3.1186	.91008		
	15-20	62	3.2540	1.04851		
	21 ve üzeri	404	3.2667	.98020		
	1-5	103	3.2777	1.10763		
	5-10	88	3.3750	.82312		
Kentle İlişki	10-15	97	3.4021	.83191	2.196	.068
	15-20	62	3.2161	.92137		
	21 ve üzeri	404	3.4995	.90617		
	1-5	103	2.3592	.96642		21 ve üzeri ve 1-5 MD (.53352*)
	5-10	88	2.2311	.88026		21 ve üzeri ve 5-10 MD (.66168*)
Hayat Pahalılığı	10-15	97	2.4330	.86758	15.619	.000
	15-20	62	2.4462	.89919		21 ve üzeri ve 10-15 MD (.45975*)
	21 ve üzeri	404	2.8927	.96623		21 ve üzeri ve 15-20 MD (.44650*)
	1-5	103	3.4424	.86493		
	5-10	88	3.5747	.76517		
Ekonomi	10-15	97	3.5184	.88696	.513	.726
	15-20	62	3.4793	.78036		
	21 ve üzeri	404	3.4427	.91177		
	1-5	103	3.2209	.96336		
	5-10	88	3.2841	.85617		
Eğitim	10-15	97	3.3582	.78221	.354	.842
	15-20	62	3.2581	.78271		
	21 ve üzeri	404	3.3026	.87910		

Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre (1-5,5-10,10-15,15-20 ile 20 ve üzeri) sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim ölçeklerinin puan ortalamaları sırasıyla ($p=0,211$), ($p=0,186$), ($p=0,68$), ($p=0,000$), ($p=0,726$), ($p=0,842$) olduğundan düşünceleri arasında ($P<0,05$) sadece üniversitenin hayat pahalılığına etkisine yönelik ifadeler katılım ile kentte ikamet süresi anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Katılımcıların düşüncelerinin hangi gruplar arasında farklılaştığını tespit etmek için Scheffe testi uygulanmıştır. Üniversitenin hayat pahalılığına etkisine yönelik ifadeler katılımın 21 yıl ve üzeri süredir kentte ikamet eden katılımcılar ile 1-5, 5-10, 10-15 ve 15-20 yıl süre ile ikamet eden katılımcılar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

2.4.5.2.6. Korelasyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim değişkenleri arasındaki ilişkiler ele alınmaktadır.

Tablo 32. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilere dair korelasyon değerleri

		1	2	3	4	5	6
1	Sosyal ve Kültürel	-					
2	Gelenek Görenek	.024	-				
3	Kentle İlişki	.563**	-.040	-			
4	Hayat Pahalılığı	-.072*	.339**	.001	-		
5	Ekonomi	.754**	.030	.503**	-.142**		
6	Eğitim	.730**	.032	.562**	.015	.636**	

Not: * $p<0.05$ derecesinde anlamlı; ** $p<0.01$ derecesinde anlamlı

Tablo 32’yi incelediğimizde, araştırmanın sosyal ve kültürel değişkeni ile kentle ilişki, ekonomi ve eğitim değişkenleri arasında pozitif yönlü ve ($r=0.563$; $r=0.754$; $r=0.730$) $p<0.01$ düzeyinde yüksek derecede anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Sosyal ve kültürel

değişkeni ile hayat pahalılığı değişkeni arasında ise ($r=-0.72$) $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Gelenek görenek değişkeni ile hayat pahalılığı değişkeni arasında pozitif yönlü ve ($r=0.339$) $p<0.01$ düzeyinde yüksek derecede anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Kentle ilişki değişkeni ile ekonomi ve eğitim değişkenleri arasında pozitif yönlü ve ($r=0.503$, $r=0.562$) $p<0.01$ düzeyinde yüksek derecede anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Hayat pahalılığı değişkeni ile ekonomi değişkeni arasında pozitif yönlü ve ($r=0.142$) $p<0.01$ düzeyinde yüksek derecede anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Ekonomi değişkeni ile eğitim değişkeni arasında pozitif yönlü ve ($r=0.636$) $p<0.01$ düzeyinde yüksek derecede anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 33. Hipotez Kabul/Red durum değerlendirilmesi

Araştırmanın hipotezleri	Kabul/Red
H1: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır	Red
H1a: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H1b: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H1c: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H1d: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H1e: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H1f: Katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H2: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır	Kabul
H2a: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul
H2b: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H2c: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul
H2d: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul

Tablo 33. (Devam) Hipotez Kabul/Red durum değerlendirilmesi

H2e: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul
H2f: Katılımcıların yaş dağılımlarına göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul
H3: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır	Kabul
H3a: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H3b: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H3c: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H3d: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul
H3e: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceler farklılaşmaktadır.	Red
H3f: Katılımcıların eğitim durumlarına göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H4: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır	Red
H4a: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H4b: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H4c: Katılımcıların mesleklerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceler farklılaşmaktadır.	Red
H4d: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H4e: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H4f: Katılımcıların mesleklerine göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H5: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve kente yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır	Kabul
H5a: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ile sosyal ve kültürel düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H5b: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ile gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H5c: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H5d: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve hayat pahalılığına yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Kabul
H5e: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve ekonomiye yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red

Tablo 33. (Devam) Hipotez Kabul/Red durum değerlendirilmesi

H5f: Katılımcıların kentte ikamet sürelerine göre üniversite ve eğitime yönelik düşünceleri farklılaşmaktadır.	Red
H6: Katılımcıların sosyal kültürel düşünceleri ile gelenek göreneklere yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Red
H7: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Kabul
H8: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile hayat pahalılığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Kabul
H9: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Kabul
H10: Katılımcıların sosyal ve kültürel düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Kabul
H11: Katılımcıların gelenek göreneklere yönelik düşünceleri ile üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Red
H12: Katılımcıların gelenek göreneklere yönelik düşünceleri ile hayat pahalılığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Kabul
H13: Katılımcıların gelenek göreneklere yönelik düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Red
H14: Katılımcıların gelenek ve göreneklere yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Red
H15: Katılımcıların üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri ile hayat pahalılığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Red
H16: Katılımcıların üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Red
H17: Katılımcıların üniversitenin kentle ilişkisine yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Kabul
H18: Katılımcıların hayat pahalılığına yönelik düşünceleri ile ekonomiye yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	Kabul
H19: Katılımcıların hayat pahalılığına yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Kabul
H20: Katılımcıların ekonomiye yönelik düşünceleri ile eğitime yönelik düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır	Kabul

Araştırma için geliştirilen hipotezler kapsamında katılımcıların cinsiyetlerine göre üniversitenin sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomiye ve eğitime yönelik düşüncelerin farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem T testi yapılarak; yaş eğitim, ikamet grupları için ise bu etkiler ANOVA testi yapılarak elde edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki durumu ise korelasyon analizi yapılarak tespit edilmiştir. Yapılan analizlerde elde edilen bulgular ışığında hipotezlerin kabul ve reddedilme durumları tablo 33'te verilmiştir.

TARTIŞMA

Bu bölümde, çalışmanın sorunsalı olan üniversitenin kurulduğu kente yaptığı katkıların incelenmesi için, yapılmış benzeri çalışmaların sonuçları ile bu araştırmada elde edilen bulgular mukayese edilmiştir. Türkiye’de artan yükseköğrenim ihtiyacına binaen son yıllarda ülkenin çeşitli kentlerinde pek çok yeni üniversite kurulmuştur. Dünyada multiversite anlayışına evrilen yükseköğrenim çizgisine paralel olarak Türkiye’de de yeni kurulan bu üniversitelerden eğitim-öğretim işlevi yanında kurulduğu bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan kalkınmasına destek olması beklenmektedir. Bu beklentinin karşılanıp karşılanmadığına dair hem yeni kurulan hem eski üniversitelerde, üniversitenin kentsel gelişme ile bölgesel kalkınma üzerindeki etkisini incelemek adına yapılan pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada üniversitenin kentte yarattığı etkiler sosyal ve kültürel, gelenek görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı ekonomi ve eğitim çerçevesinde ele alınmıştır.

Bulgular değerlendirildiğinde, üniversitenin kentin sosyal ve kültürel gelişmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kent halkının, üniversitenin kentin kültür düzeyini artırdığı, sosyal yaşamı canlandırdığı kanaatinde olduğu tespit edilmiştir. Üniversitenin düzenlediği, bilimsel sosyal veya kültürel amaçlı çeşitli etkinlikler kent halkının sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır. Araştırma bulgularına göre, üniversitenin kentin sosyal ve kültürel gelişmesine etkisine yönelik ifadelerin yaşa göre farklılaştığı; 25-54 yaş aralığında yer alanların kanaatlerinin daha pozitif yönlü olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın bulguları incelendiğinde, sosyal ve kültürel ifadelere katılım ortalamasının 3,506 olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, katılımcıların üniversitenin kentin sosyal ve kültürel gelişimini etkilediği kanaatinde oldukları sonucu çıkarılmıştır.

Literatürde üniversitenin kenti sosyal ve kültürel açıdan etkilediği sonucunu destekleyen pek çok çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Bitlis Eren Üniversitesi örneği üzerinde yapılan çalışmada üniversitenin kentte pozitif bir etkileşim yaratarak sosyal açıdan kente canlılık kazandığı sonucuna varılmıştır (Kardoğan, 2017). Gürsoy’un (2018), Adıyaman Üniversitesi’nin kente yaptığı sosyal kültürel ve ekonomik etkileri incelediği çalışmasında, Adıyaman Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen etkinliklerin kentin sosyal ve kültürel hayatının gelişmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Nas (2000)’e göre, üniversitelerin yerine getirdiği tüm işlevlerin içinde en önemlisi insanların kültürel olarak ilerlemesine katkı sağlamasıdır. Üniversitenin bünyesinde

gerçekleştirdiği, müzik, resim vb. güzel sanat dallarında yürütülen faaliyetler ile kentin kültür, sanat ve estetik açıdan gelişmesini; aynı zamanda yüksek ahlaki değerlerin toplumda yaygınlaşmasını da sağladığı düşünülmektedir. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin Van kentine etkilerini inceleyen Torusdağ (2015) Üniversite öğrenimi için kente gelen öğrencilerin kent halkını farklı kültürler ile tanıştırdığı için kenti sosyo-kültürel bakımdan etkilediği sonucuna ulaşmıştır. İnönü Üniversitesi'nin yerleşkesinin yakınında yer alan Fırıncı köyüne etkilerinin araştırıldığı çalışmada köy sakinleri için üniversite alanı her gün sosyalleştikleri bir yerdir. Bu bakımdan köyde yaşayanların sosyal hayatını büyük oranda etkilemektedir sonucuna ulaşılmıştır (Yolcu, 2019). Kömür'ün (2019), Bayburt Üniversitesi'nin kente yönelik sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini incelediği araştırmasında üniversitenin kenti sosyal ve kültürel açıdan olumlu bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Erciyes Üniversitesi'nin kente yönelik etkilerini araştıran Aktaş'ın (2010), katılımcıların %35'inin üniversitenin kenti sosyal ve kültürel açıdan etkilediği bulgusunu elde ettiği görülmektedir. Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi örneği üzerinde Akbaş (2019), tarafından yapılan araştırmada katılımcıların %51,7'sinin üniversiteden sonra Alanya'da kültürel faaliyetler açısından bir değişim olmadığı kanaatinde oldukları saptanmıştır. Bu çalışmada ise katılımcıların %59,9'u Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kentin sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağladığını ifade etmektedir. Bu fark, araştırma sahası olan şehirler arasındaki coğrafi ve kültürel farklılık ve araştırmalar arasında geçen süre zarfında toplumda üniversitenin kentsel etkileri için oluşan farkındalık ile açıklanabilir (Bal, 2008:267).

Bu araştırmanın bulguları katılımcıların üniversitenin kentin gelenek ve görenekleri ile bağdaşmadığı kanaatinde olduklarını göstermektedir. Katılımcıların üniversitenin gelenek ve göreneklere etkisine ilişkin ifadeler katılımlarının ortalamasının 3,282 olduğu görülmektedir. Özellikle yabancı kaynaklarda kent ve cübbe ilişkisi bağlamında ele alınan kavrama ilişkin bulguların da araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Özellikle kırsal kentlerin sakinleri üniversitenin, kentin kültürel ve ahlaki değerlerinde negatif bir değişime neden olduğunu düşünmektedir. Bu araştırmada yer alan katılımcıların %38,9'unun üniversitenin kent için en olumsuz yanı olarak ahlaki yozlaşmayı gösterdikleri görülmektedir. Bu bağlamda, kent halkının üniversitenin kentte kültürel yozlaşmaya sebep olmasından endişe ettikleri görülmektedir. Harasta (2008), üniversitenin kurulduğu kentte olumlu bir algı oluşturmamasına sebep olarak kent

sakinlerinin inatçılığını ve üniversitenin misyonuna yönelik toplumun farkındalığının düşük olduğunu göstermektedir.

Çalışmada ele alınan konulardan biri de üniversitenin kent halkı ile olan iletişimi ve ilişkilisidir. Bu çalışmada elde edilen bulgular değerlendirdiğinde, katılımcılar üniversiteyi kentin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesinde önemli bir yerde konumlandırmakla beraber kentin geleneksel yapısını bozduğu, kentte ahlaki yozlaşmaya neden olduğu, üniversite öğrencilerinin gençlere kötü örnek olduğu kanaatinde oldukları görülmektedir. Üniversitenin varlığını destekleyen katılımcıların, farklı kültürlerden gelen öğrenciler ile çatışma yaşadığı saptanmaktadır. Özdemir (2019) Sakarya Üniversitesi'nin Sakarya'ya etkilerini araştırdığı çalışmasını özellikle üniversite öğrencileri ile etkileşimi fazla olan yerleşkeye yakın mahallelerde yürütmüştür. Araştırmanın sonucunda katılımcıların üniversite öğrencileri ile çatışma içerisinde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gürsoy (2018) ve Kömür (2019) da çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Bu araştırma neticesinde, Artvin Çoruh Üniversitesi'nin ekonomik anlamda kente katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversitelerin kuruldukları bölgenin ekonomik gelişimi üzerinde etkili olduğu bilinmektedir; ekonomisi gelişmemiş veya diğer bölgelere göre az gelişmiş bölgelerde bu etkilerin daha yoğun olduğu görülmektedir. Bu çalışma neticesinde, üniversitenin Artvin'de dolaylı ve uyarılmış bir gelir katkısı yarattığı söylenebilir. Beşballı ve Öztürk'ün (2019: 289) Artvin Çoruh Üniversitesi'nin Artvin'in ekonomisi üzerindeki doğrudan ve dolaylı olarak yapmış olduğu etkilerin incelendiği çalışmasında; Üniversite'nin Artvin ekonomisi üzerinde doğrudan, dolaylı ve uyarılmış gelir ve istihdam katkılarının pozitif nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Berberoğlu ve Ardıç'ın (2017: 249) Artvin Çoruh Üniversitesi personellerinin Artvin il ve ilçe merkezlerindeki harcamaları ve bunların sektörel dağılımı ile Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin bu sektörlerin performansına etkisini araştırdığı çalışmasında; üniversite personel ve öğrencilerinin yaptığı harcamaların “dolaylı çarpan etkisi” ile bölge ekonomisi üzerinde son derece olumlu etki yarattığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Esnaf meslek grubuna mensup katılımcılar kentin gelişimine etki eden en önemli faktör olarak üniversiteyi belirtmişlerdir. Kentte ikamet yılı fazla olan katılımcılar kentin gelişimine etki eden en önemli faktör olarak üniversiteyi göstermektedir. Buradan hareketle, uzun süredir Artvin'de yaşayan ve kentin üniversite kurulmadan önceki

durumunu bilen katılımcıların üniversitenin yarattığı ekonomik etkiyi daha net görebildikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca, katılımcıların %63,9'u üniversitenin kent için en önemli yanının ekonomik canlılık ve çeşitlilik oluşturmaları olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında, üniversite personel ve öğrenci harcamaları kent ekonomisine doğrudan ve dolaylı katkı sağlamaktadır sonucu elde edilmektedir. Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kurulmasının ardından kente gelen öğrenci ve personellerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak için pek çok yeni iş kolu oluştuğu görülmektedir. Özellikle öğrenci ve personellerin barınma ihtiyacı için pek çok yurt ve ev inşa edilmiştir. Bunun yanında; kitap, kırtasiye, ulaşım alanlarında pozitif bir gelişme olduğu gözlemlenmektedir. Nas'ın, (2000) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin kente etkilerinin değerlendirdiği çalışmasında özellikle “kalkınmada öncelikli” yerlerde kurulan yükseköğretim kurumlarının çevre kalkınması yönünde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kent için kalifiye iş gücü yetiştirmesi, hem kendi bünyesinde doğrudan, hem de nüfus ve ekonomik etkileri nedeniyle kurulan işletmeler bazında dolaylı olarak istihdam yaratmaktadır sonucu elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde, üniversitelerin kentine ekonomik gelişimine katkıları konusunda yapılan çalışmaların bu çalışmanın sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir. Şen (2005)'in, İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin İzmir üzerinde yarattığı ekonomik etkileri araştırdığı çalışmasında, personele yapılan harcamalar ile kamusal harcamalar yoluyla kente ekonomik katkı sağlandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Akman (2019) üniversitenin kente, ekonomik etkisini üniversite sanayi işbirliği kapsamında değerlendirmiş ve özellikle akademisyenlerin AR-GE projeleri kapsamında yol gösterebileceğini vurgulamıştır. Issı'nın (2019) Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nin kente sosyo-ekonomik etkilerini öğrenci harcamaları üzerinden değerlendirdiği çalışmasında, özellikle gelişmemiş bir kent olan Ağrı için önemli bir ekonomik kaynak sağlamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ataş (2018), Nuh Naci Yazgan Üniversitesi öğrencilerinin ulaşım, barınma, eğlence, giyim ve eğitim harcamaları ile kent ekonomisine katkı sağladıkları sonucuna ulaşmıştır. Siirt Üniversitesi'nin Siirt kentine katkılarını inceleyen Altunç (2018) Siirt Üniversitesi'nin öğrenci ve insan kaynaklarına yönelik harcamalar nedeniyle kentin ekonomisinin gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşmaktadır. Demirsoy (2019), Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak kentine etkilerini değerlendirdiği çalışmasında kent halkının üniversiteyi ekonomik etkileri nedeniyle bacasız bir fabrika olarak

nitelendirdiği sonucuna ulaşmıştır. Şayan (2016)'nın bölgesel kalkınmada üniversitelerin rolünü incelediği araştırmada; üniversitenin öğrenci ve personel harcamaları, istihdam ile kent içinde yaptığı mal ve hizmet alımları yoluyla yerel ekonomiyi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Altıntaş'a (2015), göre Türkiye'de üniversiteler bölgesel kalkınmada kamu yatırımlarının bölgelere dağılımı konusunda kilit bir konumda bulunmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları, bu araştırmada elde edilen bulgular ile örtüşmektedir.

Bu çalışmada katılımcıların üniversitenin kentte konut ve kira fiyatlarının artışına ve hayat pahalılığına neden olduğu kanaatinde oldukları sonucuna varılmıştır. Üniversitenin kente olumsuz yansısı olarak değerlendirilen hayat pahalılığı ifadesinin katılımcıların eğitim durumlarına, mesleklerine, yaşlarına ve kentte ikamet sürelerine göre farklılaştığı görülmektedir. Bayburt Üniversitesi'nin kente etkilerinin incelendiği çalışmada üniversitenin ev, iş yeri kiralari ile mal ve hizmet fiyatlarında artışa neden olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (Kömür, 2019). Gürsoy'un (2018) bir kentsel gelişme dinamiği olarak incelediği Adıyaman Üniversitesi'nin de kentte hayat pahalılığı ile konut ve işyeri kira fiyatlarında artışa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversitelerin kuruldukları bölgede yükseköğrenim ihtiyacını karşıladığı, bölge dışına gidemeyen öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. UNDP verileri dikkate alınarak hazırlanan “ Türkiye’de İllere Göre Gelişmişlik Endeksi” isimli çalışmada “Sağlık Endeksi (SE), Eğitim Endeksi (EE) ve Gelir Endeksi (GE) dikkate alınarak yapılan hesaplama ile oluşturulan Türkiye’nin illere göre insani gelişmişlik endeksi sıralamasında, Artvin beşinci sırada yer almaktadır (Gülel, Çağlar, Kangallı Uyar, Karadeniz ve Yeşilyurt: 2017: 1-9). Aynı zamanda, TÜİK verileri dikkate alındığında, Artvin’de okuma yazma bilmeyenlerin oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, eğitim ve öğretime önem verdiği görülen halkın 2007 yılında kurulan üniversite ile beraber, lise sonrası eğitimini ekonomik sebeplerle başka şehirlerde sürdürmesi zor olan çocukların eğitimi için Artvin Çoruh Üniversitesi'nin önemli bir fırsat yarattığı söylenebilir. Ayrıca, Sürekli Eğitim Merkezi kursları ile kent halkının da çeşitli konularda eğitim almasına katkı sağlamaktadır. Katılımcıların %95'i üniversitenin düzenlediği çeşitli etkinliklerin yanında Sürekli Eğitim Merkezi kurslarından faydalandığını belirtmiştir. Çelik (2007), Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin

Sürekli Eğitim Merkezi aracılığı ile eğitime ve kentsel kalkınmaya katkı sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Üniversiteler kuruldukları kentlere kentsel çevre ve altyapı bakımından da önemli katkılar sağlamaktadır. Bu araştırmada üniversite yapıları ve yerleşke alanları mimari ve payzaj düzenlemesi bakımından kente örnek olmaktadır sonucu ortaya çıkmaktadır. Zipprich'in (2015) araştırmasında üniversitelerin mimari ve kentsel dizayn açısından kuruldukları kentlere örnek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öztürk'ün (2009:125) "Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite Kent ilişkisi" konulu tezinde üniversite yerleşkesinin zamanla kentin ekonomik sosyal ve kültürel olarak merkezi haline geldiği; kent için teknik ve mimari bakımından öncü ve yol gösterici bir konumda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şenel'e (2019), göre üniversite yerleşkeleri kentsel mekan tasarımında kuruldukları bölgeye yol gösterici bir role sahiptir.

Araştırmada yer alan ilişki testi bulgularına göre katılımcıların sosyal ve kültürel, gelenek ve görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi, ve eğitim değişkenleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun Kömür'ün (2019) üniversitenin Bayburt kentine etkilerini araştırdığı çalışmadaki ilişki analizi bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Zamanla değişen ve dünyayı değiştiren koşullar üniversiteleri de dönüştürmüş; onları bünyesinde pek çok işlevi barındıran kuruluşlar haline getirmiştir. Üniversiteler artık sadece akademik faaliyetin yürütüldüğü kurumlar değil; ekonomik kültürel ve sosyal olarak çevresine katkı sağlaması beklenen çok yönlü kuruluşlardır. Ülkemiz 100 yaşına yeni gelmiş genç bir cumhuriyettir; kuruluşuyla beraber geçmişten gelen pek çok ekonomik ve siyasal sorun devralmıştır. Bunların en önemlisi; bölgelerarası gelişmişlik düzeyi ve bunun beraberinde getirdiği iç göç, adaletsiz ekonomik dağılımdır. Teknolojik alanda yaşanan değişimler geçtiğimiz yüzyılda dünyamızı küreselleşme olgusu ile tanıştırdı. Özellikle ulaşım ve iletişim alanında yapılan yenilikler ile bölgelerin arasındaki fiziksel üstünlükler büyük oranda ortadan kalkmıştır. Bu bağlamda, bölgesel gelişmişlik farklarını ortadan kaldırıp; gelişmemiş ya da az gelişmiş bölgelerinde cazibe merkezi olma potansiyelini ortaya çıkarmak için hem bilginin hem de teknolojinin sağladığı ekonomik katkı ve istihdam olanakları ile üniversiteler ekonomik sosyal ve kültürel gelişmenin en önemli aktörüdür.

Bilindiği üzere, sanayi devrimi ile hayatımıza giren, gelişmiş ülkelerin bile hala mücadele ettiği büyük bir sorun olan göç; gelişmemiş, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en büyük problemidir. İyi bir iş, iyi bir yaşam vaadi yıllardır köylerinde yaşayan insanları kentlere çekmektedir. Bu göç, zamanla kentlerde trafik, hayat pahalılığı, işsizlik ile sosyal ve psikolojik pek çok sorun oluşturmuş; köylerde ise üretimi ve sosyal yaşamı tükenme noktasına getirmiştir. Üniversitelerin bünyesinde barındırdığı harcama potansiyeli yüksek öğrenciler ile çalışanların, üniversitenin kurulduğu bölgeye ekonomik bir canlılık getireceği düşünülmektedir. Bunun yanında, kurulan üniversitenin hizmet binalarının inşaatı için yapılan kamu yatırımlarının bölgeyi ekonomik olarak cazip hale getirmesi beklenmektedir. Bu beklentiler ile cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren yükseköğretim tüm yurt sathına yayılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma, ülkemizde artan nüfusun yükseköğretim ihtiyacını karşılamak üzere 2007 yılında kurulan Artvin Çoruh Üniversitesi'nin kente ekonomik sosyal ve kültürel katkılarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya ilişkin yapılan literatür incelemesinde üniversitelerinin kente etkilerinin sosyal kültürel ve ekonomik boyutları ile ele alındığı görülmektedir. Ayrıca kent ve üniversite ilişkisi, üniversitenin bölgesel

kalkınmadaki rolü, üniversite-sanayi işbirliği ile girişimci üniversite bağlamını da ele alan pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir.

Bu araştırma Artvin ili Merkez ilçesi halkı ile sınırlandırılmış; araştırmanın evreni TÜİK verileri dikkate alınarak 35.780 olarak belirlenmiş; araştırma evrenden tesadüfi örneklem yöntemi ile belirlenen 754 kişilik bir örneklem grubunda nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Nicel araştırma için kullanılan anket soruları Gürsoy (2016)'nın çalışmasından alınmıştır. Öncelikle, araştırma için hipotezler belirlenmiş, hipotezlerin test edilmesi için verilerin güvenilirliğini ölçen çeşitli analizler uygulanmıştır. Bunların sonucunda, verilerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın demografik soruları cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek ve kentte ikamet süresinden oluşmaktadır.

Araştırmanın hipotezleri ölçekte belirtilen ifadelerin katılımcıların demografik verilerine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yönelik olarak düzenlenmiştir.

Ölçekte yer alan 36 ifade Açıklayıcı Faktör Analizine (AFA) tabi tutulmuştur. Analizde hataya neden olduğu tespit edilen iki seçenek analizin dışında bırakılarak ve ölçekte altı boyut tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan ifadeler sosyal ve kültürel, gelenek-görenek, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim şeklinde isimlendirilmiştir. Bu aşamada, çalışmada farklı boyutlara ayrılan ölçeğin güvenilirliğini test etmek için her boyutun Cronbach'ın Alpha katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların demografik özellikleri ile araştırmada yer alan ifadeler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını değerlendirmek için çeşitli testler uygulanmıştır. Değişkenler ile katılımcıların cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t-testi uygulanmış olup cinsiyet durumları ile araştırmanın değişkenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların yaşları ile araştırmada yer alan değişkenler arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını değerlendirmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, araştırmanın sosyal ve kültürel, kentle ilişki, hayat pahalılığı, ekonomi ve eğitim boyutları ile katılımcıların yaş grupları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada yer alan değişkenler ile katılımcıların eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

sonuçlarına göre sadece hayat pahalılığı boyunda lisans ve ortaokul mezunları ile lisans ve lise mezunları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Katılımcıların meslekleri ile araştırmanın değişkenleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre sadece hayat pahalılığı boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Katılımcıların kentte ikamet süreleri ile araştırmanın değişkenleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre sadece hayat pahalılığı boyutunda 1-5,5-10,10-15-15-20 yıl arasında kentte ikamet eden katılımcılar ile 21 yıl ve üzeri süredir Artvin’de ikamet eden katılımcılar arasında 21 yıl ve üzeri süredir Artvin’de ikamet eden katılımcılar lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, araştırmanın sosyal ve kültürel boyutu ile kentle ilişki, ekonomi, eğitim boyutları arasında, araştırmanın gelenek görenek boyutu ile hayat pahalılığı boyutu arasında; araştırmanın kentle ilişki boyutu ile ekonomi ve eğitim boyutları arasında; araştırmanın hayat pahalılığı boyutu ile ekonomi boyutu arasında; araştırmanın ekonomi boyutu ile eğitim boyutu arasında yüksek derecede anlamlı ve pozitif bir ilişki saptanmıştır.

Bu analizlerin araştırmamızda yer alan H2, H2d, H2e, H2f, H3, H3, H3d, H5, H5d, H7, H8, H10, H12, H17, H18, H19, H20 hipotezlerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu araştırmadan elde edilen bilgi ve bulgular neticesinde, üniversitenin kampüs alanlarının inşaatı ile şehrin silüetinin değiştiği, mimari ve bahçe peyzaj düzenlemeleri ile kente modern bir hava kazandırdığı görülmektedir. Bunun yanında, üniversite için yapılan spor tesisleri, kültür merkezi, kütüphane gibi tesislerin kentin sosyal ve kültürel gelişimine büyük katkı sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Üniversitenin bilgi üretme ve yayma misyonunun doğal bir sonucu olarak düzenlediği panel, kongre, sempozyum, söyleşi ve seminer gibi bilimsel etkinliklerin kentin kültürel hayatına büyük katkısı olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, akademisyenler tarafından kente ve kentin sorunlarına yönelik yapılan çalışmaların da kentin gelişiminde son derece etkili olduğu görülmektedir.

Üniversitenin kente, kentsel çevre ve altyapı bağlamında da pek çok katkısının olduğu ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki; üniversite yerleşkelerinin kurulduğu alanlarda yaşanan kentleşme düzeylerinin artışıdır. Özellikle şehir yerleşkesinin kurulduğu bölgede inşa edilen yurt, lokanta, market, vb. sosyal alanlar bu bölgenin gelişmesini sağlamıştır. Artvin halkının kentle ilişkisine dair ise; şehir sakinlerinin üniversite algısının pozitif yönlü olduğu görülmektedir. Üniversite personeli ve öğrencilerinin kente uyum sağladığı görülmektedir. Ancak bölge halkı üniversitenin kentte hayat pahalılığına ve ahlaki yozlaşmaya neden olduğu kanaatine sahiptir.

Sonuç olarak, Artvin Çoruh Üniversitesi; ekonomi, ulaşım, doğal kaynak gibi pek çok faktör bakımından gelişmekte olan kent kategorisinde olan Artvin için ekonomik gelişim bakımından önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak, kırsal alanda kurulan diğer pek çok üniversite gibi yurt, barınma ve personel sıkıntısı yaşamaktadır. Bu bakımdan, büyük kentlerde yeni vakıf veya devlet üniversitesi kurmak yerine kırsal kentlerde kurulan üniversitelerin, ekonomik ve insan kaynağı yönünden desteklenmesi gerekmektedir.

Kurulduğu coğrafyanın etkisi ile kapalı bir toplum özelliği gösteren kent için üniversite farklı kültür ve insanları tanıma, anlama ortamı ve fırsatı yaratmaktadır. Üniversite yöneticilerinin üniversitenin kent halkı ile bütünleşmesi için çeşitli çalışmalar yürütmesi üniversite-kent iletişimi için fayda sağlayabilir.

Bundan sonra yapılması planlanan çalışmalara yol göstermesi bakımından, öğrenci ve personelin kent algısı ile halkın üniversite algısını karşılaştıran nitel ve nicel tekniklerin beraber kullanıldığı bir araştırma literatüre fayda sağlayabilir. Bunun yanında, farklı bölgelerde son on yıl içinde kurulmuş üniversitelerin kentlerine ve bölgelerine katkılarını karşılaştıran bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Ö. (2012). Yükseköğretim üzerine bir değerlendirme: Yeniden yapılanma sürecinde bir sistem önerisine giriş. *Journal of Higher Education and Science*, 2(3), 011-017.
- Açıkgöz, M., Ateş, V., & Dörterler, M. (2012). Üniversite Bilişim Altyapısının Yenilenmesi: Gazi Üniversitesi Örneği. XIV. Akademik Bilişim Konferansı, 383-391.
- Adem, I. (2018) İlk Şehirler ve Yazılı Medeniyete Geçiş. *Mavi Atlas*, 6(2), 46-74.
- Aihemaiti, A. (2013). Çin'deki üniversite kentlerinin gelişme şekli ve modeli. (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul.
- Akbaş, A. (2019). Üniversite Toplum Etkileşimi: Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Alanya.
- Akçakaya, O. (2016). Kentsel sürdürülebilirliğin uygulanması ve ölçülmesi bağlamında yerel yönetimlerin fonksiyonu. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(4), 47-64.
- Akengin, H., & Kaykı, A (2013). Şehirleşme üniversite ilişkisine bir örnek: Gazimağusa. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (28), 501-525.
- Aktaş, İ. (2010). Üniversite-kent iletişimi bağlamında üniversite imajının değerlendirilmesi: Erciyes Üniversitesi örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Kayseri.
- Akman, H. (2019). Üniversite- Sanayi İşbirliği Bağlamında Üniversitelerin Ve Organize Sanayi Bölgelerinde Faaliyet Gösteren İşletmelerin Beklentileri: Karaman İli Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Karmanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Akpınar, A., Kömürcü, M. İ. ve Kankal, M. (2011). Türkiye'de hidroelektrik enerjisinin gelişimi: Çoruh havzası örneği. *Yenilenebilir ve Sürdürülebilir Enerji İncelemeleri*, 2 (15), 1201-1209.
- Alpar R. (2013), *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Yöntemler*, Detay Yayıncılık Dördüncü baskı
- Alsaç, Ü. (2007). Ütopya ve kent düzenlemesi konusunda bir söyleşi. *Kent ve politika, antik kentten dünya kentine içinde*, 109-128.
- Altıntaş, V. (2015). Türkiye'de Üniversitelerin Bölgesel ve Yerel Gelişmeye Etkileri. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Altunç, A. S. (2018). Üniversitenin Bir Şehrin Sosyal ve Ekonomik Gelişimine Katkısı: Siirt Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi, Siirt.

- Anderson, S. C. (2019). Town-Gown Relations: A Study of Utah Valley University and the City Of Orem, Utah (Doctoral dissertation, Creighton University).
- Antalyalı, Ö. L. (2007). Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyonlarının Oluşumu. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(6), 25-40.
- Arap, K. S. (2010). Türkiye yeni üniversitelerine kavuşurken: Türkiye'de yeni üniversiteler ve kuruluş gerekçeleri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(01), 1-29.
- Arslan, M. (2005). Cumhuriyet dönemi üniversite reformları bağlamında üniversitelerimizde demokratiklik tartışmaları. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(18), 23-49.
- Aslanoğlu, R. A. (1998). Kent. *Kimlik ve Küreselleşme, Bursa*.
- Ata, Z. (2018). Üniversitelerin Yerel Kalkınmadaki Önemi: Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Kayseri.
- Atasoy, F. (2018). Bir Sosyal Kurum Olarak Üniversite, Bilim Zihniyeti ve Türkiye. Gazi Akademik Bakış, 11(23), 289-316.
- Artvin Çoruh Üniversitesi (2020). Erişim tarihi 20 Ağustos 2020 tarihinde Retrieved from <https://www.artvin.edu.tr/>
- Artvin Çoruh Üniversitesi. (2018-2022). Artvin Çoruh Üniversitesi Stratejik Planı. (2020). Erişim tarihi 13 Ağustos 2020 Retrieved from <https://www.artvin.edu.tr/uploads/kalite.artvin.edu.tr/userfiles/files/A%C3%87%C3%9C%20Stratejik%20Plan.pdf>
- Artvin Valiliği (2020) Artvin Valiliği Erişim tarihi 15 Ağustos 2020 Retrieved from <http://www.artvin.gov.tr/cografi-durum>
- Aytekin, O. (2019) Yılı Artvin İli ve İlçeleri Yüzey Araştırması. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1(2), 75-92.
- Bal, H. (2008). Kent Sosyolojisi,(4. Baskı). Fakülte Kitabevi, Isparta.
- Ballıkaya, C. (2015). Pozitivizm: Tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ve sosyolojik düşünceye etkileri.
- Baskan, G. A. (2001). Türkiye de yükseköğretimin gelişimi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1).
- Baştürk, S. ve Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Vize Yayıncılık, 129-159.

- Bayer, T. (2020). Kentsel Morfolojik Başkalaşımın Üniversite Kentleri Bağlamında İncelenmesi(Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Berberoğlu M. ve Ardiç M. (2017). Üniversite Kaynaklı Harcamaların Kobi Gelirleri Üzerine Etkileri: Artvin Örneği. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(20).
- Beşballı, S. G. ve Öztürk, Z. (2017). Artvin Çoruh Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Artvin Ekonomisine KatkısıI. Journal of Black Sea Studies(56).
- Bingöl, B. (2012). Üniversite özerkliğinin değişen tanımı ve üniversitelerin yeniden yapılandırılması. Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(2), 39-75.
- Brenner. (2000). The urban question: reflections on Henri Lefebvre, urban theory and the politics of scale. International journal of urban and regional research, 24(2), 361-378.
- Bütün, B. Ö. S. (2019). Girişimci ve yenilikçi üniversite endeksinde yeni nesil üniversite değerlendirmesi / New generation university evaluation in entrepreneur and innovative university index. (Yüksek Lisans Tezi). Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Kayseri.
- Can, A. (2020). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Pegem Atıf İndeksi, 001-429.
- Çağlar, A., Gülel, F. E., Yeşilyurt, M. E., Yeşilyurt, F., & Karadeniz, O. (2017). Türkiye’de il, yıl ve cinsiyet kırılımlı ortalama ve beklenen okullaşma yılı. Yönetim Bilimleri Dergisi, 15(30), 619-641.
- Çağlayandereli, M. ve Güleş, H. (2013). Üniversite Kenti Markasının Sosyolojik Analizi. KBAM) Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Ağı, 4, 28-30.
- Çalışkan, V., & Sarış, F. (2008). Çanakkale Şehrinde Üniversite Ve Konut İlişkisi. Doğu Coğrafya Dergisi, 13(20), 215-237
- Çatalbaş, N. (2007). Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi?. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2007(3), 90-101.
- Çelik, G. (2007). Yerel Kalkınma İçin Üniversite Sürekli Eğitim Birimleri: ODTÜ SEM Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ankara.
- Demir, N. (2018). Üniversite-Kent İlişkisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van.
- Demirel, M. (2014). Burdur Kent İmajı: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması-Burdur City Image: A Case Study On Mehmet Akif Ersoy University Students. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(10), 230-241

- Demirsoy, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin kentleşme süreçleri üzerine etkileri: Bülent Ecevit Üniversitesi örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Dikmen, L. (2018). Üniversitelerin kentlerin sosyal, kültürel ve ekonomik değişimine sağladığı katkı: Konya Selçuk Üniversitesi örneği. (Yüksek lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde.
- Dettloff, W. (1973). Die Bedeutung der Weltkirche für die Universität des Mittelalters.
- Doğan, L. (2015). Girişimci Üniversite Modelinde Stratejik Yönelim: Karabük Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Doğanay, H. ve Orhan, G. (2014). Artvin İlinde Nüfusun Başlıca Özellikleri. Eastern Geographical Review, 19(31).
- Doğramacı, İ. (2007). Türkiye’de ve dünyada yükseköğretim yönetimi. Meteksan, Ankara.
- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Erişim tarihi 18 Ağustos 2020 tarihinde Retrieved from https://www.doka.org.tr/bolgemiz_Artvin-TR.html
- Economic, ve Affairs. (2018). 2018 revision of world urbanization prospects.
- Ehlenz, M. M. (2015). Anchoring communities: The impact of university interventions on neighborhood revitalization (Order No. 3709453). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1699085202). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1699085202?accountid=25076>
- Elliott, B. (1980). Manuel Castells and the new urban sociology. In: JSTOR.
- Engin, İ. ve Aydınözü, D. (1998). Artvin'in iklim özellikleri. Türk Coğrafya Dergisi(33), 377-387.
- Erdem, A. R. (2006). Dünyadaki yükseköğretimin değişimi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (15), 299-314.
- Ergun, C. (2014). Üniversite ve kent ilişkisi üzerine görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(31), 216-237.
- Ericson, S. P. (2014). The impact of an urban university and its neighborhood: A case study of georgia state university and downtown atlanta (Order No. 3714894). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1700410808). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/impact-urban-university-neighborhood-case-study/docview/1700410808/se-2?accountid=25076>

- Ertan, K. A. (2007). Sürdürülebilir Kent. Kent ve Politika Antik Kentten Dünya Kentine, Ruşen Keleş'e Armağan, İmge Kitabevi, Ankara.
- Etienne, H. F. (2007). The role of universities in urban neighbourhood change: The case of university city, west philadelphia and the university of pennsylvania (Order No. 3295883). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304865433). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304865433?accountid=25076>
- Eynür, G. (2014). Sıfır toplamli olmayan üniversite-sanayi yaklaşması: GIP örneği (Girişimcilik ve inovasyon platformu). (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi İstanbul.
- Garton, P. (2020). Universities and urban development: The effects of anchor institution initiatives on gentrification (Order No. 27995019). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2409202031). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/2409202031?accountid=25076>
- Geldimyradov, S. (2019). Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Uludağ Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- George, D., & Mallery, P. (2012). IBM SPSS statistics 19 step by step. Boston, Mass.
- Golob, E. R. (2003). Generating spin -offs from university -based research: An institutional and entrepreneurial analysis (Order No. 3092940). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (305315153). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/generating-spin-offs-university-based-research/docview/305315153/se-2?accountid=25076>
- Grendler, P. F. (2004). The universities of the Renaissance and Reformation. Renaissance Quarterly, 1-42.
- Gökyurt, F., Kındap, A., ve Sarı, V. İ (2015). Türkiye için yeni bir şehir tanımı gerekli mi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 24(1), 1-32.
- Gücüm, S. (2019). Üniversitelerin il ekonomilerine gelir ve istihdam açısından katkılarının incelenmesi: Bitlis ili Eren Üniversitesi örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Ağrı.
- Güçlü, İ (2020) Sosyal Bilimler Nicel Veri Analizi Ankara: Gazi Kitabevi, Veritabanı: Turcademy
- Gül, S. S., ve Gül, H. (2014). Türkiye'de Yükseköğretimin gelişimi, güncel durumu ve eleştirisi. Toplum ve Demokrasi Dergisi, 8(17), 51-66.
- Gültekin, A. Bölüm I Etimolojik Olarak Şehir Kelimesi. Şehir Düşünce Merkezi, 15.

- Güllüpnar F. (2012). Kent sosyolojisi kuramları üzerine bir literatür değerlendirmesi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 21(3), 1-29.
- Gümüş, T. (2010). Ortaçağ'dan Erken Modern Döneme Batı Avrupa'da Eğitim Tarihi: Yeni Yaklaşımlar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 25-40.
- Gündüz, M. (2011). Eski Çağda Eğitim. In M. Şişman (Ed.), (4-29). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, (s 271).
- Gürsoy, M. (2018). Bir Kentsel Gelişme Dinamiği Olarak Üniversiteler: Adıyaman Kenti ve Adıyaman Üniversitesi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Güvenç, C. (2020) Sosyal Bilimlerde Yöntem Olarak Pozitivizm Bakış Açısı ve Değerlendirmesi. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 109-120.
- Güzel, E. (2005). Cumhuriyet'ten günümüze üniversiteler, bilim ve teknoloji politikaları: Nobel Kitabevi.
- Harasta, J. (2008). Town -gown relations: University and neighborhood leaders' perceptions of college and community relations (Order No. 3292899). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304820713). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/town-gown-relations-university-neighborhood/docview/304820713/se-2?accountid=25076>
- Hatt, P. K. ve Reiss, J. K. (2002). Kentsel Yerleşimlerin Tarihi. B. Duru ve A. Alkan (Ed. ve Çev.), 20, 27-36.
- Holton, R. J. ve Keleş, R. (1999). Kentler, Kapitalizm ve Uygarlık: İmge.
- Henderson, J. V. (2005). Kentleşme ve Büyüme Olarak Ekonomik Büyüme Handbook (Cilt. 1, S. 1543-1591). Elsevier.
- Hintz, N. C. (1996). Development of a plan for the town-gown relationship between the community of flagstaff and northern arizona university (Order No. 9620836). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304317590). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/development-plan-town-gown-relationship-between/docview/304317590/se-2?accountid=25076>
- Issı, N. (2019). Eğitim- kalkınma ilişkisinde üniversitelerin rolü: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği / Role of universities in education-development relation-ship: Ağrı İbrahim Çeçen University sample. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Erzurum

- Işık, Ş. (2008). Türkiye'de üniversitelerin kentleşme üzerine etkileri Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (159-171).
- Kalkan, H. (2019). Üniversitelerin Kent Ekonomilerine Etkileri: Kastamonu Üniversitesi Örneği Üzerine Bir İnceleme. (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Karaca, Ö. (2006). Anadolu Antik Kentleri/Anatolia Ancient Cities. Amisos, 2(2), 88-108.
- Karataş, M. (2002). Üniversitelerin sosyo-ekonomik gelişmedeki rolü ve önemi Muğla Üniversitesi örneği. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Kara Yolları Genel Müdürlüğü Erişim tarihi 09 Eylül 2020 Retrieved from <https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Bolgeler/10Bolge/Subeler/SbArtvin.aspx>
- Kardoğan, K. (2017). Üniversitelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmedeki Rolü Bitlis Eren Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Kasap, B. (2014). Batı'da İlk Üniversiteler. Hece Dergisi Batı Medeniyeti Özel Sayısı, 28, 210-211.
- Kayıkçı, M. (2007). Düşünce-Mekân İlişkisi Bağlamında Eski Yunan'da Kent. Kent ve Politika: Antik Kentten Dünya Kentine, 147-157.
- Keleş, R. (2010). Kentleşme politikası: İmge Kitabevi.
- Keskin, S., & Ustabulut, M. Y. 'Uzak'sehirlerde Üniversite, Kent Kimliği Ve Kentsel Algı İlişkisi: Bayburt İli Örneği. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (Ibad), 331-341.
- Kılıç, R. Türkiye'de Yükseköğretimin Kapsamı Ve Tarihsel Gelişimi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(3).
- Kıyak, S. (2013). Üniversitenin dönüşümü. (Yüksek Lisans Tezi) Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Kömür (2019). Üniversitelerin Şehirler Üzerindeki Sosyal Kültürel Ve Ekonomik Etkilerine Yönelik Bir Algı Araştırması (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Erzurum.
- Köse, B. A. (2019). İslamiyet Öncesi Dönem, İlk Müslüman Fetihleri ve Müslüman Hakimiyetinde Artvin ve Çevresi. In N. Yavuz (Ed.), Artvin Tarihi Araştırmaları -1 (pp. 59-76). İstanbul Kriter Yayınevi

- Koçak, H. (1996). Büyükkent dışı üniversiteler (Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Ankara
- Koyuncu, A. (2011). Sosyoloji Kuramlarında Kent/Urban In Sociology Theories. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi(25), 31-56.
- Kuş, E. (2009). Nicel–Nitel Araştırma Teknikleri Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nicel Mi. Nitel mi, 3.
- Küçükyıldız, Nagehan (2019). "Artvin ve Çevresinin Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme" Artvin Tarihi Araştırmaları I,İstanbul,1-16
- Lederer, J. H. H. M. (2007). University, downtown, and the mid-size city: An examination of the roles of university in downtown revitalization within the context of community -university partnerships (Order No. NR34518). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304715993). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/university-downtown-mid-size-city-examination/docview/304715993/se-2?accountid=25076>
- Makdisi, G., Çavuşoğlu, A. H., ve Başoğlu, H. T. (2004). Ortaçağ'da yüksek öğretim: İslam dünyası ve hristiyan batı: Gelenek Yayıncılık.
- Meray, S. (1971) Üniversite Kavramları ve Modelleri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 26(01).
- Michael, F. T. ve Gown: From Conflict to Cooperation, Municipal World Inc., 2017. ProQuest Ebook Central, <https://search.proquest.com/legacydocview/EBC/4806832?accountid=25076>.
- Mutlu, G. (2019). Eskiçağ'da Artvin. In N. Yavuz (Ed.), Artvin Tarihi Araştırmaları 1 (pp. 17-53). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Nas, Z. (2000). Üniversitelerin kent kültürüne etkileri ve bir uygulama: Yüzüncü Yıl Üniversitesi - Van örneği Marmara Üniversitesi İstanbul.
- Nunery, Leroy David, II. (2003). Reconceptualizing the college town: Urban universities and local retail development (Order No. 3084873). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (305306376). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/reconceptualizing-college-town-urban-universities/docview/305306376/se-2?accountid=25076>
- Owens, J.E. (2000). Yunan ve Roma Dünyasında Kent, (Çevr: C.Birsel), Homer Kitabevi, İstanbul.
- Özcan, K. (2016). Kent Planlamada Sürdürülebilirlik Gündemi: Bir Kavramsallaştırma Denemesi. Avrasya Terim Dergisi, 4(2), 7-17.

- Özdemir, H. (2019). Üniversitelerin Bulunduğu Şehrin Sosyo-Kültürel Yapısına Etkisi Sakarya Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Özer, İ. (2004). Kentleşme, kentlileşme ve kentsel değişim: Ekin Kitabevi.
- Özmehmet, E. (2008). Dünyada ve Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları. Journal of Yaşar University, 3(12), 1853-1876.
- Öztürk, N. (2009). Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite-Kent İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk, T. ve Yapılar. Çoruh Havzası Su Kaynaklarını Geliştirme Projelerinin Çevresel Etkileri.
- Pirenne, H. (2005). Ortaçağ Avrupa'sının Ekonomik ve Sosyal Tarihi, çev. Uygur Kocabaşoğlu, İstanbul: İletişim.
- Powell, J. (2007). Creative universities and their creative cityregions. Industry & Higher Education, 323-335.
- Rashdall, H. (1895). Orta Çağ'da Avrupa Üniversiteleri: Salerno. Bolonya. Paris (Cilt 1). Clarendon Press.
- Rukanci, H. ve Anameriç, F. (2004). Ortaçağda ilk üniversiteler: Studium generale. Felesefe Dünyası(39), 170-186.
- Resmi Gazete 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Erişim Tarihi 17 Mayıs 2020 <https://www.gov.tr/eskiler/2020/04/20200417-1.htm>
- Sankır, H., & Gürdal, A. D. (2014). Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a Etkileri Ve Kentin Üniversite Algısı. Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi, (2), 90-98.
- Sargın, S. (2006). Şehirleşme, üniversiteler: üniversitelerin şehirleşmeye etkileri: Isparta örneği (Vol. 2). Fakülte Kitabevi
- Say, A. T. (2014). Sosyal Bilimlerde Bilim Yöntemi. Akademik İncelemeler Dergisi; Cilt 1, Sayı 1 (2006).
- Sevinç, B. (2011). Survey araştırması yöntemi. içinde, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Editör: Kaan Böke, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Simmel, G. (2015). Modern kültürde çatışma,(T. Bora, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sjoberg, G. (2002). Sanayi Öncesi Kenti,(Çev. A. Alkan, B. Duru), Ankara: 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayınevi.

- Subaşı, Ö. (2019). Artvin ve Çevresinde Türk Hakimiyeti. In N. Yavuz (Ed.), Artvin Tarihi Araştırmaları -1 (pp. 82-99). İstanbul Kriter Yayınevi.
- Şayan, S. (2016). ölgesel kalkınmada üniversitelerin katkısı: Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin harcamaları üzerine bir uygulama (Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi Kars.
- Şen, A. (2005). Üniversitelerin Yerel Ekonomi Üzerindeki Etkileri: İzmir Ekonomi Üniversitesi örneği. (Yüksek Lisans). İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir.
- Şenel, Ş. (2019). Üniversite Yerleşke Alanlarının Kentsel Tasarım Bağlamında Değerlendirilmesi, Yeditepe Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Şengül, M. (2007). Kentleşen Dünya, 'Küreselleşme' ve Yoksulluk: Türkiye Kentleşmesine Bir Bakış. A. Mengi (Der.) Kent ve Politika: Antik Kentten Dünya Kentine: İçinde, 89-108.
- Taşçı, D. G., Kumtepe, E. G., Kumtepe, E., Toprak, A. T., & Tosunoğlu, E. BT ve Sürmeli, A.(2008). Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı.
- Tekeli, İ. (1988). Kentleşmeye kapital birikim süreçleri açısından bakmanın sağladığı açıklama olanakları. Defter Dergisi, 5, 128-138.
- Tekeli, İ. (2011). Toplu eserler (15) Türkiye'nin kent planlama ve kent araştırmaları tarihi yazıları. Tarih Vakfı.
- Timur, T. (2000). Toplumsal değişme ve üniversiteler: İmge Kitabevi.
- Tosun, E. K. (2009). Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri. Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi (e-dergi) 5 (2). In
- Tosundağ, M. (2015). Üniversitelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmedeki Rolü: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van.
- Turut, H., & Özgür, E. M. (2018). Bir kente göçün hikâyesi: süreçler, bütünleşme ve aidiyet. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 16(1), 153-180
- Tural, O. (2018). Üniversite Yerleşkeleri ve Erişilebilirlik. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 6(15), 753-775.
- Türkdoğan, O. (2016). Türk toplum sistemi ve yapısal sorunları: Çizgi Kitabevi.
- Türkmen, S. N., & Tekkanat, S. S. (2018). Tarih boyunca kent formlarının biçimleniş üzerine bir inceleme. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(4), 107-124.

- Türk Dil Kurumu (TDK). (2020) Erişim tarihi 09 Eylül 2020 Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2020) Erişim tarihi 13 Ağustos 2020 Retrieved from <http://www.tuik.gov.tr>
- Ülgen, P. (2010). Geç Ortaçağ'da Avrupa'daki Üniversiteler Ve Eğitim/The Universities And Education In Europe In The Late Middle Ages. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(14), 347-372.
- Üşenmez, A. (2019). Üçüncü kuşak üniversitelerin değişim yönetimi: Bir vakıf üniversitesi üzerine nitel bir araştırma / Change management of third generation universities: A qualitative research on a foundation university. (Yüksek Lisans Tezi). Çag Üniversitesi Mersin
- Ulusoy, A. ve Vural, T. (2001). Kentleşmenin sosyo ekonomik etkileri. Belediye Dergisi, 7(12), 8-14.
- Wirth, L. (2002). “Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme”, 20. Yüzyıl Kenti, (Çevr.) B. Duru ve A. Alkan, İmge Kitabevi, Ankara.
- World Bank (2001), World Development Report, 22020 attacking Poverty
- Yılmaz, E ve Çitçi, S (2011). “Kentlerin Ortaya Çıkışı Ve Sosyo-Politik Açından Türkiye’de Kentleşme Dönemleri”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10(35), 252-267.
- Yolcu, B. (2019). Üniversite yerleşkelerinin köy toplumsal yapısına etkileri: İnönü Üniversitesi yerleşkesi örneğinde bir inceleme / The effects on village social structure of university campuses: A research in the example of İnönü University campus. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Malatya.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (2020) Erişim Tarihi 09 Eylül 2020 Retrieved from <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>
- Yücetürk, Z. (2019). 19.Yüzyılda Artvin'in İdari Yapısı. In N. YAVUZ (Ed.), Artvin Tarihi Araştırmaları (pp. 261-291). İstanbul: Kriter Yayınları.
- Zipprich, A. (2015). Designing the university with the city. A study of campus typologies emerging with urbanization: The architecture and space of hong kong's universities in the context of time and place (Order No. 10297382). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1846516404). Retrieved from <https://search.proquest.com/dissertations-theses/designing-university-with-city-study-campus/docview/1846516404/se-2?accountid=250>

EK 1. Orjinallik Raporu

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ SIYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA	
Tarih:18./05/2021	
Tez Başlığı: Üniversitenin Kentin Sosyal Kültürel Ve Ekonomik Gelişimine Etkisi: Artvin Çoruh Üniversitesi Örneğinde Bir Araştırma	
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 149 sayfalık kısmına ilişkin, 29/04/2021 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orjinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %12' dir.	
1- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☐ Alıntılar hariç/dâhil 4- ☒ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç	
Ardaahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
18.05.2021	
Adı Soyadı: Asiye IŞIK Öğrenci No: 18200000022 Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Programı: Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora	
<u>DANIŞMAN ONAYI</u> UYGUNDUR. Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA	

EK 2. ETİK KURUL İZNİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı :78646441-050.01.04-
Konu :Etik Kurul Kararı

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :a) 18/11/2019 tarihli ve E. 17092 sayılı yazınız.
b) 25/11/2019 tarihli ve E. 17477 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 27/11/2019 tarihli ve 2019/9 nolu oturumunda alınan karara ilişkin Etik Kurul Toplantı Tutanakları yazımız ekinde gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Hüseyin PEKER
Rektör Yardımcısı

EK :
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onay Formu (2 Adet)

Mevcut Elektronik İmzalar

HÜSEYİN PEKER (Etik Kurulu - Rektör Yardımcısı) 02/12/2019 16:43

Seyitler Yerleşkesi Seyitler Kampusu 08000 ARTVİN

Tel: +90 466 215 10 00

E-Posta: artvincoruh@artvin.edu.tr

Faks:

Elektronik ağ:http://www.artvin.edu.tr/

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Şener DEMİR

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/11/2019-E.17092

ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

TARİH : 27/11/2019

OTURUM SAYISI : 2019/9

YER : Etik Kurul Başkanı Odası

KATILIMCILAR : Prof. Dr. Hüseyin PEKER

Prof. Dr. Murat KİBAR

Prof. Dr. Zafer ÖLMEZ

Prof. Dr. Ali ÜREN

Prof. Dr. Nuri YAVUZ

Prof. Dr. Enver TÖRE

Prof. Dr. Özgür EMİNAĞAOĞLU

Av. Elif IŞIK

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU ONAY FORMU

Projenin Adı	Üniversitenin Kentin Sosyal Kültürel ve Ekonomik Gelişimine Katkısı; Artvin Çoruh Üniversitesi Örneği
Projenin Niteliği	Yüksek Lisans Tez Çalışması
Proje Araştırmacıları	Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA Ardahan Üniversitesi Asiye IŞIK Artvin Çoruh Üniversitesi
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri	Asiye IŞIK Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Merkez/Artvin asiye_84@artvin.edu.tr Gsm: 0 (530) 644 71 61
Araştırmanın Amacı	Artvin ekonomisi tarıma dayalı olan bir şehirdir. Ancak engebeli arazi koşulları nedeniyle tarımdan yöre halkının elde ettiği gelir oldukça düşüktür. Artvin'in topoğrafik koşulları nedeniyle çevre illerle ve gelişmiş şehirlerle ulaşımı güç sağlanmaktadır. Bunun için uzun yıllardır göç veren şehirler arasında yer alır. Nüfusunun

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/11/2019-E.17092

	büyük bir bölümü başka şehirlerde yaşamaktadır. Sanayisi çay fabrikaları ile sınırlıdır. Bunun için ekonomik potansiyeli düşük şehirlerimiz arasındadır. Bu bakımdan 2007 yılında kurulan üniversitenin şehre ekonomik katkısının değerlendirilmesi, şehir halkının üniversitenin yarattığı değişimler konusundaki farkındalığını ölçmek bu çalışmanın temel amacıdır. Artvin Çoruh Üniversitesi başlığı altında yeni kurulan üniversitelere yöneltilen siyasi yatırım eleştirisi yeni kurulan üniversitelerin şehirlere katkısının “Her öğrenci şehirde günde 30 TL harcarsa, (yurt dahil) siz düşünün şehre akan parayı.” (Güçlü, 2017) söyleviden daha geniş bir hacim kaplayıp kaplamadığının ortaya konması araştırmanın amaçlarından biridir. Kırsal bir yerleşmeye sahip olan şehirde üniversite kurulduktan sonra sosyal ve kültürel anlamda bir değişimin yaşanıp yaşanmadığının sorgulanması bu bakımdan üniversitenin şehir halkıyla bütünleşip bütünleşmediği konusunun araştırılması da konunun bir diğer amacıdır. Artvin’in sahip olduğu doğal koşullar nedeniyle Artvinde yaşayan yabancı sayısı sınırlıdır. Bu da Artvinlilerin farklı Kültür ve yaşama biçimleri ile fiziksel temasını minimum düzeye indiren bir durumdur. Artvin Çoruh Üniversitesi kurulduktan sonra çok farklı kültürlerden yerli, yabancı öğrenci ile çalışanlar şehirde yaşamaya başlamıştır. Bununla birlikte yöre insanının farklı kültürlerle bakışı, yaklaşımı kaynaşması nasıl olmuştur? Sorusuna cevap aramak bu araştırmanın bir başka amacıdır.
	1000
Anket Soru Sayısı	54
Araştırmanın Gerekçesi	Türk Dil Kurumu Üniversiteyi “Bilimsel özelliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu” olarak tanımlamaktadır. (TDK, 2019). 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda ise Yükseköğretim “Millî Eğitim Sistemi içinde, dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümüdür.” Şeklinde tanımlanmaktadır. (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, 1981). Elbette burada üniversitenin sadece basit bir tanımı yer almaktadır. Zira üniversite sadece kişilerin meslek edinmesi için eğitim öğretim faaliyetinin yürütüldüğü yerler değildir. Üniversiteler ilerleyen bilimsel ve teknolojik gelişmeler

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/11/2019-E.17092

	ışığında değişerek pek çok işlev atfedilen kuruluşlar haline dönüşmüştür. “;Batıda üniversitenin 900 yıllık geçmişi incelendiğinde gelişimi tarihsel olarak üç farklı üniversite yapısının ortaya çıkışı ve birbirine dönüşümü üzerinde durularak tanımlanmaktadır. Bu üç aşama: 1-Ortaçağın Kilise Merkezli Üniversitesi, 2-Ulus devletler dünyasının üniversitesi (Humbolt Üniversitesi) ve 3- Bilgi toplumu Üniversitesi (Multiversite, Girişimci Üniversite) biçiminde sınıflandırılmaktadır.” (Arap, 2010, s. 1-29). Şuanda içinde bulunduğumuz çağın bir gereği olarak ortaya çıkmış olan Bilgi Toplumu Üniversitesi kavramı üniversiteni eğitim işlevi yanında ekonomik sosyal kültürel pek çok işlevine vurgu yapmaktadır. Son dönemde bu işlevsel rolünü ön plana çıkartan kurulduğu bölgenin sorunlarına eğilerek o bölgenin gelişimine katkı sağlama yönünde adım atmayı görev edinen üniversiteler kurulduğu görülmektedir. Bunun en iyi örneği Amerikan Land Grant tipi üniversitelerdir. (Türkdoğan, 2016, s. 247). Kurulduğu bölgenin imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle dezavantajlı olan yöre halkının, kurulan üniversite ile kaynaşarak hem yeni bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmesi hem de eğitimin doğuştan gelen bir hak olduğu geçeceğine binaen bölge çocuklarının eğitimde önlerinde bulunan dezavantajın bir nebze olsun hafifletilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. (Türkdoğan, 2016, s. 248). Bu bağlamda Artvin Çoruh Üniversitesinin yöre halkının beklenti ve ihtiyaçlarına ne oranda katkı yaptığının tespiti yeni kurulan diğer üniversitelere de rehber olması bakımından son derece önemlidir. 1973 petrol krizi sonrasında bölgesel kalkınma politikalarında klasik anlayışın yerini çağdaş bölgesel kalkınma politikaları almıştır. Bu politikaların ortaya çıkışında küreselleşme ve neo-liberal politikalar yeni kamu yönetimi anlayışını oluşturmuştur. Yeni kamu yönetiminde amaç, daha az maliyetle ve sorumluluk duygusu içinde daha etkin ve verimli çalışan bir kamu yönetimi sistemini kurmaktır. Yeni bölgesel kalkınma yaklaşımında bölgeler arası gelişmişlik farkının en aza indirilerek bölgelerin rekabet gücünün ve refah seviyesinin artırılması temel hedef olarak belirlenmiştir. Yani coğrafi ve demografik özellikler bakımından gelişmiş bölgelerle rekabet etme imkânı düşük alanların devlet tarafından desteklenerek kendi iç dinamikleri ile kalkınmaları sağlanmaktadır. Türkiye’de hazırlanan bölgesel kalkınma planları incelendiğinde hepsinde ortak strateji olarak bölgesel kalkınma faktörünün azaltılması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgesel kalkınma farkının yok edilmesi için devlet ülkenin az gelişmiş şehirlerine üniversite kurarak bu şehirlerin çevresine göre birer cazibe merkezi olmasını sağlamıştır.
--	---

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/11/2019-E.17092

	(Şayan, 2016, s. 4-42). Bu noktada Üniversitenin az gelişmiş bölgeler açısından ekonomik işlevinin son derece önemli olduğu tespit edilmiştir. Üniversitenin kentte yarattığı değişimlerin çeşitli boyutları ile incelenmesi çalışmak için her zaman ilgi çekenden bir konudur. 2016 yılında yapılan bir çalışmada Kars'ta kurulmuş Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarının bölge ekonomisine son derece katkı sağladığı tespit edilmiştir. (Şayan, 2016, s. 105). Elbette üniversitenin ekonomik katkısı yalnızca öğrenci harcamaları ile sınırlı değildir. Kentin sosyal ve kültürel olarak gelişimi, kent sakinleri ile iletişimi ve onların sosyal ve kültürel gelişimine katkısı da incelenerek Üniversitenin kent üzerindeki etkisine daha geniş bir perspektiften bakılmalıdır. Yerel kalkınmayı desteklemesi üniversitenin kuruluş amaçlarından biridir. Kurulduğu bölgede sosyal ve kültürel olarak ta bölge halkına geniş imkânlar sunmaktadır. (Ataş, 2010 , s. 92). Üniversiteler kalifiye iş gücü üreterek aynı zamanda bölgenin ekonomik faaliyetlerinde yaşanan sıkıntılar için bilimsel çözüm önerileri sunarak ta yerel kalkınmaya katkı sağlamış olurlar. Her şeyden önce üniversite öncelikle kişisel bilgi birikiminin artırılması mesleki yetkinliğin en üst seviyeye çıkarıldığı çağın koşullarına uygun olarak toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek bilgi ve deneyime sahip iş gücünü yetiştirmek üniversitelerin öncelikli görevidir. Üniversite bu görevi yerine getirirken kurulduğu bölgenin yerel kalkınması açısından geniş bir imkân yaratma potansiyeline sahiptir. (Altuç, 2018, s. 5) Bir kurumun başarı elde etmesinde ve sürdürmesinde kurumsal imaj çok önemli bir faktördür. Bu nedenle olumlu bir üniversite imajı ve kentin üniversite ile olan ilişkilerini son derece etkileyecektir. Üniversitenin güçlü bir imaj oluşturmaları için eğitim kalitesinin iyi olması Üniversitenin sosyal ve fiziksel ortamının öğrenci isteklerine cevap verecek nitelikte olması gerekmektedir. (Ataş, 2010, s. 88). Üniversitesinin kentin canlandırarak etkinlikler düzenlemeli bu etkinliklere bölge halkının katılımı ile kent üniversite ilişkisinin güçlenmesi sağlanması da üniversitenin imajı ve bölge halkının sosyal gelişimine katkısının değerlendirilmesi üzerinde durulması gereken bir konudur. Üniversiteler kuruldukları şehrin çehresini mimari yapılarıyla da değiştirir ve geliştirir. Yerleşim alanı itibarı ile şehrin içinde yada dışında olabilen üniversite yerleşkeleri, yürütülen işlevler göz önüne alınarak idari, akademik ve dinlenme-rekreasyon alanları olmak üzere üç bölüme ayrılır. Bu bakımdan üniversite yerleşkelerinin özellikle gelişmemiş kentler de kent görünümüne katkısı oldukça büyüktür. (Erçevik, 2008, s. 2). Üniversitelerin
--	--

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

vrak Tarih ve Sayısı: 18/11/2019-E.17092

	kente katkısı debelendirilirken mimari anlamda ve kentleşme anlamında da katkılarının eklenmesi son derece önemlidir.
Araştırmanın Yöntemi	Karataş, M. (2002). Üniversitelerin sosyo-ekonomik gelişmedeki rolü ve önemi (Muğla Üniversitesi örneği). Yayımlanmamış doktora tezi, Muğla Üniversitesi, Muğla Sankır, H. ve Demir Gürdal, A. (2014). Bülent Ecevit Üniversitesinin Zonguldak'a etkileri ve kentin üniversite algısı. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 4 (2), 90-98. Sargın, S. (2006). Şehirleşme-üniversiteler: Üniversitelerin şehirleşmeye etkileri. Isparta: Fakülte Kitabevi. Taşcı, D., Gökalp, E., Genç Kumtepe, E., Kumtepe, A. T., Toprak, E., Tosunoğlu, T. T. ve Sürmeli, A. (2008). Anadolu Üniversitesinin Eskişehir'e etkileri ve şehrin üniversiteyi algılayışı. F. Sürmeli (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. Araştırmada kullanacağımız anket yukarıdaki kaynaklar kullanılarak Adıyaman Üniversitesi Öğretim Elamanı Dr. Öğr. Görevlisi Mahmut GÜRSOY tarafından oluşturulmuş olup söz konusu tez çalışmasında kullanılmak üzere kendisinin uygun görüşü alınmıştır. Araştırmanın yapılacağı evrenin sayısının tümüne ulaşamayacak kadar fazla olması nedeniyle zaman ve paradan tasarruf etmek için evreni en iyi temsil eden bir örneklem grubu belirlenmelidir. Örneklem büyüklüğünün hesaplanması, araştırmanın amaçlarına göre ve mevcut sınırlandırıcı faktörlere göre değişir (Arıkan, 2004, s. 152) olduğundan ve Artvin merkez ilçe halkının tamamına ulaşamayacağımızdan evrenimizi en iyi temsil edecek sayıda bir örneklem belirlenerek araştırma çalışmamız yürütülecektir. Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında bir takım istatistikî formüller kullanılır bu formülleri kullanabilmek için elimizde bir takım matematiksel verilerin bulunması gerekir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde evrenin büyüklüğü TÜİK'ten alınan 2019 yılı adrese dayalı nüfus sistemi verilerine göre 37.080 dir. %5 lik hata payı ve %99 güvenilirlik oranı ile örneklem sayımız 1000 olarak tespit edilmiştir. (Cohen, Menion, & Morrison , 2007) Kaynakça 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. (1981, 11 4). Birinci Bölüm. Madde 3. Yayımlandığı R. Gazete : Tarih : 6/11/1981 Sayı : 17506. Aktaş, İ. (2010). Üniversite-Kent İletişimi Bağlamında

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2019-E.17999

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/11/2019-E.17092

	Üniversite İmajının Değerlendirilmesi: Erciyes Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri. Altu, A. S. (2018). Üniversitenin Bir Şehrin Sosyal ve Ekonomik Gelişimine Katkısı: Siirt Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Siirt. Arap, S. A. (2010). Türkiye yeni üniversitelerine kavuşurken: Türkiye’de yeni üniversiteler ve kuruluş gerekçeleri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 65-1, 65-1. Arıkan, R. (2004). Araştırma Teknikleri ve Yayın Hazırlama. Ankara: Asil Yayıncılık. Ataş, Z. (2010). Üniversitelerin Yerel Kalkınmadaki Önemi: Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri. Cohen, L., Menion, L., & Morrison , K. (2007). Reserch Methods in Education. London and New York: Routledge Taylor&Francis Group. Erçevik, B. (2008). Üniversitelerde Sosyal Mekan Kullanımlarının İncelenmesi: Kent Üniversitesi, Kent İçi ve Kent Dışı Kampüsler. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. GÜÇLÜ, A. (2017, ocak 22). Fabrika açar gibi üniversite açmak. Retrieved 8 30, 2018, from Milliyet Gazetesi: http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/abbas-guclu/fabrika-acar-gibi-universite-acmak-2382749 Şayan, S. (2016). Bölgesel Kalkınmada Üniversitelerin Katkısı: Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamaları üzerine Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Kars. TDK. (2019, 8 30). Retrieved 8 30, 2019, from http://sozluk.gov.tr/: http://sozluk.gov.tr Türkdoğan, O. (2016). Türk Toplum Sistemi ve YAPısal Sorunları. Konya: Çizgi Kitapevş
Kullanılacak biyolojik, psikolojik ve teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet	Araştırmanın gerçekleştirilmesi için Artvin Çoruh Üniversitesi Etik Kurulu’dan etik uygunluk için onay talep edilmektedir. Ardından Artvin Valiliği’nden çalışmanın Artvin halkına uygulanabilmesi için izin alınacaktır.

EK 3 VALİLİK İZİNİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/12/2019-E.4560

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı :12475423-020-
Konu :Şef Asiye IŞIK/Tez Çalışması Anket
İzni

ARTVİN VALİLİĞİNE

Üniversitemiz Etik Kurulunda onaylanan "Üniversitenin Kentin Sosyal Kültürel ve Ekonomik Gelişimine Katkısı; Artvin Çoruh Üniversitesi Örneği" başlıklı Üniversitemiz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu idari personeli Şef Asiye IŞIK'ın yüksek lisans tez çalışmasının Artvin İli Merkez ilçe halkına uygulanabilmesi için iznin verilmesi hususunda; Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Murat KİBAR
Rektör V.

EK :
Dilekçe ve Ekleri (11 sayfa)

11/12/2019 Bil.İşl.
11/12/2019 Yaz.İş.Şb.Müd.
11/12/2019 Gen.Sek.Yrd.
11/12/2019 Gen.Sek.

: Hüseyin Emrah YILDIZ
: Sunagül KASAP
: Yeliz KURAK
: Mehmet PEKER

Mevcut Elektronik İmzalar

MURAT KİBAR (Rektörlük - Rektör V.) 11/12/2019 14:42

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebysdogrula.artvin.edu.tr/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BE8V340NP

Seyitler Yerleşkesi 08000 ARTVİN
Tel: 0 466 215 10 00
E-Posta: yazisleri@artvin.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Hüseyin Emrah YILDIZ
Faks: 0 466 215 10 55
Elektronik ağ: www.artvin.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 4 ANKET ÖRNEĞİ

ÜNİVERSİTENİN KENTİN SOSYAL VE KÜLTÜREL GELİŞİMİNE KATKISI: ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma Artvin Çoruh Üniversitesi'nin Artvin kentinin gelişimine yaptığı katkıları değerlendirmek amacıyla düzenlenmiştir. Elde edilecek veriler bilimsel bir çalışmada kullanılacak olup ankette istenen demografik veriler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmamıza anketi cevaplandırarak yaptığımız katkıdan ötürü teşekkür ederim.

İletişim: Asiye IŞIK (Ardahan Üniversitesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi YL Programı)

1. Cinsiyetiniz.....
2. Yaşınız.....
3. Eğitim Durumunuz?

☐ Okuryazar değil	☐ Ön Lisans
☐ İlkokul	☐ Lisans
☐ Ortaokul	☐ Yüksek lisans/Doktora
☐ Lise	
4. Mesleğiniz.....
5. Kaç yıldır Artvin'de ikamet ediyorsunuz?

☐ 1-5 yıl	☐ 15-20 yıl
☐ 5-10 yıl	☐ 21 yıl ve üzeri
☐ 10-15 yıl	
6. Artvin'de son on yılda belirgin bir değişim gözlemlediniz mi?

☐ Evet	☐ Kısmen
☐ Hayır	☐ Fikrim Yok
7. Artvin'in gelişimine etki eden en önemli faktör hangisidir?

☐ Turizm	☐ Diğer (Lütfen belirtiniz)
☐ Sanayi	
☐ Tarım	
☐ Üniversite	
8. Üniversitenin Artvin'in sosyal ve kültürel gelişimine katkı yaptığını düşünüyor musunuz?

☐ Evet	☐ Kısmen
☐ Hayır	☐ Fikrim yok
9. Sekizinci soruya cevabınız evet ise, üniversite aşağıda ifade edilen sosyal ve kültürel alanların hangisi veya hangilerinde etkili olmaktadır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

☐ Konser	☐ Sürekli Eğitim Merkezi kursları ve
☐ Tiyatro/sinema	sertifika programları
☐ Bilimsel toplantılar (Panel, konferans, sempozyum vb.)	☐ Bahar şenlikleri
☐ Sergi	☐ Diğer (Lütfen belirtiniz.)... ..
☐ Spor müsabakası	
☐ Üniversite yayınları	
10. Üniversitenin Artvin'in kentsel gelişimine katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

☐ Evet	☐ Kısmen
☐ Hayır	☐ Fikrim Yok
11. Onuncu soruya cevabınız evet, ise üniversitenin kentin gelişimine katkısı hangi alanlarda gözlemlenmektedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ Sanayi	
☐ Ticaret	
☐ İnşaat	
☐ Ulaşım	
☐ Eğitim	
☐ Sosyal ve kültürel yaşam	
☐ Sağlık	
☐ Hepsi	
☐ Diğer	[Lütfen belirtiniz.]
.....	

12. Sizce, üniversite hangi iş kollarının gelişiminde etkili olmuştur. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
☐ İmalat ve tamiratla ilgili meslek kolları	☐ Temizlik ve sağlık hizmetleri (kuaför, güzellik salonu, masaj, sauna vb.)
☐ Ulaştırma hizmetleri	☐ Barınma, dinlenme, eğlence hizmetleri (yurt, otel, pansiyon, kafe, sinema, kuraathane, spor salonu, oyun salonları vb.)
☐ Giyim	☐ Diğer (Lütfen belirtiniz)
☐ Bilgi işlem/yazılım	
☐ Gıda maddeleri ile ilgili hizmetler (market, büfe, lokanta, pastane vb.)	
☐ Kitap, kırtasiye, matbaa	
13. Sizce Artvin Çoruh Üniversitesinin kent için en olumlu yanı nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
-		
--	--
☐ Renkli ve dinamik bir sosyal yaşam	☐ Sağlık imkânları
☐ Ekonomik canlılık ve çeşitlilik	☐ Kentin tanınırlığını artırması
☐ Kültürel canlılık ve çeşitlilik	☐ Artan istihdam olanakları
☐ Yükseköğretimde bölge gençleri için fırsat eşitliği yaratması	☐ Diğer (Lütfen belirtiniz)
☐ Kente yönelik bilimsel çalışmalar	
14. Sizce Artvin Çoruh Üniversitesinin kent için en olumsuz yanı nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
☐ Geleneksel yapının bozulması	☐ Ahlakî yozlaşma
☐ Nüfusun artması	☐ Kültür çatışması
☐ Konut kiralının artması	☐ Diğer [Lütfen belirtiniz.]
☐ Hayat pahalılığı	
☐ Çevre ve gürültü kirliliği	
15. Artvin Çoruh Üniversitesinin kentte en çok neyi değiştirdiğini düşünüyorsunuz?
☐ Kültürel yapıyı	☐ Kentin bilime bakış açısını
☐ Sosyal dokuyu	☐ Diğer [Lütfen belirtiniz.]
☐ Eğitim düzeyini	
☐ Ekonomik hayatı	
☐ Kentin vizyonunu	
16. Artvin Çoruh Üniversitesinin düzenlediği veya ev sahipliği yaptığı herhangi bir bilimsel, toplumsal, kültürel, sanatsal veya sportif etkinlikten faydalandınız mı?
- ☐ Evet ☐ Hayır
17. On altıncı soruya cevabınız evet ise, ne tür bir etkinlikten veya hizmetten faydalandınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)
☐ Konser
☐ Tiyatro/sinema
☐ Bilimsel toplantılar (Panel, konferans, sempozyum vb.)
☐ Sergi
☐ Spor müsabakası
☐ Üniversite yayınları
☐ Sürekli Eğitim Merkezi kursları ve sertifika programları
☐ Bahar şenlikleri
☐ Diğer [Lütfen belirtiniz.]
18. Artvin Çoruh Üniversitesinin sahip olduğu sosyal ve sportif tesislerden (Kütüphane, Kapalı Spor Salonu, Tenis Kortları, Misafirhane vb.) hiç faydalandınız mı?
- ☐ Evet ☐ Hayır

S. No	Aşağıdaki ifadelerle katılıp katılmadığınızı seçeneklerden birini işaretleyerek belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Artvin Çoruh Üniversitesi bölgedeki gelir düzeyi düşük gençlere kaliteli bir yükseköğrenim olanağı sağlamaktadır.					
2	Artvin Çoruh Üniversitesi kentin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamını canlandırmaktadır.					
3	Artvin Çoruh Üniversitesi kentin yaşam kalitesini yükseltmektedir.					
4	Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ekonomik kalkınmasını sağlayan bacasız bir fabrikadır.					
5	Artvin Çoruh Üniversitesi kente sıcak para girişi sağlamaktadır.					
6	Artvin Çoruh Üniversitesi kente yapılacak yeni yatırımlar için bir cazibe unsurudur.					
7	Artvin Çoruh Üniversitesi kentte işkollarında çeşitlenmeye ve artışa yol açmaktadır.					
8	Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki mal ve hizmet fiyatlarının artmasına, hayat pahalılığına yol açmaktadır.					
9	Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki gayrimenkul fiyatlarını ve kiralari artırmaktadır.					
10	Artvin Çoruh Üniversitesi tarafından düzenlenen kongre, sempozyum, konferans, panel, seminer vb. etkinlikler kent halkına ve işletmelere fayda sağlamaktadır.					
11	Artvin'in daha modern bir kent olmasında üniversitenin önemli bir katkısı vardır.					
12	Artvin Çoruh Üniversitesi, kentin çehresinin değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır.					
13	Üniversite kampusu çevre düzenlemesi ve modern binalarıyla kente çağdaş bir görünüm kazandırmaktadır.					
14	Artvin Çoruh Üniversitesi kentin kültür düzeyini artırmaktadır.					
15	Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri ve personeli kente daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırmaktadır.					
16	Artvin Çoruh Üniversitesi kent halkına farklı kültürleri tanıma fırsatı vermektedir.					
17	Artvin Çoruh Üniversitesi kentle yeterince bütünleşmemiştir.					
18	Artvin Çoruh Üniversitesi kentte olumlu bir imaja sahiptir.					
19	Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin ve personelinin harcamaları ile üniversitenin yatırım ve diğer harcamaları kentin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.					
20	Artvin Çoruh Üniversitesi kent insanın girişimciliğini artırmakta ve ufuklarını açmaktadır.					
21	Artvin Çoruh Üniversitesi kentin ihtiyaç duyduğu kalifiye insan gücünü yetiştirmektedir.					
22	Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmaktadır.					
23	Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in tanınırlığına katkıda bulunmaktadır.					
24	Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin tutum ve davranışları, giyim ve alışkanlıkları kentin toplumsal ve kültürel değerlerine uymamaktadır.					
25	Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencileri kent halkının ailevi ve ahlaki değerlerini zedelemektedir.					
26	Üniversite öğrencileri Artvinli gençlere kötü örnek olmakta ve kültürel yozlaşmaya yol açmaktadır.					
27	Üniversite öğrencileriyle komşu olmaktan rahatsız olurum.					
28	Artvin Çoruh Üniversitesi, kentteki genç kesimi yükseköğrenime özendirilmektedir.					
29	Artvin Çoruh Üniversitesi yöredeki kız çocuklarının yükseköğrenim görebilme fırsatını artırmaktadır.					
30	Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin'in sorunlarına yönelik politikalar üretmektedir.					
31	Artvin Çoruh Üniversitesi personeli ve öğrencisiyle çok kültürlülüğü ve çok sesliliği sağlayarak kentteki demokratik yaşama olumlu etki etmektedir.					
32	Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin'in siyasetçileri tarafından desteklenmektedir.					
33	Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki yerel basın tarafından desteklenmektedir.					
34	Artvin Çoruh Üniversitesi kentteki sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenmektedir.					
35	Artvin Çoruh Üniversitesi Artvinli iş adamları tarafından desteklenmektedir.					
36	Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin halkı tarafından desteklenmektedir.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Asiye IŞIK

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (Intermediate)

Bilimsel Faaliyetleri : Üniversite Öğrencilerinin Kurumsal Etkinliklere İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Artvin Çoruh ÜniversitesiÖrneği /: 59-79 Asiye IŞIK, Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA

İş Deneyimi

Stajlar : Antalya Kepez Belediyesi, Yusufeli Devlet Hastanesi

Projeler :-

Çalıştığı Kurumlar : Artvin Çoruh Ünivesitesi

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih : 03.05.2021